

Lexicon Chymicum.

Cùm

Obſcuriorum verborum,

Et

Rerum *Hermeticarum*,

Tum

Phraſium *Paracelſicarum*,

In Scriptis ejus:

Et aliorum *Chymicorum*, paſſim occurrentium, planam explicationem continens.

Per *Gulielmum Johnſonum* Chymicum.

LONDINI,

Excudebat *G. D.* impenſis *Gulielmi Nealand*, apud quem proſtant venales ſub Signo *Coronæ*, in vico vulgò vocato Duck-lane, 1657.

DOCTISSIMO VIRO, FRANCISCO PRUIEAN,

Re medica, & aliis bonis Literis absoluto, Societatis Medicorum Londinensium *Præsidi, & reliquis ejusdem Societatis Collegis ornatissimis hos teneros ingenii sui flosculos,*

Gulielmus Johnsonus,
in Chymica artifex,
Dicat dedicatque.

CUm ob singularem vestram erga me benevolentiam (viri doctissimi) saluti communi, publicæquè utilitati sedulò studentes, officinam *Chymicam*, seorsum in horto Collegii vestri erigendam curavissetis, & me (licet indignum) Artificem vestrum accersivissetis, & hujus ope-

ris peritissimos Collegarum vestrorum Isostates instituissetis, (ut vestris utar verbis) ut medicamenta quanto efficaciora, tanto cautius; quanto difficiliora, tanto diligentius; quanto pretiosiora, tanto sincerius componerentur: non potui non studere, quin totis viribus meis, non solùm gratitudinis erga vos meæ testimonium exhiberem, sed etiam vobis, & publico, rationem aliquam (licet exilem confiteor) villicationis meæ redderem: ad cujus opus prestandum, (mei exilitatis ingenii conscius) in subsidium meum vocavi viros in re medica, & *Chymica* peritissimos, *Basilium Valentinum* Paracelsi Præceptorem, *Theophrastum* Paracelsum, *Martinum Rulandum*, *Johannem Rhenanum*, (cujus definitionibus *Chymicis* etiam usus fuit ipse *Rulandus*) *Gerardum Dornæum*, *Michaelem Toxiten*, *Johannem Baptistam Vanhelmont*, & alios ejusdem ordinis & doctrinæ viros, ex cujus plenis messibus, secundùm meum tenue judicium, exiguum

guum hoc ſpicilegium feci: Inſerui ſolummodo neceſſaria; ſuperflua, confuſa, & malè congeſta, conſulto omiſi, ne quæ in faſciculum intenderem, in farraginem producerem, & has meas exiguas vobis oblationes, tanquam Patronis digniſſimis, dicat, conſecratque.

Auguſti 12. *Anno ſalutis humanæ,* 1651.

Veſtrûm ſtudioſiſſimus,

Gulielmus Johnſon.

Aperui Spagyrus secreta latentia terræ,
Abdita rimatus viscera ut arte queam:
Primitias vestro consigno gratus amori
Et vobis dico (sit mica grata precor.)
Accipite in gremios hæc grata pignora mentis,
Vt mea pro vobis sint meliora velim:
Sint licet exigua, sunt primæ *messis aristæ,*
Det Deus inceptis vela secunda *meis.*

G. J.

Præfatio ad Lectorem.

NOn possum, non admirari, quòd adversarii Paracelsi, cùm nihil calumniarum juste habeant, quod illi obtrudant, illum obscure scribere, & verbis excogitatis sua de studio arcana contegere solummodo accusant, uti adversarii de Iohanne Baptista Vanhelmont, illum continuè agitando & irritando, sua, multo sudore & sumptu, acquisita arcana depromere, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam sine gratitudine volens nolens palam patefacere stimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torserunt virum, in seipsos merito retorqueantur. Nec possum non incusare Wierum Medicum intuentem Paracelsum, ægros suos pene usque ad miracula cu-

rasse, quos ipse nec potuit, nec voluit, turpiter ab Oporino Theophrasti Paracelsi *amanuensi emendicasse Epistolam, quam postea in lucem produxit, ut consulto & de industria, verba istius Epistolæ invidiosè torquendo, & sinistre interpretando incomparabilis illius viri honorem conspurcaret, quanquam plura sunt in ea Epistola, quæ ad laudem* Theophrasti, *quàm quæ ad vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longè aliter intelligenda sunt, quàm vel* Oporinus; *vel alii interpretati sunt; quæ* Oporinus *ipse, ambulans in prato ad* Rhenum *cum* Michaele Toxite *Medico, cùm* Basilea Argentoratum *unâ navigarent, cum pænitentia agnovit, uti ipse* Toxites *testatur; quem etiam prodigiosæ memoriæ* Fullerus *noster sui oblitus, eodem tramite investigavit, & sine indagine traduxit, qui si cum scriptoribus de* Paracelso*, vel cum ejus libris consuluisset, accessus mutuos inter* Erasmum Roterodamum, *sui (si non fallor) imparem, & multos alios ejusdem temporis non vulgares medicos, &* Paracelsum, *levi intuitu circumspexisset. Sed Epitaphium* Paracelsi,

celsi, *in muro prope* S. Sebastianum, *in nosocomio spectemus, ab Antistite* Salisburgense *erectum. Habet hæc verba, Conditur hic* Philippus *Aureolus* Paracelsus, *Insignis medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropisin, aliáque insanabilia, corporis contagia, mirifica arte sustulit, & bona sua in pauperes eroganda, collocandáque honoravit.* Anno Dom. 1541. *die* Septembris, 24. *vitam cum morte mutavit. Sed hæc de* Paracelso *hoc tempore sufficiant. Si obscurior est* Paracelsus, *& ejus scripta magis intricata sunt, quàm exili valeant assequi ingenio, ut fateri cogantur, illorum inscitiæ tribuendum est, alioqui ea non dicerent obscura, & non intelligibilia. Et reprehensio de rebus non intellectis cæcitas & stoliditas dici possit. Nec est Doctrina* Paracelsi *repudianda, quia* Græcorum *& infidelium Scholis non arridet. Non enim magis assentiendum est* Græcorum *figmentis, quàm certo Dei Verbo, cui soli Christiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei suffultam, quàm* Græcorum *tenebras*

ſequamur. Illius gloriam ſectantur, ſed recta non quæritant via.

Quicquid præclarum eſt vendit Deus omne labore.

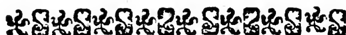
Si Paracelſum *vincere contendent ejus adverſarii, non hominum præſertim infidelium authoritatibus id faciant, ſed Scripturarum Dei, quibus vera Philoſophia innititur. Nec* Paracelſo *aſſentimur, uti viro doctiſſimo: Amicus* Plato, *amicus* Socrates, *ſed magis amica Veritas. Nec temere legendus eſt* Paracelſus, *nam uti nemini aditus patefecit adito templi niſi Sacerdotibus, ſic* Paracelſi *abditis, niſi doctis & probis viris nemini datur admiſſio. Qui hæc paucula abſtruſa collecta, ſeriè & ſedulò legat, & animadvertat, aditum ad* Apollinis *Templum ei præbeant.* Hermeticorum *involucra ſunt, quibus involuta & implicata eſt rei veritas ſignatæ, ut falernum in uva, & aurum in ſcoria. Mea propria non eſſe fateor, modò per me in faſciculum reducta, & digeſta, ut ad perfi-*

perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum à me patefacta) alii magis habiles & idonei ſtimulentur. Oportet diſcentem docenti credere; habetis Doctores ipſos inſtruentes, me ſolummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro veſtro commodo ſuſcepi, mihi non vertatur in vitium, ſed in gratiam, in cujus ſpe

Veſtrûm ſtudioſus acquieſco.

G. J.

In

In Librum.

Tecta ſub obſcuris arcana latentia verbis,
    Ex quibus infirmis fert *Paracelſus* opem:
Hic facili monſtrata via, reſerantur operta,
    Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modò, nunc prompta, & lucida cernes,
    Quo melius ſtudiis mens foret apta tuis.
Hunc lege faſciculum, brevis eſt, tamen ardua mon-
    ſtrat,
  Inſtar multorum ſit liber iſte tibi.

N. H.

LEXI-

LEXICON CHYMICUM.

A.

Lces, ab ἄλχη, fortitudine, magna Beſtia: animal eſt gregarium, biſulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus eſt, natura timidum, morbo commitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus ſpeciei animal malo Epileptico corripi, & fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, ſed Maris ſolum; nec pulli, ſed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter feſtum aſſumptionis Mariæ & nativitatis ejuſdem.) Plus etiam unguibus poſterioribus, quàm anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii ſiniſtro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præſcindendas eſſe. *Andre*, Baec. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in doſi à ſcrupl. ſs. ad ſcrupl. i. cum vehiculo ſpecifico.

Ungula ſpecifica virtute celebratur adverſus Epilepſiam,

lepſiam, tum præcavendo, tum curando, idque uſu tam interno, quàm externo.

Internè propinantur ſcobs, & præparata ſubjuncta ſpecifica.

Externè includitur particula annulo, & geſtatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus eſt, ita ut palmam reſpiciat: vel geſtato, eidem digito in annulo de induſtria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulſui, immittitur etiam in aurem, (ſiniſtram) & ſuſpenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignoſci, quem gratum ſuffitu exhibet.

Acte, Ebulus, ſeu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Trageam*, ſecundùm præſcriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad ſiſtendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde decantat.

Abeſamum, Lutum rotæ.

Abeſum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Eſt exaltatio crebris infuſionibus, res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Eſtque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Eſt abſtractio per partem ſuperiorem. Perficitur variis modis in ſiccis quę lenius adhærent, deterſio fieri poteſt per Leporinum pedem, & ſimilia: Quædam penna, cultello, ſpathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus aſtricto panno, vel ſcopis ſetaceis, ferreis, ligneis.

Abric, *Kibrit*, *Chybur*, Eſt Sulphur.

Abeſsi, Idem quod Rebis. Nempe ultima ciborum materia.

Achabi, Eſt aqua aluminis.

Acalai,

Acalai, Est Sal.

Acartum, Est Minium.

Acaid, Est acetum, vel acetosum.

Achamech, Est superfluitas argenti.

Acacia ferrea, Est Cochlear ferreum.

Acazdir, *Alkani*, *Alomba*, Est Stannum.

Accatum, Est Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejusdem nominis, deinde in aliis locis. Prosunt contra Araneorum ictus : Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & sedant sitim, & confortant visum.

In *Achate* apparent variæ impressiones: Nemora, Flumina, Jumenta, vestigia Lupi vel Leonis, ita expresse à natura insculpta, ac si Gemmarius data opera fecisset, *Plin.*

Adamas, Nascitur & extra aurum, & in auro nobilissimo.

1. Extra aurum duplex Indica cognatus colore Cristallo translucido, & laterum sexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum nascens, est præcedenti minor.

In auro nobilissimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Cenchron.*

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par seminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei splendoris, pondere reliquos antecellens, sed his natura dissimilis : hic frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari potest.

Hi

Hi duo postremi sunt degeneres, & nominis tantùm habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam respuunt ictum, ut ferrum utrinque dissultet, incudésq; ipsi dissiliant; quippe duritia est inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne calescens.

Rumpitur hic lapis, sanguine callido recenti hircino, præcipue cum hircus prius vinum bibit, vel comedit petroselinum, & montanum siseleos.

Adamantes, Expetuntur à sculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tum solo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & à plumbo ipsi solvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat; nam juxta ferrum positus, non patiatur abstrahi, aut si admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, succubos : reddit animatos, fortes, ptopterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius.*

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes visuntur, ut elegantia, & splendore orientalibus præstent, Astrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Adarnech, Est auripigmentum.

Adarces, Res est in maritimis locis nascens, præcipuè in *Capadocia*, seu *Galatia* : tanquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis emergens, siccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ sponte nascitur; vel ut sal Indum in Canna.

Adarces, Est similis in colore flori lapidis *Asii*, & in forma halcyonio melli, & aliquandò cavo proxima, ut

ut possit videri lacustre quasi halcyonium,& quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmochium quondam dicebatur: hodie nisi fallor,balla marinum vocant.

Dioscor.& *Plin.* *Adarcem* nasci ait circa arundines tenues è spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent, & habere vim causticam.

Adarris,Est flos aquæ Maris.

Adec,Est lac acetosum. Vocatur etiam *Adhebe.*

Ader, Est lac recens sine butyro. Vocatur etiam *Adho*,vel *Adoc.*

Adehem est, *Alhobonec*, Est Lamina.

Adarige, Est Armoniacum.

Adabisi,vel *Adebezi*, Est testudo.

Adibat, Est Mercurius.

Ados,Est aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, Est pondus quatuor librarum.

Adram,Est sal gemmæ.

Adraragi,est Crocus hortulanus.

Adsamar, est Lotium,

Aër, est Aura, halitus, spiritus, ventus.

Acetum amineum,est album.

Acetum de fæcibus *aceti* distillatum,est acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac similia, quasi aqua fortis consumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui est liquor ille acerrimus *aceti*, qui abstracto phlegmate in fundo restat. *Par.*lib.7.de natura rerum pag. 456. Fit à Cristallis fæcum aceti distillando per retortam cum cohobiis:vel acetum vini bonam pone in retortam, distilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo sæpius,& digere in fimo, tandem distilla: & primo quod erit seorsim cape, quod posterius igne fortissimo prolicitum prodit, est Acetum radicatum.

Acordina,est Tuthia *Inda.*

Acortinus, eſt Lupinus.

Acureb, eſt vitrum.

Acuſto, eſt nitrum.

Alaurat, eſt ſal nitrum.

Acetum, Philoſophorum eſt aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla ſolvi perhibent, hydor ſophorum.

Acetum, radicale eſt acetum diſtillatum ex ſua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua ſolvens.

Adamita, eſt Tartari quædam ſpecies.

Adech, eſt interior & inviſibilis homo noſter, qui ſingulorum exemplaria præfigurat in animo noſtro, quæ manibus ſuis poſtea fingit ac imitatur: exterior iſte homo noſter viſibilis, uterque juxta ſuam naturam operatur, inviſibilis inviſibilia, ſenſibilis ea quæ ſub ſenſum cadunt, ſub eadem forma tamen.

Æs, ſeu *Cuprum*, à Chymiſtis Veneri tribuitur, eſt corpus metallicum lucidum, rubedine fuſca participans ignibile & fuſibile.

Eſt quaſi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymiſtæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terreſtri, adurente, rubro, non claro, & ex tali ſulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis cöiens cum generoſa matre id eſt cum argento vivo bonæ ſubſtantiæ, generat æs, filium tam lividum fuſcæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallis & argentariis reperitur: quod ſine excoctione tale eſt. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id eſt, Marchaſita, item ex aliis ſpeciebus, ut ex lapide fiſſili Iſlebiæ: & ex nonnullis terræ generibus luteis & purpureis: Chryſocolla & cæruleo, ut aurum.

Æs,

Æs, non ſemper cuprum denotat, ſed quandoq; aurum vel argentum a natura ſine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per ſe generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modò ex aliis arte humana ſeparatis. Primò natũ in *Galilea*, ſed in parva quantitate. Noſtris temporibus viſum eſt ſimile, ſed rarò, nec niſi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis ſubterraneus, inviſibilis & ſulphureus, qui lapides ſub montibus adurit in carbones gagati perſimiles, reſina & bitumine quodammodo pleni ſunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præſertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum ſe præbet uno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* regno, eo monte qui nomen hoc ipſum habet, item in regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres cauſam ejuſmodi flagrationis admirati, nec valentes eam poſt multam indaginem reddere, tandem eo deſperationis devenerunt, ut inter celeberrimos Philoſophos, Phyſicos, atq; Medicos, Empedocles unus in medias Æthnę flammas devorandum ſeſe conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Cajus Plinius* ejuſdem ignis fumo ſeſe non aliter ſuffocandum exhibuit. O veſana hominũ ingenia, qui dũm ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores ſuſtinuiſſe ut nihil ſcirent, pręter ea quę damnoſam mortem inferunt, exiſtimantes, ſatiùs eſſe non vivere, quàm non ſcire, quę tamen non ignorabunt eſſe tranſitoria. Mulierculę quidem abſoluta coquina, prunas ardentes in ollã norunt concludere, ne per nimiam rimulam aëri pateat aditus, ad hunc modũ prorſus emoritur & ſuffocatur ignis, qui niſi per aërem, & in ipſo vivit. Si tamen priuſquàm extinctus ſit omnis, ut vel ſcintilla ſuperſit, facto ſpiraculo reviviſcit, ac in priſtinũ ſtatum redit. Non ſecus de

æthneo judicandum, qui suam in mundi centro ducit originem, terraque ut olla continentur. Verùm non caret suis spiraculis circum terræ globum hiantibus, per quæ, modò per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò suis careat spiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat necessum est. Videte quæso quàm aniles causæ Philosophos infideles moverunt, atque torserunt in mortem usque. Latiorem ignis hujus naturalis rationem, ubi de mysterio magno increato Paracelsum interpretatus sui libro, qui de luce naturæ inscribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum sit, quantùm loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur spiritus ignei, vel spirituales homines igne fragrantes, qui variis modis & formis apparent, ut igneæ flammæ, titiones, globi, sphericæque prunæ, idque in sulphureis montibus.

Alcali dicitur sal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujusque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & solidæ.

Æs, dum ita. 1. Est in sua vena in fodinis sc. ubi plurimum est pyrites, id est marchasita, nativas illas causat species vitrioli Colchitis, Misii, Sorii, Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus speciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs ustum. 4. Extinguitur & fit squama æris. 5. Excuditur & fit squama æris. 6. Jam in excocti superficie, fit ærugo rasilis.

Æs est duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis, & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est, venulæ implicatæ interdū cernuntur, interdum totæ bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, marchasita; item ex aliis speciebus, ut ex illo lapide fissili Islebiæ, præterea ex non-

nonnullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chrysocolla, & æruleo etiam ut aurum.

Æs ustum nostro tempore, fit ex ipso ære cremato, sulphure & sale. Laudatur potissimum Memphiticum, & Cypriacum à *Diosc.* Astringit, siccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties jungitur ulceribus cum aceto, consumit ea quæ sunt impedimento in ulceribus.

Æs ustum, est Crocus Veneris. *Par.l.5.* de natura rerum, pag. 420.

Æs Hermetis, verè & propriè, est corpus imperfectum nondum præparatum, sicut est initio: Est Mercurius, pulvis solis, caput corvi, æs nostrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbeum nostrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arsenicum, Nummus, Anima, Leo viridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, sanguis, *&c.*

Æris, vel Cupri species 26. numerantur à *Rul.* pag. 10. & 11. si plura scire cupis, & distinguit æruginem æris in 65. species à pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, est
- 1. Rasile est,
  - 1. Nativum in Metallis Cipriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: hæc pauca sed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
  - 2. Factitium fit in superficie æris, & est triplex,
    - 1. Rasile quia raditur.
    - 2. Vermiculare à scolice me, quæ in vermicularem crescit.
    - 3. Aurifabrorũ quę est factitia Chrysocolla.
- 2. Scissile
  - 1. Nativum quod est vera Chrysocolla, id est glutinum auri.
  - 2 Factitium, Aurifabrorum, viride, rasile, Chrysocolla fictitia.

Ætites, à Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ sine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus, cum vulvæ sunt lubricæ; est gemma variarum specierum.

Ætitis, sex sunt species.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in se continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & inest terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & solutus jacet, & conquassatus sonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhęret.

5. Motteschanus, capiti humano similis, rotundus, & durissimus, cui flores Cristallini quadranguli specie adamantum, qui formati sunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil nisi aër continetur: qui plura scire desiderat, legat *Rulandum*, pag. 21. 22.

Affronitrum, est spuma nitri, quæ est salsa, vel est sal *Cappadocium*.

Affeos, & *afros*, est spuma.

Affroton, spumeus.

Affrodina, est Venus.

Affenicum, est anima.

Afformas, est vitrum.

Affax & *affaris*, est atramentum.

Affrengi, est Minium.

Affidra, & *Almat*, est Cerusa.

Afrob, est plumbum nostrum.

Alababar, *alchonor*, *alastrob*, *alomba*, *agar*, *algit*, *algerit*, est Calx.

Abusal, est arsenicum sulphur. *Akibot*, *alchibit*, *alchimit*, Sulphur.

Alasor, est sal alkali.

Alatan, est lythargirium plumbi.

Ahenum, est vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejusdemque fere latitudinis cusum: Hujus fastigio cooperculum sequentem in modum formatum, illiusve limites ritè claudens imponendum est. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inservite debet) ad amplitudinem imponendi vasis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere possit. A latere verò alterutro prope aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida suffunditur, & defectus expiratę aquę suppletur, perforatur. Usus hujus aheni cum operculi in balneis frequentissimus est.

Akon, Cos, est lapis quo cultri acuuntur aliáque instrumenta. Hujus variæ sunt species, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis est, quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabastrites, est lapis ex speciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus sunt tres species.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in ruffo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem represéntat, & hanc speciem propriè intelligit *Dioscorides*, cum inquit, *Alabastrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, durities cum pice aut resina discutit.

Alasalet, est Armoniacum.

Alartar, est æs ustum.

Albanum, est sal urinæ.

Albor, est urina.

Alborca, est Mercurius.

Albaras, est Arsenicum.

Alberick, est album æris.

Albetud, est Galbanum.

Albi, id est sublimati.

Albir, est pix de corticibus taxi, supponitur esse substantia de qua fit in caustum.

Albot, est crucibulus.

Albotar, *alfidas*, est Cerusa.

Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, est Terebinthina.

Alcady, est attramentum album.

Alzegi, Attramentum.

Alcaol, est lac acetosum, vel Mercurius.

Alcanna, vel *Alcona*, sunt arbores subtiles longæ, habentes nodos, sicut Canna, quibus hastarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guajaco.

Alcebris vivum, est Sulphur.

Alchitram, est ole. Juniperi, pix liquida, arsenicum præparatum ad abluendum.

Alchitran, est Fæx distillationis. Item ol. Juniperi.

Alcolismus, est comminutio vel corrosio.

Alcol, est Acetum.

Alcohol, est Antimonium, sive stibium.

Alcone, est Aurichalcum.

Alcor, est æs ustum quasi grana. A*lkalid*, & A*lcob*, *Atimar*.

A*lcore*, est quidã lapis, habens folia similia argento.

Alcubd, *Alumbair*, est butyrum crudum.

Alech, est vitriolum.

Alecharith, est Mercurius.

Alechil, est tripes.

Alectoria, est gemma cristallo similis, vel aquæ limpidæ. Præ se fert crystallinam speciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut

Albertus

Albertus vult galli castrati; post quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicosos se portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotoniensem in certaminibus fuisse invictum. Conciliat gratiam puellis, & restringuit sitim.

Alefantes, est flos Solis.

Alembic, est Mercurius.

Liquor *Altahest* Paracelsi, omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt Chimici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Liquor A*ltahest*, est magnæ virtutis, ad præservandum hepar ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis superfluitas vini à vino separatur, ita ut accensum ardeat, donec totum consumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelsi, A*lcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud est, quam purior & mundior substantia ab impura separata; ut A*lcool* Antimonii Paracelso nihil aliud quàm hoc Autor vult, ut Antimonium non modò atteratur pistillo, & mortario, sed etiam in volatilem suam substantiam, à suo naturali colore non immutatam. Idque solo ignis & caloris beneficio regimineque fieri necesse est, ut postquam vulgariter contritum fuerit, Philosophicè tandem alteratur sublimationibus, quæ pistilla sunt Philoso. & mortaria. Docet alio loco hanc sublimationem fieri debere sine omni capite mortuo. Constat itaque nihil fæcum affuisse ante sublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non possunt, qui a vulgari

tritione antimonium sublimant in fuliginem albam.

Sed ejusmodi sublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minimè liquescat, ascendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, est capitellum, quod vasis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* rostratus, est qui humores resolutos per canalem aut rostrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius Cœcus, hoc est sine rostro sublimationibus inserviens. Hic in sublimationibus nonnunquam in vertice perforatus est, aliquantulum, humores ascendentes emittens.

A*lcahest*, vel *althahest*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt esse tartarum, mens tamen autoris facilè deprehēditur à pręparationis ejus descriptione.

Alchimia, est impuri separatio à puriore substantia.

Alcol, aliquando scriptum *alcool*, vel *alcohol*, est pulvis in minutissimū pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui restringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam.

Alcol, vini est, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, est idem quod sulphur.

Alkibrie, *alchabrick*, *algibich*, est sulphur vivum.

Alcofol, (vel ut nonnulli volunt) *alcosol*, est stibium sive antimonium: Item *alcimad*, est stibium.

Alandahal, est colocinthis.

Alembroth est sal mercurii, vel sal Philosophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, est sal tartari & magisterium magistrorum.

Almizadir, est viride æris.

Alteyplumbi, est materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi*.

Alusar,

Alusar, eſt Manna.

Amalgama, eſt impaſtatio auri, argenti, vel alterius cujuſque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, eſt lapis alumini ſciſſili vel plumoſo natura conditioneque ſimilis, igne non uritur, quapropter & ſalamander appellatur.

Amidum, vel *amilum*, eſt albiſſima farina concreta in panes ad ſolem.

Amigdalæ, apud Chyrurgos, caro dicitur ſuperflua, quæ naſcitur ad linguæ radicem.

Amnis alcaliſatus, eſt aqua tranſiens per calces terræ, ex qua deſumptum eſt *alcali*.

Andena, eſt calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liqueſcit igne, haud ſecus atque aliud quodque metallum, fundique ſe permittit in formas.

Anathron, vel *anachthron*, ſpecies eſt ſalis, quod ſuper petras in modum uſneæ albæ & lapideæ naſcitur, nonnulli ſal nitrum appellant. Falſo putarunt antiqui fel eſſe vitri, cùm ſit potius fel lapidum.

Anatrum, eſt vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo ſmaltum appellant, vel terra ſaracenica.

Anthos, extra vegetabilem roriſmarini ſignificationem, & ad metalla uſurpatum, ſignificat elixir ex auro, vel ejus quintam eſſentiam.

Anatomia eſſata, parens eſt morborum.

Anticar, eſt Borax.

Anatris, vel *antaris*, eſt Mercurius.

Aniaday, vernum tempus ſignificat æternum, & novum in futuro mundum, & paradiſum.

Aniadum, eſt Cœleſte corpus, quod in nobis Chriſtianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacroſancta Sacramenta: vel eſt homo ſpiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus,

Aniadus, est rerum efficacia.

Aniada, sunt fructus & vires Paradisi & Cœli, sunt etiam Sacramenta Christianorum, in Physicis verò significant astrales vires, atque Cœlestes, ut sunt, quæ per influentiam, imaginationem, æstimationem, & Phantasiam nos ad vitam longam provehunt; ex dono Dei tamen,& ad æternam sollicitant.

Anodina, sunt indormitiva medicamenta.

Anodus, est id quod ex nutrimento separatur à renibus.

Anontagius, lapis Philosophicus.

Anima saturni,est Altey,atque dulcedo plumbi suavissima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philosophicus, est mensis communis.

Anotasier, *Aliocab*, *Alemzadar*, *Amizader*, est sal Armoniacum.

Alsol, *Alcob*, *Azonec*,*Alacap*,*Aracab*,Aquila.

Ales,est sal compositum.

Alexir, est medicina Chymice præparata. *Elixir*, *Elci*, Medicina.

Aiezaram, est lotura plumbi.

Agallium, est Aquilegium spinosum, resta bovis, sive aratri remora dicta.

Agresten, significat potum ex pomis vel berberis, siceram, seu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, *Altingat*, est flos æris.

Alfacta, est distillatio.

Alsadidam, est scoria ferri.

Alfatida, est Cuprum ustum, vel Laminatura Veneris.

Alfusa, est Tutia.

Algali, est Nitrum.

Aigamet,Carbones.

Algeriæ, *Algerie*, est Calx.

Aligulus,

Aligulus, eſt Confectio.

Alcafiel, eſt Antimonium.

Alkalia, eſt Vas.

Alkale, eſt oleum Gallinæ.

Alkali, eſt vitriolum foſſile ſeu fuſile calcitura in Aludal.

Aludel, & *Alutel*, eſt vitrum ſublimatorium.

Alkali, eſt aliis lapillus ſalis, modò ex calcibus reverberatis per humorem extractus, diſſipatóque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipuè, cum relicto impuro, ſegregatoq; corpore, eſſentia formæ hujus lapilli elaboratur. Cùm verò integræ res calcinatæ & diffuſæ ad ſolidam conſiſtentiam reducuntur, ut cum ſal communis ſolvitur humore, & iterum coagulatur: Item cùm margaritæ calcinantur, totæ, ſolvuntur & coagulantur viciſſim magiſteria per ſe ſunt, at *Alkali* ex ſimilitudine vocatur.

Alkautum, eſt æs uſtum, vel ſpecies aromatica, ſecundùm quoſdam Arſenicum.

Alkaut, *Almarkaſita*, eſt Mercurius.

Alkaranum, eſt Duenec viride. *Duenege*, eſt vitriolum.

Alcara, eſt cucurbita.

Alkin, & *Alkal*, eſt Cinis clavellatus.

Alkir, eſt fumus vel Carbones.

Alkitram, pix liquida.

Alkoel, eſt plumbum exquiſitum de Minera. Lapis *Lazuli*, Antimonium.

Alcol, eſt Tartarus. *Theophraſtus* ſic ait: *Alcol*, eſt purior ſubſtantia rei ſegregata ab impuritate ſua. Sic *Alcol* vini, eſt aqua ardens rectificata.

Alkoſor, eſt Camphora.

Alkimia, eſt pulvis de baſiliſco. *Alchimilla*, eſt Saniculus.

Allabrot,

Allabrot, est quoddam genus salis confectum.

Alma, est aqua.

Almagra, est bolum Cuprum, Laton, & lapis ipse, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakist, *Almakanda*, est Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcazida, *Argyritus*, est Lythargirium argenti.

Almarcat, est Scoria auri. *Almetat*.

Almartack, est Lytharginus cinis.

Almechafide, est Cuprum.

Almene, est sol lucidum. Sal gemmæ.

Almizadar, *Almisadar*, *Amizadir*, *Asanon*, *Almisadu*, est sal armoniacus præparatus.

Alnec, *Allenec*, *Alkalap*, *Aleth*, *Asabum*, *Almiba*, est Stannum.

Aloe, est Epaticum. *Aloe*, *Alepatick*.

Alosil, est pannus quo vas operitur.

Alos, *Alo*, *Alix*, *Alec*, *Alkalat*, *Alkalac*, est Sal.

Alosanthi, est flos salis.

Alramudi, est Cineritium.

Alselat, *Altimar*, *Aycupher*, est æs ustum. *Alzofar*.

Altambus, est lapis rubeus. Scilicet sanguis venarum hominum.

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, est argentum vivum.

Althanaca, *Alernet*, *Albimec*, est Auripigmentum.

Altinuraum, est Vitriolum.

Altingat, est flos æris.

Altimio, est Fæx plumbi.

Aludel, est vitrum sublimatorium.

Aludit, *Antaric*, *Azon*, *Azomses*, est Mercurius.

Alusir, est rubedo.

Aluech, *Aluach*, est Jovis corpus purum.

Alumboti, est plumbum ustum.

Alais, *Alafor*, est vas.

Alsech,

Alsech, est Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus est notum. Variæ sunt ejus species. Est gemmæ optimum. Et est Mercurius, quia solvit. Est Jamenum, Roccum, Sciſſum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuenſium nitrum, Foſſile, Fuſile, Plumoſum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Uſtum, Liparinum, *&c.* Ex Agricola & Kentmanno de rebus Metallicis, & foſſibilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1. Simplex vulgare. 2. Nigrum. 3. Album. 4. Perſcriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag.* 33. ad 36. diverſa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando*, *pag.* 72. ad 74.

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habes *lib.* 7. de Natura rerum, *pag.* 451. Para.

Aluminis diverſi præparatio varia, *lib.* 4. de præparationibus, *pag.* 656. 657. ad ulcera putrida, paralyſin, alvi profluvium, *&c.*

Ales crudum; ſunt guttulæ cadentes ſæpe in nocte Menſe *Iunio.*

Alunibur, eſt Luna.

Alunſel, eſt Stilla.

Aluſen, eſt Sulphurata.

Alzemafor, eſt Cynobrium.

Alzilat, eſt pondus trium granorum.

Amalgamatio, eſt calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licet non ſemper ad finem calcis contendamus, eo modo, ſatiſq; eſt, ita metallū ſolutum eſſe, ut duci poſſit inſtar pultis, ſeu malagmatis aurifabrorum: tamen corroſio fit per eam in pulverem minutiſſimū, quem item calcem nominant.

Vel *Amalgamatio*, eſt Calcinatio Metalli per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum ſex, novem, aut

duodecim

duodecim argenti vivi partibus commiſcetur, & coadunatur, ut fiat maſſa undique ſui ſimilis, atque ita metallum diſcontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem ſuper igne lento abluto, metallum inſtar tenuis calcis relinquitur.

Amandivus Lapis, eſt gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non eſt gemma contemnenda conſule *Albertum*.

Ambra, eſt Sperma Ceti.

Amene, eſt ſal commune.

Amentum, eſt alumen ſciſſum.

Amethyſtus, eſt gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat ſex ſpecies viliores orientalibus.

Amianthus lapis, naſcitur in *Cypro. Dioſcor.* ſimilis alumini ſciſſo, verùm *Amianthos* proculdubio, eſt alumen noſtrum plumoſum, & hinc æterna candela fieri poſſit: non eſt magnæ virtutis, ſed exiccat: refer ad *pag.* 120.

Albeſtos, eſt coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cùm ſemel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cùm ſit unctuoſus & humidus.

A*mogabriel*, eſt Cinobrium.

A*n-pater*, Sulphur.

A*nſir-filius*, Mercurius.

A*nſirarto-ſpiritus*, Sal,

A*naton*, id eſt A*matron*, eſt ſal nitri.
A*natron*, eſt fæx vitri.
A*natron*, eſt Baurac. } Synonima.
A*natron*, eſt ſagimen vitri.
A*natron*, eſt ſpuma vitri.

A*ncora*, eſt Calx.

A*ndurac*, eſt Auripigmentum rubeum.

A*nſuka*, eſt Coagulum.

A*nhelitus*, eſt fumus, alibi, fimus equinus. *An-*

Antonii sancti ignis, est inflammatio naturalis.

Annora, est calx ovorum, vel calx viva.

Anthos, propriè est Rosmarinus: sed ad metalla translatum, quintam essentiam, sive Elixir auri significat. Interdum medicinam extractam ex *Berillis*, à corpore suo, *Par.*

Athonor, est furnus.

Anticar, *anucar*, *ancinar*, est Borax.

Antimonium, *Athosol*, est lapis de vena plumbi. Marchasita Saturnii, Magensia Saturnii, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.

Antimonium, Spagyrice præparatum, est Supremum venenorum omnium antidotum: Venena enim naturalium continent antidotum sui veneni. *Bas Val.* 14.

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ est virtutis & energiæ, ut lapidem ferè philosophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in transmutatione metallorum. *Bas. Val.* 15.

Bas. Val. Concludit tanta esse secreta, & arcana naturalia latentia in Antimonio, ut nemo mortalium capax esse possit ea ipsa omnia investigare, quò enim magis investigamus, eò abstrusiora, & pretiosiora, inveniuntur. *pag.* 16.

Aphebrioch, est Sulphur.

Aphrodisia, est ætas Venerea.

Aphronitrum, sicut sal, & spuma salis se habent adinvicem, ita se habent nitrum, & spuma nitri, adinvicem. Estque in his salis ad nitrum, & è contra nitri ad salem. Item spumæ salis ad spumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitrum, flos petræ, vel parietis, (sicuti spuma salis) res est levissima, glebosa, & friabilis, spumosa, mordens, coloris penè purpurei, & hæc optima. Nos spumam nitri, & aphronitrum,

C dicimus,

dicimus, & spumosum aphronitrum, quod nascitur muris & petris. Variat spuma nitri secundum petras, & muros, ubi nascitur: hujus virtus est similis sali adusto. Sunt fermè unum aphronitrum, id est spuma nitri, flos petræ, & flos *Asiæ* petræ: Sed differunt substantia paulum, nam si resolvitur igne, est flos petræ *Asiæ*: Si non resolvitur, est spuma nitri nostri. Jenæ in Thuringis species pulcherrima aphronitri reperitur, species, quæ respondet plurimum flori *Asiæ* petræ à *Dioscor.* descriptæ.

Aquala, est Arsenicum vel Sulphur.

Aquila, est aurum guttando.

Aqua Cerebri, est aqua Tartari.

Aqua Elsabon, est aqua solis communis.

Aqua fœtida, est aqua Mercurii.

Aqua fortis, est quæ ex acribus & corrosivis, certa proportione commistis, violentis ignibus distillatur, igneam vim in corrodendo validam habens. Validissima vocatur stygia, quę salem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum solvatur. Diversis fiant virtutibus aucta mistura, ex consilio, ut sit certis rebus accomoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt instar fortium ex eadem materia, sed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum est, quod nulla tingat nisi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio super fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc sperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi sub mare crescentis, alii jecur piscis, alii stercus cujusdam piscis, alii spumam quandam maris, alii nasci in specie fungorum sub mare dicunt. Consule *Serap.* & *Almanso.*

Aqua holsobon, est aqua salis panis.

Aqua Lilii, est auripigmentum.

Aqua

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, est sal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, est Sol & Luna soluta, in aqua simulque junctis. Dicitur etiam aqua cœlestina, & Mercurius philosophorum.

Aqua philosophica, nominatur quibusdam acetum sublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus.

Aqua Palæstina, est flos æris, vel viride æris,

Aqua pluvialis, est aqua dulcis.

Aqua rubicunda, aqua Megi aqua segi, est aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, est de sale facta.

Aqua Saturnia, est aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ resoluta in lapillis diaphonis, quales sunt aquæ radicatæ acetosæ, *&c.* *Aqua vitri.*

Aqua vitæ est Mercurius: interdum sumitur pro vino distillato, & pro aqua composita ex variis speciebus ex vino distillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, est ejus sublimatio, *lib.* 5. de natura rerum *pag.* 429.

Antimonii oleum in magna Chirurgia *pag.* 62.

Aqua Cæsaris, aut regis compositio, In *lib.* de *Persicaria, pag.* 741.

Aqua Theriacalis, in *lib.* de *Persicaria, pag.* 742.

Aquam salis petræ, & ammoniaci modus faciendi. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 417.

Aqua stillatitia, est extractum specificum consistentiæ, & divisionis aqueæ concretione halituum, è rebus elicitorum, per distillationem productum. Est duplex.

1. *Stillatitia*, Aquæ simpliciter stillatitiæ sunt, quæ mitiores sunt virtute & consistentia dilutiores, distillando simplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius est & minus tenue, ab externa aqua parùm penè differens. Aqua enim stillatitia simpliciter, minus ignis habet & plus aquositatis, quã solvens: sed plus ignis, & minus cruditatis quàm phlegma.

2. *Aqua solvens*, distat à stillatitia simpliciter acredine ignea penetrante, seu acumine, & distillatione laboriosiore, ut quàm minimum habeat aquei elementi simplicis, sed igneum potius fluorem, quasi essent ignes aquei, aquæ ardentes, *&c.* à Gebero nomminatur aquæ acutæ, ab allis clavis philosophorum, cujus vim in aliquibus assequitur à tota substantia hydrargyrus, vulgus distinguere solet inter stillititias simpliciter ita dictas, & illas corrosivas.

Aquarius, est Ferreum.

Aracon, est Laton. Vide *Laton*.

Aquilegia, *Theophrastus* vocat Genistam Inteis floribus, *Aquilegiam*.

Aquilena, est consolida regalis.

Arbores, est cutis defedatio maculosa, neque ulla est in principio exulceratio, sed in processu temporis: idem quod *Morphea*.

Arcos, est Æs ustum, *aycophes azuphora*.

Aremaros, est Cynabrium.

Area, est Capitis adversi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, est bolus Armenus.

Antera, est medicina tracta de hyacinthis, similitudine sumpta à flavo citrinove colore floribus innascente. Liliorum, & similibus.

Aphorismus, ut pro consueto sumitur, scilicet regula generali in medicina.

Aqua cœlestis, est vinum rectificatum, ut cœli quodammodo

dammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœlestina, est aqua mercurialis. Mercurius Philosophorum.

Aqua corrodens, est acetum, & omnis liquor corrosivus.

Aqua fæcum vini est, ea quæ fit ex calce fæcum vini, super marmor dissoluta in modum olei Tartari.

Aqua lubricata, est ea quæ fit cum muscilaginosis, ut sunt saccara, Julep, & similia.

Aqua permanens, est ea quæ fit ex duobus perfectissimis corporibus metallicis per philosophicam solutionem.

Aqua Saturnia, est ea quæ naturam in se retinet primorum trium, ut sunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ transeunt.

Aqua solvens, est acetum ut supra distillatum, & aqua fortis.

Aquaster, est visio nostris oculis aliquando repræsentans aliquid quod verè non est, at solùm apparentia quadam, non re ipsa existit.

Aquila, quæ avium regina est, usurpatur nomine pro sale armoniaco propter levitatem in sublimationibus. Verùm Paracelsus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii spiritus.

Aquila philosophorum, est mercurius metallorum, id est metallum in primam sui materiam redactum.

Arbor maris, est corallum, quod fruticis instar in mari crescat vegetetque. *Gorgonion*, *Denditres*, *Lithodendron*, *Curallion*.

Arcanum in genere, ut occultissimum quid significat. Paracelso pariter occultam in rebus naturalibus virtutem incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ

multiplicari possit arte Spagyrica supra priorem conditionem. Virtus cujusque rei millesies plus operatur, quàm res ipsa.

Arcaltes, est Paracelso, terræ fundamentum, sive columna, quod à suis consortibus sustentari non videatur, sed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipsum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus*.

Archeus, est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros supremus naturæ medicus, qui rei cuique suum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem distribuit. Item Archeus primus in natura, vis est occultissima res omnes producens ex Iliaste, divina virtute nimirum suffulta duntaxat.

Ares, est naturæ dispensator in tribus primis principiis occultus, unde singula constant, qui rebus omnibus formam, speciem, & substantiam cuiq; suam peculiariter disponit, ut propriam, & non alienam induat naturam specificam. Notanda est igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro scholarum consuetudine loquar. Iliastes est generis generalissimi substantia consistens in prima rerum omnium universali materia, hanc in tria genera primum disponit, videlicet in sulphur, mercurium, & sal, primus naturę dispensator Archeus, indeque res producit omnes in proxima sua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ dispensator, ex generibus formas & species producit in individua. Quarum quæque singularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, sunt quæ in cibum & potum non assumpta, sunt ustionibus obnoxia natura propria, ut ista carabe, terebinthina gagates & similia.

Aridura,

Aridura, est corporis vel membrorum omnimoda consumptio, vel syderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necrosis.

Arles crudum, guttæ sunt mense *Iunio* cadentes, roris instar in Majo stillantis.

Aromata, cuncta sunt quæ suavem, & gratum admodum odorem de se præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, est extractum specificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis fit ex duplici elemento humido, & sicco (aër enim & ignis formalia sunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex est, stillatitia, & coagulum specificum: Arcanum specificum, est extractum naturæ interioris cujusque speciei substantiam referens proprius, ut in illa agnosci queat.

Archeus Paracelsi, est aura vitalis, seminum & vitæ directrix & τὸ ὁρμῶν *Hippocratis*, *Vanhelmont*.

Archeos, Species invisibilis oberrans, & se à corporibus separans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis est producens res ex Iliaste, dispensator & compositor omnium rerum.

Arena, Hujus species ponit *Ruland*. 23. *pag*. 54. qui placet videat.

Arsar, *arsag*, est Arsenicum.

Argentum, A Chymistis Luna cui etiam tribuitur: est metallum proximum post aurum, album albedine pura, mundum, durum, sonans. Tinctura ejus albedinis est ex argento vivo puro, ferè fixo, claro, albo, & tali de sulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit super substantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Est quasi filia naturæ præponentis aurum, coëunte argento vivo, & sulphure albo, non urente.

Reperitur argentum in fodinis. 1. Quod statim est suum, quod sine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale est sine excoctione, quod tale ortu generatum est, quod est sui coloris, cui semper aliquid saxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuissimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ se fert speciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert speciem, quasi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ se fert speciem arboris, instrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat se vidisse integrum piscem: Christum crucifixum, cum *D. Maria*, serpentem etiam, & scorpionem, *&c.* ex puro argento in visceribus terræ ita formatum. *pag.* 56.

2. Rude à Germanis, variarum specierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, *&c.*

3. Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine à Germanis. Qui plura de argento scire desiderat, legat *Ruland.* à *pag.* 56. ad 66.

Argentum vivum, Chymistæ Mercurium vocant, est aqua viscosa in terræ visceribus, subtilis substantiæ, albæ terræ, per calorem temperatissimum unita totali unione, perq; minima, quousq; humidum fuerit, temperatum à sicco, & siccum ab humido æqualiter.

Estque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philosophorum secundùm Chymistas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & secundùm quod coit cum patre, & masculo suo sulphure, caussat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus à matre, sic loquendo, quàm patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum resolvuntur. Argentum vivum est duplex. 1. Nativum, 2. Artificiale.

1. Na-

1. Nativum, sui coloris, sine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos è fibris effluxit, est mater, & elementum Metallorum. Est & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2. Artificialè quod fit vel coquitur, ex minio ipso lapide nativo, sive ex vena minii : & reperitur in fodinis. *Dioscor. lib. 5. cap. 6.* docet hujus conservationem, usum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum est liquidum, in officinis nostris, dicitur crudum argentum vivum : dum verò est mortificatum, id officinis vocant concrematum, seu sublimatum à nonnullis. Chymistæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album secundo gradu, tenebrosum primo.

Argentum vivum, id est Spiritus, vel Mercurius, servus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat *pag.* 68. ad 70. varias species argenti vivi, usque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia similes sunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia sunt genera quæ discernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus, pag.* 7. refert 16. genera : ex his omnibus pigmenta fieri possent, si non tam humidæ forent : ollæ ex his optimæ forent ; si argillæ rectè elaboratæ à figulis in ollas more solito informarentur.

Argistata, est Incerata.

Argyros, est Argentum : inde Lythargyros, lapis argenteus ; Lythos, n. est lapis.

Asabon, est Sapo.

Asagen, est sanguis draconis. *Asegen*, & *Azogen*.

Asagi, vel *Azegi*, est vitriolum vel atramentum rubeum.

Asmar, est viride æris. *Asingar*, vel *Asugar*.

Aseb, *asep*, est alumen, res est metallica, seu vena terræ quæ habet mediam substantiam inter calcanthum & sal, & reperitur in fodinis: Estque Salsugo quasi terræ *Plin. lib.* 35. *cap.* 15. fit ex aqua limoque, hoc est terræ exundantis natura: corrivatum hyeme æstivis solibus maturatur.

Estque vena quasi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem transducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *azel*.

Ased, est Leo.

Asdenigi, est Æmatites. *Azedegim*.

Asenec, est Sol.

Asmaga, est permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Asoper, est Fuligo.

Asseres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam dissectæ arboris extimi.

Assubedegi, est lapis scindens alios lapides.

Atac, est tath, vel nitrum.

Atebras, est vas sublimatorium.

Attingat, est flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, est Capsula terrea.

Atureb, est vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, est testæ ovorum.

Auraric, *azoch*, *azog*, *azet*, *Besec*, est Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in teram propter nutrimenta descendit, unde nutrix omnium est terra.

Auripigmentum, est Arsenicum luteum. A Germanis Operment vocatur, pictores uti solent. Est crustosum aureo colore micans; Est affini quoddam sulphuri, ex simili materia & odore. Estque sterquilinium terrestre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod

per

per longam decoctionem transit in substantiam auripigmenti. Vide plura, *Ruland.pag.*87.ad 90. si placet.

Azarnet.

Aurichalcum, est Cuprum.

Aurum Philosophorum, est plumbum.

Aurum vivum, est argentum vivum.

Auver, est aquapura, vel lenis.

Azaa, est Magra, Terra rubea.

Azci, est atramentum. *Azec*, est atramentum virde.

Azeg, azegi, azeci, est vitriolum. *Azuric*, est vitriolum rubeum.

Azem, est butyrum coctum. *Azemasor*, est Minium vel Cinabrium.

Azuc, est corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, est Vermilio, vel Minium. *Azimar*, est æs ustum.

Azungia Vitri.

Azoch, est Laton, est cuprum aureo colore tinctum lapide calaminari *&c.*

Aroph, est mandragora. *Aroph* Paracelsi curat calculum.

Arsaneck dicitur, arsenicus sublimatus.

Arsenicum, est fulgur metallorum, est etiam sal ipsorum & Saturni, quod alias artanec, vel artanech reperitur nonnullis locis.

Artetiscus dicitur, qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, est oleum rubeum ex radicibus herbarum unâ cum pane simul in fimo digestis, arte tractum.

Asphaltum, est bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad similitudinem picis. Est flos æris etiam.

Ascenden-

Ascendentia, signa dicuntur, vel astra firmamenti cœli, & præcipuè syderei spiritus.

Asaphatum, est serpigo, vel impetigo, aut intercutanea scabies in poris generata, vermiculorum instar, edunt, si comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite prosilientia.

Assala dicitur, nux myristica.

Assaliæ, vermes dicuntur in ligno nascentes, vel inter asseres, alias teredones. *Aselli*, Millepedes.

Asthma, pulmonis est morbus, vel peripneumonia, unde gravia suspiria.

Astrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus acquisita, ut sulphuris astrum est ejus accensio, qua veritur in oleum præstantissimum. Item astrum salis est ejus in aquam vel oleum resolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter astrum, est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali sua majorem atque subtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, est furnus in arte Spagyrica potissimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius usus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag.* 76. ad 78.

Atramentum, varia significat juxta adjectionem, ut sutorium est cuperossa interius rubeum calcanthum, scriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque distillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias species numerat *Ruland. pag.* 78. ad 80.

Attractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam attractivis composita.

Augurista, dicitur superstitiosus artifex, qui suam artem

tem in speculis,crystallis,& in aquis exercet,præcipuè in volucrium cantu volatuque,ut ex eis præsagi- : aliorum etiam ritus ob eandem causam observat.

Aurum potabile, est liquor auri sine corrosivo,quod uciſſimi norunt, eorum etiam qui parant indies in ominum perniciem potius quam ad salutem.

Aurum vitæ, est aurum præcipitatum, & in summam rubedinem cinabaris tritæ similitudinem rerberatum præstantiſſimum quod ex proprio suo ercurio fit, ac præcipitatur.

Austromantia, alia est superstitio quædam excoitata, ex ventorum observationibus, ut quum astra entorum in summam, ultra consuetudinem, vehe- ientiam erumpunt,inde futuri præsagium homines tiosi magis quàm curiosi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia de edullis etiam scripta reperitur,est medulla oſſium.

Azoth, est argentum vivum ex quovis corpore etallico tractum, & propriè mercurius corporeus. aracelso præsertim est, universalis & indifferens edicina rerum speciem omnem exuta, & intensiſſiam induta vim, atque centralem quandam virtu- m generaliſſimam, reliquas omnes medicinas in concludit, non aliter quàm prima reliquas omnes bstantias,exclusis accidentibus.Hanc in ensis pomo onclusam quocunque locorum ierit gestaſſe secum erhibetur.

Atramentum sutorium,est vitriolum,id est Calcanum, *Rul. pag*. 80. ad 86.

Aurum, A Chymistis dicitur Sol,& soli tribuitur. st corpus metallicum,citrinum,fulgidum,ponderom,æqualiter in ventre terræ digestum, aqua mine- ali diutiſſimè lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, laro,rubeo: & ex sulphure mundo,fixo, rubeo non adurente.

adu rente. Aurum est subtilissima substantia argenti vivi. Videmus enim argentnm vivum facilè aurum suscipere, quod proximum sua natura est, ut mater filium suscipit. Deinde aurum, ex pauca substantia mundi sulphuris, & puræ rubedins constat, plus tamen habet argenti vivi quàm sulphuris, plus habet à matre quam patre. Sulphur purissimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, sulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic est filius delectus, quem semper proponit facere, ad quem semper contendit natura. Est metallum omnium temperatissimum calidum & siccum secundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum est duplex 1. Nativum purum. 2. Coctum.

1. Nativum purum, quod à natura tale est, cujus massas *Hispani* vocant, Palucas, reperitur in fluminibus, ut in *Tago, Albi, Sala, Schwartza*. 2. In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus scintillę quasi adhęrent ad *Saxi* quoddam genus candidissimum voatum à *Germanis* Quartz. 3. In capitulis piscium quos Forellas vocamus.

2. Coctum, quod conflatur seu coquitur. 1. Ex pyrite coloris cineracei, & galeneæ, (*which is a vein of Lead and Silver together.*) 2. Ex terra quadam purpurea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta, ut sit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3. Ex Chrysocolla. 4. Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum, Hispanicum, Hungaricum Germanicum*, certis distant gradibus, plura scias *Ruland. pag.* 92. ad 94.

B. *Baculus*,

B.

Aculus ferreus, eſt inſtrumentnm cuſum ad ſuſti-
ıenda impoſita vaſa.
Bayda, eſt vas ſuper quod diſtillatur.
Bagedia, eſt libra 12. unciarum. *Berdadia*, etiam
Libra.
Baiac, eſt Ceruſa. *Balzıam*, eſt faba.
Balaſius, Purpureo ſeu roſeo colore flammeſcit,
utilat, à nonnullis placidus dicitur, aliqui putant
Carbunculum, colore ac virtute diminutum,
madmodum virtus fœminea, à virtute maris dif-
it. Pluries compertum eſt quod exterior pars uni-
apidis atteſtatur balaſio, interior, carbunculo, &
ıoc dicunt balaſium eſſe domum Carbunculi. Va-
cogitationes aufert, & luxuriam reprimit: con-
at amicorum diſcordias, & in humano corpore
ıtatem inducit. Et potatus cum aqua ſanat oculo-
n infirmitates, & hepatis doloribus ſubvenit.
Balitiſtera, eſt Terra rubea.
Barach panis, eſt nitrum ſalis.
Barcata, eſt Meatus Ignis.
Barna, eſt vas vitreatum.
Baſura, eſt ſemen. *Baul*, eſt Urina.
Batitura rami, eſt ſquama veneris. *Batitura æris*,
ſquama Metallorum.
Baurac, eſt ſal gemmę, ſaphirium lythargyrum al-
atum, eſt etiam ſal vitri, fæx vitri, ſpuma vitri, ſel
: teſtudo argenti vivi.
Baurac, etiam, eſt attinchar, quodlibet genus ſal-
ınis.
Bezar, vel *Beſar*, Lapis viridis pretioſus.

Bian-

Bianchetunsim pythium, est Cerusa. *Biladen*, est Chalybs.

Bitumen, est sulphurea terra, succus pinguis, bituminum varia sunt genera.

1. Liquidum oleo simile petroleum.

2. Liquidum odoratum Saxonicum.

3. Odoratum camphoræ nativæ.

4. Nigrum crassum quod apicis colore nomen habet, à lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum crassum è Palestina.

5. Fossile carbonibus simile.

Bodid, est ovum.

Bof, est Calx viva.

Bolus, est Coagulum specificum, quod est essentiale Chymicum, ut sit essentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis, (quam necessario antecedit solutio) nodum segregata, constitutaque quomodo solent boli elui in specie fieri, ut sit eis consistentia, & forma homogenea, qualis est bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad essentiam parum interest.

Ruland. ponit sex species, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Pestem, & Anginam, *pag*. 105.

Bonati, est vitreati.

Borades, est Limatura.

Borax, est Chrysocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, est effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capistrum auri.

Botamum, est plumbum votum.

Botus barbatus, est vas super vas, in quo funditur aurum.

Botus

Botus barbatus { Vas fuforium. / Defcenforium. / Crucibulum. / Junco factum ad fandendum. }

Bractea, eft Cuneus ferreus latus. Laminæ, Solæ.

Brachium, eft Cuprum.

Braricia, eft Vitrum.

Brafe, Carbones.

Blumati terreum, eft vas vitreatum. *Buccatum*, eft vitreatum.

Buccellare, eft Cibare, & Fruftillare.

Bulbus, eft Cepa Marina. Et Bulbus creditur effe fquillam.

Bulga, in quam bacillo agitatæ aquæ infunduntur.

Bulga, per fe hauriens aquas.

Burnea, eft pix.

Burac, eft omne genus falis. Alii verò diftinguunt ut *Baurac, borago, borax, uritar augar.*

Butiga, five gutta ruonio vel rubeo, eft inflatio totius faciei.

Buffonitis, eft gemma feu lapis qui èBufonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quē proprio titulo defcripfi.) Hunc lapidem viri Principes femper geftare fecum meritò deberent. Nam fi venena vel intus in homine lateant, aut ipfi extrinfecus admota finit, etiam præfens ille colorem mutat, & guttulas quafi fudando emittit. *Erneftus Burgravius.*

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulam geftatus, fpafmi convulfionibus moderi dicitur. *Burgeravius.*

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, eft furnus diftillatorius aquam continens, in qua calente vafa chimicá ponuntur ad putrefactionem fuæ materiæ quam capiunt, ad feparationem, & id

genus humidarum ascentionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritum, est furnus in quo super vaporem aquæ duntaxat, vasa distillatoria suspenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporosum, aut vaporarium vocavimus.

Balsamum, est substantia corporum, à putredine conservans. Balsamus alias â nonnullis scribitur. Est internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatissima quædam est substantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, sed sal liquoris, quod à putrefactione validissimè præservat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatissimum. Breviùs sic definitur. Est salis interioris liquor suū à corruptione corpus tutissimè præservans naturaliter. Externus verò terebinthina vocatur à Paracelso, nullam ignis violentiam passa sed digesta. Item est omne quod celeriter sanat, à germanico sermone ad Chyrurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus baldzamen; id est celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore distillatum, & ad summum gradum puritatis adductum. *Beleson*, est Balsamus.

Balsamus de mumiis, est balsamus de carne tractus.

Balsamus elementorum externus, est liquor mercurii externi, aliâs mumia elementorum externorum, & propriè rerum firmamentalis essentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, est materia liquefactione plurium una metallorum confusa in sulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, est sal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Basiliscus minor, est stellio.

Berillus, est speculum ex crystallo superstitiose con-

consecratum ab auguristis. *Ruland. pag.* 101. 102. ponit *octo Berilli* species.

Berillistica, est ars in ejusmodi specillis visiones observandi.

Besachar, fungus dicitur.

Besonna verò muscarum fungus.

Bisematum, est omnium levissimum, pallidissimum, & villissimum plumbum.

Bitumen perversum, est liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in se habet.

Bothor, aut cossi, sunt apostemata parvula quædam pustulosa faciei candida.

Botin, est terebinthina certo suo tempore collecta, quum plus virium à cœlestibus hausisse putatur. Est etiam balsamus ex eadem tractatus artificiose, alias butimo.

Botium, est apostema proveniens in gula, veluti struma.

Boxus, dicitur viscus in arbore nascens, ut viscus quercinus, *&c.*

Brassadella, vel *brassatella*, est ophioglossum, aut lanceola, quam etiam linguam serpentinam vocant.

Brunus, est ignis sacer in membris, alias Erysipela, vulgò ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœlestis est virtutis influentia quæ per animalia bruta rationalibus manifestatur, ut in chelidonia per hyrundinem, in sale per ciconiam clysteris usus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni est, quod supra altey, atque dulcedo plumbi.

Blas Cordis, est spiritus vitalis, & consequenter sui caloris fomes: spiritus verò sic animatus, &

Cordis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont. pag.* 183.

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag.* 336.

C.

CAbala, *Cabalia*, Ars *Cabalistica*, est Scientia occultissima, quæ divinitus unâ cum lege *Moysi* tradita fuisse fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Mesßia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus suis contrahit, rerumq; naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine montem pulsis tenebris illustrat. Vox est *Hebræa*, *Latinè*, dicitur Receptio, quod unâ cum lege quam postea scriptam populo tradidit secretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyses* in Monte divinitùs acceperit, quam scribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum successionibus, alter ab altero, quasi hereditario reciperet jure, ne à prophana multitudine divina mysteria cognita vilescerent aut violarentur. *Persæ* fuerunt hujus diligentissimi cultores & suos sapientes magos apellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Christum adoratum venere, & non reges ut vulgus hactenus existimavit. De hac Reuchlivus Germanus, & Picus, Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copiosissimè scripserunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabulæ scientiam, Trinitatem, Christumq; Dei filium agnovisse. Non igitur stulta multorum opinione ars est, sed potius scientia certa & cœlestis, per quam *Theophrastus* ut de seipso scribit, Dei beneficio doctrinam suam consecutus est, nec à spiritibus,

bus, malis quicquam habuit: quare falſo, hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc ſcientiam apud multos in abuſam deveniſſe veluti alias ſcientias; Scribit enim *Theophraſtus Hebræos* degeneraſſe ut in doctrina Dei, ita etiam in hac ſcientia. Quare poſtea in veram ſcientiam, falſamque artem diviſa Cabula fuit. Acceſſit etiam litteralis quę mæritò inter artes incertas, numeratur, præſertim ſi ex *Hebræo* fonte non procedat. Vera enim Cabula in S. litteris ſuum habet fundamentum. Multa de hac ſcientia *Theophraſtus* in libris de Philoſophia ſagaci ſcripſit; nec dubito, quin lapſu temporis nationes exteræ ſincerius de *Theophraſto* judicabunt quam Germani quidam modò. Cùm clarius luce ipſa ex ejus monumentis conſtat eum fuiſſe ſummum philoſophum, & medicum incomparabilem: & qui nullum Chriſtianæ fidei articulum negaverit; etſi quædam S. Scripturæ loca aliter, quàm vulgò ſolent, recentioribus quibuſdam doctiſſimis hominibus ipſi adſtipulantibus interpretatus eſt: ſed de Chriſto Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipſius libris patebit.

Cabulator, eſt ſal nitrum. (*Michael Toxites*, *M.*

Cabebi, eſt ſquama ferri. *Cabeth*,

Cabel, eſt Stercus.

Cacabus, eſt vas continens chores tres.

Cacochyla, eſt malus ſuccus in corpore. *Cacochochymia.*

Cacia ferrea, eſt Cochlear ferreum. *Cadaria*, eſt Tutia.

Cadmia, eſt duplex. Nativa, & Factitia. Vide titulum Æris. Plura leges de *Cadmiæ* ſpecibus apud *Ruland.* à *pag.* 110. ad 121.

Cadmia Acinoſa, eſt Tutia. Item *Cadmia*, eſt liquor candidus.

Cal, eſt Arſenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, eſt lapis Calaminaris.

Calcadis, eſt vitriolum album. Aliâs ſal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, ſignificat.

1. Florem æris.

2. Calcitidem, quæ ſpecies vitrioli.

3. Vitriolum.

4. Æs uſtum, vel petrinum.

5. Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale ſoluto, & ipſa ſolvuntur, quod eſt in Venere. Congelant frigore; Venus de quibuſdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adſit, aquoſitas abundat, ſi viriditas, aër exuperat. *pag.* 123. & 124. *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchantum, *Calcadis*. eſt ſpecies atramenti.

Calcaton, eſt Trochiſci de Arſenico.

Calchithios, eſt ærugo æris. Item Marchaſita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum*, eſt Atramentum rubeum, Vitriolum.

Caldar, eſt ſtannum.

Calcocos, eſt Æs. *Calcithos*, eſt æs viride. *Calocamonon*, Æs uſtum.

Calcitari, eſt Sal Alkali. Alkael. *Cali* eſt cinis clavellatus.

Calcidicum, eſt Medicamen de Arſenico.

Calmet, *Coſmec*, eſt Antimonium. *Coſmet*, *Cuſmet*.

Caiuſaz, eſt oleum Indi.

Caluſa, *Cyptas*, eſt Cryſtallus.

Calor naturalis, eſt quando radii ſolares vel per ſe materiam ſibi applicatam excoquunt, vel in ſpeculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis uſus eſt apud artifices diſſolvere & calcinare.

Calor

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius est inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modò subtiliores, & ad naturam aquitatis simplicis approximantes substantiæ propelluntur, sed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, est quando vase in fimo posito, materiam continere, digestio fit. Hic calor usus est in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas sepellitur, aliquando vas ligneum fœno vel stramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, est quo materia dissolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, est quando igne auctiore & intensiori res separantur.

Calor arenæ, Medius est inter cinerem, & scobis ferri, & est quando vas materiam continens in catino arenario, arena circumdatam substantiam fixiorem, aquàm cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam subtilem, non adeo violentum calorem præbere, quàm grossum.

Calor scobis, aut scoriæ ferri superiore intensior, & aperto vicinior est quando ex scobe, vel scoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, est, quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus usus est in infusionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & dissolutionibus.

Calor flammarum, est quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non spiritus tandem propelluntur.

Calor vesicæ levis, est quo ex materia vesicæ apposita, applicato alembico substantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, est combustio, quæ fit igne majori, vel est rerum coagulatarum in calcem solutio. Estque Calcinatio vel Corrosionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corrosione sicca est, quando corporibus calcinandis non humor, sed ejus in locum corrodentes materię siccę adjunguntur, quibus calcinantur. Estque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corrosione vaparosa, est quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodentémque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata super aquis fortibus, aliquando super aceto, vel recrementis unicarum pressarum suspenduntur; aliquando presertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V. G.*

Calybem, in crocum subtilem per vaporosum corrosionem redigere gestens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex salis petræ & vitrioli ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Post in cucurbitę superiore parte laminas chalybis suspendo, lutoq; vasis artificium obduco, ne spiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vase laminas eximio, quibus crocus, vel pulvis subtilissimus adhęret, quem lugopode detergo. Porro laminas iterum in dicto vase suspendo, & modo superiore procedo, idque tantisper donec nullus crocus ulterius à spiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur, Sic plumbum super aceto suspensum calcinantur in cerussam, sic cuprum super recrementis uvicarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur. *Calci-*

Calcinatio humida immersiva est, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indéque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, est in Calcem solutio. Calx autem generali significatu est pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare consuevere. Itaque sub se comprehendit calcem proprie dictum, Alcool, quod est à levigatione cinerem, & corrosionis atoma.

Calcinon, per reverberium est duplex.

Calcinatio specialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio specialis, est qua principaliter dicta calx in combustione reverberante efficitur. Itaque à Grecis aptius apellari poterat τιτανῶσις quod τίτανον efficiat, cujus species quædam ἄσβεστος, quam in extinctam seu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res solitaria calcinatur, vel cum additamentis combustionē penitus adjuvantibus, ut sunt sulphur nitrum, *&c.* quæ tunc adjicimus, cum valida admodum est indomitáq; rei compages. Alioqui volatalia citris dissiparentur, quam à flamma vincerentur fixa. Sed spiraculum debetur nitrosis ut vas sit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus *pag.* seq.

Calor, est Liber, aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiā continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, seu fiat ob siccitatem aut paucitatem, seu quod ob viscositatem & homogenietatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationes fusioni, & aliis operationibus inserviat.

Calor impeditus, est quando ignis à materia vel vase, ne illud proximè tangat ab alio vase impeditur.

Calor liber, est Carbonum vel flammarum.

Impeditus est arenæ vel scobis.

Caballi, vel *Cabales*, ſunt lemures, & aſtralia hominum corpora, qui ante prædeſtinatum vitæ curriculũ repentina morte quapiam extincti ſunt. Iſti poſtmodum oberrare putantur ſuper terram, lemurum inſtar, donec terminus prædeſtinatæ vitæ completus ſit, ut quod vivere corporaliter debebant, ſpiritualiter adimpleant, ſi credere fas eſt, veræque religioni Chriſtianæ diſſonum eſſe non comperiatur ex Scripturis ſacris, unde petẽdus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro nõn conflatum eſt evangelico.

Cacedonium tartarum, eſt materia peccans in corpore humano, ob ſeparationem facultate ſegregativa factam, non ſuccedente mox expulſiva.

Caſa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophraſto eſt aër, & pro Iliaſte ſupradicto, vel Iliaſtro ſumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, eſt vitriolum. Vide *pag*. præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte ſpagyrica dulce factum eſt, quod ex propria ſua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, ſalis & ſimilium, quæ celerrimæ conſolidationis exiſtunt.

Calcinatum minus, eſt omne quod à natura dulce eſt, & citiſſimè curat, ut ſaccarum, manna, tereniabin, noſtoch, & ſimilia quæque.

Callena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Caleruth, eſt indicium deſiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Calliette, ſunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, eſt præcipitatus mercurius.

Calx veneris, eſt viride æris.

Calx ſaturni, eſt minium.

Calx Iovis, eſt ſpiritus Jovis

Calx martis, eſt crocus calybis vel ferri.

Calx ſolis, eſt aurum calcinatum.

Calx lunæ, eſt argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, eſt incremabilis materia.

Calx peregrinorum, eſt tartarum.

Calx lignorum, eſt cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, eſt ars qua præſagium ſumitur ex aëre.

Claretta, eſt albumen ovorum.

Cambuca, eſt apoſtema, vel ulcus in inguine. Panus inguinis.

Carbones cœli, ſunt ſtellæ.

Carbunculus, eſt apoſtema, vel peſtilens ulcus ab *atro* ſanguine.

Cardonium, eſt vinum herbis medicatum.

Carena, eſt viceſima pars guttæ.

Caſſatum, eſt ſanguis in venis invalidus, & mortuus, ſanguinis boni tranſitum & motum obſtruens. *Para*. in archidoxis.

Caſeus præparatus, eſt reſidentia viſcoſa, manens in fundo lactis ex caſeo defluentis.

Cathimia, eſt argenti ſpuma.

Cauda vulpis rubicundi, eſt minium ex plumbo.

Cautela in arte ſpagyrica, eſt habitu comparata quædam induſtria, qua facilius obeunt ſuas operationes, ac perficiunt artis hujus profeſſores.

Cauterium, Kautir, eſt inſtrumentorum Chyrurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exuſtionibus, eſt etiam medicamentum in ejus locum ſurrogatum, quod ſuo corroſivo citra dolorem aperit.

Celſa, muſculus alias dicitur vitæ, pulſus per ſingulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, eſt elaboratio, qua uniuntur diſgregata, Apellatur

Apellatur nonnunquam excellentioris speciei nomine Coagulatio;unde extitit illud dogma philosophorum,quod Chymicum artificium,in solutione & coagulatione consistat, quo tamen respicitur ad lapidis mysterium, potius. Ita coadunatio est solutionis reductio in his, in quibus fieri potest.Ejus species sunt duæ: Compositio, & Coagulatio.

Coagulatio,est rerum ejusdem naturæ è consistentia tenui fluidaque ad solidam coactio. Itaque quæ resolutione aquea, aërea, ignea sunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et sic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, sublimationem, distillationem *&c.* Fit duobus modis. Segregatione, & Comprehensione. Estque vel Frigida, vel Calida.

1. *Coagulatio frigida*, est quando res in calido resolutæ, in frigido coagulantur.

2. *Coagulatio calida*, est quando calore conveniente, res dissolutæ coagulantur.

Coagulatio per segregationem, est cùm quibusdam segregatis reliquum concrescit. Itaq; concretio σύμπηξις appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, seu exhalat paulatim humor, qui erat causa fluoris.

Coagulatio comprehensionem est, cum totum simul comprehensum, remistumque ad uniformem substantiam coagulat.

Coagulum, est Mercurius.

Coagulum specificum, est essentia materialis terrea, concreta in consistentiam siccam per coagulationem.

Coagulatio est quadruplex, *lib.* 7. de natura rerum, *pag.* 452. *Paracel. pri: to:*

Coagulum, Mercurius. Mercurius noster.

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philosophorum.

prima

prima materia unde aurum nostrum. *Fermentum fermenti*, spiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobastoli, est Cinis.

Cobatiorum fumus, est Robolt.

Cocilio, est pondus 11 unciarum.

Cælum, Formæ rerum essentiales. Quinta essentia.

Cælum Spagyricum, est suprema pars vasis Philosophici.

Cælum Philosophorum, vocatur id quod transcendit longè naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philosophorũ, medicina catholica, omnis quinta essentia.

Cænum, est fimus.

Cæmentum, est corrosio sicca, quâ corpus aliquod metallicum cum salibus corrodentibus, & aliis rebus exsiccantibus, stratificatũ confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo---Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustula forcipe scinditur: species autem corrodentes pulverisantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiant, ut fiant instar pulticulę (nonnulli istis siccis utuntur) Deinde hujus pulticulę vel pulveris aliqua portio pyxidi cœmentatorię inditur, illique lamina superponitur, & laminæ alia pulveris portio aspergitur, quod stratificatio, & stratum super stratum dicitur. Hanc alia lamina subsequitur, idque tantisper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum est, & tandē pluvere superposito clauditur, lutoque aliquo tenaci juncturę pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel (quod satius est) suo furno imponitur, & secundùm gradus cœmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis, imò etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conservatur. *V. G.* Cùm præparare velim crocum Martis seu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus

opus est cumque urina virili aliquantisper madefacio, ut fiat instar pulpæ. Postea hac pulpa pyxidis cœmentariæ fundum ad digiti lati crassitudinem tego, eique laminas chalybis superaddo, & vas, (ut superius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus ritè paratis, pyxidem in furno nostro cœmentario pono, ignemq; tertii gradus ad 4 usque 24. horis continuum. Tandem exemto vase materiam in illo contentam, in mortario probè contundo, & per setaceum pello, ut fiat pulvis subtilissimus, ubi calcem à chalybe omnem calida abluo, residuumque arefacio, & accipio crocum Martis præstantissimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris, qui operationibus multis inservire potest.

Cæruleum, Græcis κύανος. κύανον, Latinis cæruleum propter colorem, Lapis Lasuli, venenatus color, à Germanis vocatur Lasur. hæc quasi imitantur Arabes, qui Lasuli vocant. *Rulandus, pag.* 161. ponit 17. genera, 162.

Coloratio, per haustum liquoris ingredientis; est frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare seu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diversa. Quæ porosa sunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur unâ, aut irrigantur, perfunduntur q; sæpius reficcationibus interpositis donec color placeat. Ita vulgò tingunt vellera linamenta, serica, pannos, &c.

Coloratio externa est cum superficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter disponitur subjecti facies externa ad lumen diversimode terminandum, unde oritur color diversus, isque in eadem specie illustrior, & veluti interpollis, vel obliterata priore ad diversam nobilior.

Coloratio, per calorem solùm modus est colorandi, cùm è potentia in actum, seu ex occulto in manife-

stum

ſtum color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque ſolùm principali extractionis fine hoc fit, ſed & inſervit tincturis arcanis.

Coloratio, per ablutionem eſt cum fuſcedines ſpirituales, aliæque ſordes colorem obſcurantes, mutanteſque aquis acribus eluuntur, itaque color illuſtratur, exaltaturve.

Combuſtio, eſt Ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comiſdi, eſt Gummi Arabicum.

Compoſitio, eſt diverſorum coadunatio. Eſtque miſtio & conglutinatio.

Conder, eſt Thus, Olibanum.

Calx in Chymica ſignificatione, eſt pulvis quilibet per ablationem ſuperfluæ humiditatis, in partes tenuiſſimas & quaſi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbeſtos, fit variis modis. In quibuſdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus, coloris cæſii vel cinerei, candidive; cuniculis nempe actis in agris ad littora vel ſimpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Sulam & aliis locis, Fit ad mare ex teſtis oſtreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Eſt autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium eſt adurens, ignea, mordens cruſtas inducens; urit in ſumma, diſcutit & extrahit. Odit naturaliter aquam quâ accenditur, amat oleum quo facillimé commiſcetur.

Calx Extinctá.

Calx manica alba, eſt Calx alba peregrinorum, vel ex oſſibus piſcium majorum, albis vel conchis marinis, quas in pileis geſtant confecta.

Calx aſſata, eſt Alumen ex pomis. *Calx. major.*

Cames

Camet, *Cames*, eſt argentum.

Canales, Cuniculi. *Canales* recludere. *Canales*, occludere.

Cancinpericon, eſt calidus equi fimus.

Canna, Syphunculus.

Cantacon, eſt Crocus hortulanus. *Capiſtrum auri*, eſt Borax.

Capſa, Cujus fundum eſt filis ferreis contextum.

Canze,*carmit*,*canna*,*cuſanum*, Sunt varia vaſorum genera.

Capſæ, In quas venæ diſtribuendæ injiciuntur.

Capitellum, eſt aqua ſaponis. *Caput mortuum*, eſt terra mortua,vel fæx. Vide *Theophraſtum*, *pag*.28.de natura rerum.

Carbunculus,ſumitur pro gemma,habetq; nomen ab ignis ſimilitudine , cùm ipſe ignem non ſentiat, propterea apyruſta dicitur. *Ruland*. ponit 6. genera eorum *pag*.132. Maſculi ſunt flammæ lucidioris, ac in ſole flagrantis Fœminæ languidius reſulgent.

Carmiti, eſt obulus.

Carſia, eſt aqua ſalis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, eſt vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma,Limatura auri. *Catrobil*, eſt Terra.

Catillus cinereus, eſt vas fuſorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum,& ab omnibus carbonibus,aliiſque ſpurcitiis defæcatorum partibus , duabus nec non cinerum de oſſibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ ſummum diſpendium inferunt, deſumpta ſint) optimè tritorum parte unâ cum cerviſia bona , ad maſſam madefactis, & probè invicem commixtis, in ſuo mortariolo paratum. Cineribus

ſiquidem

ſiquidem madefactis, hoc mortariolum impletur, & piſtillum (vulgò monachus dictum) pulſibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inſperſis cribro ſetaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cervi, unus atq; alter pullus ſuperadditur, atque ut areſiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, ſugda lignum, gagates & ſuccinum paleas attrahunt & retinent: ſic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi ſeu glutino lentiſſimo.

Cardir, eſt Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, eſt gradatio per cementum.

Cementum, eſt mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla ſtrata, ad cementandum reverberantur. Et eſt vel ſimplex vel miſta, & eſt forma pulveris vel paſtæ.

Cementare, *Stratificiren*, eſt alternis res quaſdam ponere.

Centrum Ovi, eſt vitellum Ovi.

Cepa porci, eſt Squilla.

Cerdac, eſt Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) eſſe mollificationem rei duræ, vel ſucci non fuſibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philoſophicam inſtar ceræ igni admotæ facilè liqueſcentem reddat. Quando Philoſophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, neceſſe eſt ut habeant medicinam fluentem, quæ ſubitò (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipſiq; per minima conjungatur, & illud inſpiſſet; atque ſua fixatione in igni conſervat, quouſque adveniat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatẽ conſumen-

tis, & convertat illud per hoc artificium in momento in solificum, & humificum verum, secundùm illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus siccum & durum suo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ cerationis Arnoldus nobis describit, in 2. magni rosarii, *cap.* 27.

Si videlicet super laminam ignitam medicina projecta velocissimè, sicut cera, sine fumo se resolverit. Sed illam Philosophis committo.

Cerare, est incorporare, vel miscere:

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, est tartarum combustum. *Cerober*, est aqua.

Cerusa, est plumbi ærugo. Omnibus est nota, & in pharmæpoliis nomen suum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod cerusa sit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hispanica* dicitur & est candidissima. *Dioscorides*, quando fieri debet, docet *lib.* 5. *cap.* 53. Et addit quomodo torreatur, donec similis fiat sandaracæ; & quomodo cerusa lavetur. Levissima omnium cerusa ad candorem fœminarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compositionem

Chambar, est Magnesia. *Chucef*, est testa figuli.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Ceraunia* gemmæ Chistallo similes, infecto colore cœruleo diversæ formæ, nonnunquam sicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræsentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, forsitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & resultationem in terram. Dicuntur provocare dulces somnos, valere contra fulmina, & ad prælia & causas vincendas valere. *Selinus*, *cap.* 23. de *Ceraunijs*.

Chalchitis, una est lapis Chalchitis, id est lapis ærarius, id est Marchasita, seu ipsa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Mesue lapidem stellatum dicunt. Altera significatio Chalchitis, est alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concrescit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioscor.* Chalchitin, id est alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Rul. pag.* 141. 142.

Chalcute, est æs ustum. *Chalcos*, est æs.

Chambelech, est Elixir.

Chaomantia, est Ars quâ præsagium sumitur ex aëre

Chelidonia, est

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum crescente Luna, *Dioscor. lib. 2. cap.* 47. Sc. his, qui primo partu exclusi sunt; dissectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipse vidi, seminis lini & ejusdem formæ: unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioscorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit se vidisse nigros & ruffos lapillos. Ruffi seu purpurei, dicuntur valere contra insaniam, & epilepsiam; & gratiam conciliare. Nigri, sedant iram, valent contra febres, malos humores, conducunt & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, est instrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepsia laborantibus aperitur. *Ceniplam.*

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cerviculæ, spiritus est ossis de corde cervi.

Chymus, est fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Massa.

Chiromantia penes Paracelsum, non solùm circa liniamenta manuum consideratur, verùm etiam in reliquis indiciis in toto corpore observatis, venis atque ductibus.

Cineritium, eſt cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, eſt cataputia.

Cheiri, Paracelſicum abſolutè poſitum abſque ulla adjectione, ſi de mineralibus fiat ſermo, argentum vivum denotat, ſi verò de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento ſignificat album elixir, vel ejus quintam eſſentiam, non ſecus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, eſt externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, eſt id, in quo natura non poteſt alterari, ut Cryſtallus à natura induratus liquefieri non poteſt, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, eſt virtus & influentia cœleſtis, dominatio atq; poteſtas ſuper omnes dominationes & poteſtates, à Deo procedens in terram, & ſuper omnes homines. De hac divina gloria legitur ampliſſimè apud Paracelſum, in expoſitionibus Pſalmorum *David*.

Cliſſus, eſt virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem tranſit, ac reliqua quæ ſurgunt ex eis, tandem in eas revertitur poſt autumnum, ibidem per hyemem totam deliteſcit uſque ad primum ver, & æſtatem.

Citrinulus, eſt cryſtallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum eſt ex colcothare, id eſt vitriolum calcinatum, & in ſuum alcali reductum: comparatione facta ad cryſtallum, ob tranſparentiam ejuſmodi ſalis pallidam; diaphano cryſtallo perſimilis.

Citrinula, eſt flammula, herba Paracelſo multùm familiaris, ut paſſim in ſuis ſcriptis reperiatur.

Citrinatio,

Citrinatio, est resuscitatio.

Chybur, vel *cibur*, est Sulphur. *pag*. 488. *para*. de natura rerum.

Chifir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verùm ego ex præcedentibus judico esse quodcunque sulphur generis metallici.

Cist, vel aliàs *kist*, est capacitas duarum mensurarum vini, vel sesquimensuræ juxta locorum diversitatem, circiter libras quatuor.

Cœli planetarum, apud Paracelsum proprii sunt orbes ipsorum, sphæræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt, in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Physicorum historiographus, Æthnicas flagrationes investigare. Si quod in terris est ignorarunt, quod immenso distat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quàm per fallaces conjecturas? siquidem ob suam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex suis speculationibus ac imaginationibus æquum esset. Cùm veræ visiones meditationum fidelibus duntaxat reservatæ sint à Deo, falsæ contra procedunt ab inimico veri, speculationesque sequuntur infidelium, quibus in sortem ea pars contigit.

Cohoph, Paracelso familiarissima dictio, repetitiones significat distillationum, ad feces reddito liquore ab eis tracto sæpius, qui vel materiæ proprius est & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, est omne quod cutis in toto humano corpore concludit, allusione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata sunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos utilitatem.

Chelonitos, Prope villam quæ nunc crasse dicitur *Calpu*, ubi est scaturigo cujusdam fontis irruentis in

Albim, locus amœnissimus & fœcundissimus chelonitis gemma est inventa, variarū specierum Primum quæ forma omnino repræsentabat cochleas marinas, est & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim ostracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & sola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, sic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duo vel tres perfectę vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabę: interdum adeo parvę, ut formæ visum fugerent; interdum fulvę, candidę, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expressis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibusdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in conde testudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit esse oculum *Indicæ* testudinis.

Chemia, est ars separandi ex quolibet mixto essentias, concinnandique magisteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet, & impedit, docet falsum à legitimo separare, & ad perfectionem res adducere. *Theophrastus. lib. 3. Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quam cruda & imperfecta. Quidam derivant à *χέεσθαι* fundere. Cur verò, quia corpora omnia liquat, ut constat ex dictis.

Christi-pabulum, est urina virginis.

Chroma, est color. *Chrysocalcos*, est Auri chalcum.

Chrysos, seu *Chryson*, est aurum.

Cibatio, est corporatio.

Cicinum Oleum, est Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere sanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* assentitur

assentitur eis, qui cinnabarim succum, seu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius esse volunt, quod ipse gustus & sapor indicat. Ferunt arborem esse in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis sanguis manat: perinde atque in Rhetis è latice, & apud *Germanos* à picea, & abiete tempore veris manat resina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi resina vendunt, cùm vera Terebinthina Mastichę Chię colore dicitur esse similis, Platearius quoque sentit sanguinem draconis, esse arboris aut herbę succum in *India* aut *Persia*.

C*innabaris* Metallicus, est Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophrastus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris similitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod sit verè cinnabaris, id quod *Dioscorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Postremò cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differētiam. Ex Minio sæpe elaborato sive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minimé fieri potest: Imò dum lavatur vena minii, ut postea teratur, pars ipsius in argentum vivum mutatur, idque rursus siccatum, & contritum redit ad suum colorem: Et sicuti dicimus minium, nativum, & factitium; ita agente vel usu, dicitur rubrica sinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & sulphure à Chymistis: à *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Est aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie solùm minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Est & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exusto lapide quodam in venis reperto.

C*inefactio*, est qua fiunt Cineres, Licet nonnun-

quam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, propriè tamen crematilibus, seu inflammatilibus competi. Horum combustorum reliquiæ sunt propriè cineres.

Cinis hederæ, est Cinis Clavellatus. *Cinis* Clavellatus, est Alcali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congellatum coagulans.

Cinis sarmentitius, est cinis ille non tantùm utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chyrurgis, sed & Chymistis. Continet vim salis at leniorem. Corrodit excrescentias carnis, *&c.*

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt est tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentiæ. *V.G.* Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur, sigillatóque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continuè aqua ferveat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua apposito & agglutinatio alembico cum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum transcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendit,

ſcendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vino quod nullum verum ſpiritum, ſed tamen vinum aduſtum (ut vocat *Theophraſtus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tam diu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, ſed per diſtillationem ſeu humidam elevationē promovendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facilè illam amplectitur, & fungam relinquit.

Circulatorium, eſt vas vitreum, ubi infuſus liquor, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus genera vaſa, ſed duo precipue ſunt majoris momenti & uſus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, eſt inſtrumentum rotundum vitris abſcindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudq; tamdiu ſtringit, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus affluxu diſſilit atque dirumpitur.

Comminutio, eſt cùm in minutiſſimas partes per colliſum cum aliquo rem redigimus. Et inſervit ei nonnunquam rei exſiccatio, toſtio, cribratio. Nam cùm non omnia poſſint ſimul attenuari ſubtiliſſimè, per anguſtum cribrum excutienda ſunt ſubtilia, & opus cum craſſioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, eſt plurium fuſilium in igne ad unum compoſitum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, eſt pix Græca, gummi pini vel reſinæ.

Clareta, eſt Albumen ovorum, ovi albor, leucon ovi, Leucoma.

Chymia, Ἀπὸ τοῦ χύω fundo. Sub ſolutione etiam coagulatio à chymicis antiquis ſubintelligitur: unde

pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, est ars physica separandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præsanandis, quàm metallicis ad summam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepsydria, est subductio liquoris, per vasis solidi subtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantùm subducatur, sed & oleum, & fusiones mineralium. Oculum autem metallurgi in sua fornace foramen per quod hinc subducitur, unde hoc appositum vocabulum est, quanquam in ejus locum tubuli, epistomia, crenæ canales, *&c.* inveniant. *Clarum*, est quod fit è Cristallo.

Climia, Ereps, est Cathmia auripigmenti.

Clyssus, est species composita, ex ejusdem rei speciebus variis seorsim elaboratis.

Clyssus, totam rei essentiam complecti potest, quādoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea est essentiale ad unum redigitur compositum. vel est extractio subtilitatis omnium plantę partium in unum esse commune coiens: Et duobus modis uniri potest, sive, ut omnes è diversis partibus extractæ essentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una sit cucurbita, in altera sal, in tertia liquor, atque ita unico alembico subjecto distillentur per communem canalem, & sic uniantur. Sed non ita facilè hoc succedit. Non n. pariter scandunt aquæ & sales. Itaque in diversis oleis & aquis id fieri possit.

Corpora cœlestia Spagyrorum, Sunt virtutes astrales in sua materia.

Chrysei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chrisites, est gemma pretiosa, apud *Plinium*, *lib.* 37 *cap.* 10.

Chysites,

Chrysites, est squama auri, vel aurum: qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chrysite, est terra aurea, in qua parvis terræ partibus immistæ sunt parvæ auri partes.

Chrysocolla, terra viridis. Græcis & Latinis est Chrysocolla, quasi gluten auri. Duplex est, Nativa, & Factitia. *Dioscorides, lib. 5. cap. 54.* de nativa agens, primas tribuit *Armeniacæ*, secundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldbergæ* in *Silesia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem est lapis borax de bufonibus. Possit dici Chrysocolla viride scissile, sicuti ærugo æris viride rasile dicitur. *Plin. lib. 33. cap. 5.* definit Chrysocollam nativum humorem esse in puteis per venam auri defluentem, crassescente limo rigoribus hybernis usque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartã plumbariam. *Diosc.* Factitiam enumerat inter ærugines simpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata sunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris rasile, & Chrysocolla, quæ dicitur viride æris rasile. Chrysocolla nativa habet vim discutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chrysocolla & cœruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id est, κύανον, insint. Tertium quiddam candidum scintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, sed argentum non est *Serap.* dicit nativam Chrysocollam, quæ in ripis maris invenitur, esse ex speciebus salis cal. & siccam quarto gradu.

Dicitur

Dicitur azot, Rebis, aqua Sulphuris, vinum aninenum, Flos, &c. *Ruland. pag.* 148. enumerat sex species Chrysocollæ.

Chrysocolla est venenata plus justa dosi accepta secund. *Dioscor.* sed medici utuntur cautè ad partum facilitandum.

Cloretes, gemma, Secundùm *Plinium.* est gemma pretiosa viridis coloris, instar graminis.

Coaspites gemma, A Coaspi fluvio nomen accepit secundùm *Plin. lib.* 37. *cap.* 10. Gemma pretiosa.

Concha, vel Alveolus vitreus, est vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chrysolithum gemmam unà cum hyacintho mittit Æthiopia, &c. aureo colore translucentem: unde nomen habet. *Plinius* dicit esse pallidi coloris die, & noctu ignei. *Albertus* Chrysolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam apparere, in aliis horis non adeo formosam, & sibi dissimilem, corrumpique eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammetur. Facit autem idem ejus species esse Marchasitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis Chrysolithi est bonos excitare spiritus, melancholiæ adversari, lemuribus nocturnis, curare scabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Clorosis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus, *The green sicknesse.*

Cheras, Item struma, est tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam scrofula.

Coloritium, est gradatio coloris per pastam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus est metallis principaliter destinatus. Nec valet nisi in superficie, non enim altè penetrare potest

potest propter corpulētiam, nisi diluatur liquore copioso pastu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelsum propriè intelligitur vitriolum & serpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc est, quod aqua propria fixatum est ad hunc modum, videlicet. Ab ipso tota sua per distillationem abstrahitur aqua, quæ rursum capiti suo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abstrahitur ut prius, atque refunditur toties cohophando, usque dum eò devenerit, ut nullam de se præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne severius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, simplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur à nonnullis. Et ironicè vocatur à Paracelso *Henricus rubeus*, in derisionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc solo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ sacræ innitebantur, perdentes potius ægros quàm servantes. Nec desunt adhuc qui hac tempestate vitriolum, sulphur & alumen concremata, vulgo passim per omnes ferè nundinas exponunt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem sanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apostemata, præsertim loculorum negotiatoris ulcus in apostema rursum intumescit rusticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiscit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo resipiscat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, est tartarus resolutus, morbus intestinorum fixus in intestino collo. *Colica*, diathesis.

Colcritium, est liquor compositus ex corrosivis metallorum

tallorum inimiciſſimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum ſolum reſiſtere poteſt, unde cognoſcitur é veſtigio ſi quod aliud auro permixtum ſit, hoc omne mox evaneſcit mutato colore ea parte quà coloritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri ſervante. Putum verò ac purum nihilo prorſus immutatur eo liquore.

C*ometz*, eſt gutta ſemis.

C*omplexio*, eſt natura patris. Aliàs eſt qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam ſibi humidam, illud verò ſiccam. Duæ ſunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura ſimplici non permixta, ſemper eſt ſiccum, & ſi quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo ſiccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

C*onfirmamentum*, eſt aſtri corpus in homine, vel eſt ſyderium in homine, vel aſtrale corpus.

C*onfortativa*, aut *confortantia*, ſunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulſiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potiſſima totius medicinę methodus in qua totus ſpagyricus labor potiſſimum inſudat. Nam ſibimetipſi natura medicus eſſe debet, homo, cui medici nomen tribuitur, miniſter naturæ tantùm, & ſervus veri medici. Siquid ultra præſumat, temerarium eſſe naturæ perſecutorem, imò perditorem hominum, eſt quod ſciatur, nec id celatum oportuit.

C*ongelativa*, ſunt medicamenta fluxus omnes ſiſtentia, comprimentia & exſiccantia.

C*onglutem*, vel *conglutinatum*, eſt quod ex putrefactione in materiam glutinoſam vertitur.

C*or* inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum

Corbatum, est cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, est alembici rostrum. Est etiam in medicinalibus apud Paracelsum herba vulneraria, ob similitudinem foliorum ad ejusmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte signata.

Corpus, est subjectum in quo virtutes rerum delitescunt.

Corpora supercœlestia, sunt ea quæ per mentem in imaginatione solùm, & non per oculos carneos cognoscuntur. Spagyrorum subjecta sunt mirabilium operum.

Confusio, quæ est synchesis, est Commistio actu liquidorum, quæ per se fluere possunt. Itaque & consistentia, tum partibus, tum toti, aquea est seu fluida. Quæ enim eliquata sunt, posteaque confundantur, ut pix, & cera, vel resina *&c.* principaliter sunt colliquationis, licet ministret illis confusio obiter, cùm & sine confusione possent congredi.

Chybur, est sulphur, *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est; nam in nullo exterior pulmo est positus magis, majusque arcanum ad pulmonem latet, nisi in solo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.* 488.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, est per glutinem compositio, manente natura conglutinatorum. Et est reductio, seu restitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujusque varium est, & dicitur hîc omne, quod viscidi tate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coërcet.

Conte-

Conterfehe, Liquor quem exſudant parietes fornacis.

Contus, *Agage or long pole. Contus ferreus, Contus foſſorum, Contus tertius.*

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma ſeu lapis. Alius eſt inſignitus rubedine, alius remiſſor coloris carnis; alius inſignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obſcurus in rubedine, alius multum nitet, ſicut minium.---*Carneoli*, vis eſt ſtringere ſanguinem, ſiſtere menſes emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abſtergit in dentiſricio dentes.---Et ſigilla annulorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Corocrum eſt fermentum.

Corallus, Corallium, Baſſad, Beſeth, Baſſath, eſt nihil aliud quàm frater marinus, qui alto extractus induritur, atque emergit, & protinus concreſcit obfuſo aëre. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aëre congellatur, aëre in gemmam corallium. Teſte *Plinio* & Sol. Uniones molles in aquis, exempti protinus aëre dureſcunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris c.44. de amaris fontibus.

———Videas lapideſcere Sarni
Cæruleo ſub fonte alnum, filicíſque maniplos
Et paleæ intortos lento cum vimine culmos.

Nam ſicut planta coralliorum aëre congellata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni ſunt lapides: plura videas apud *Ruland.* à *pag.* 171. ad. 173. *Corallium* nigri coloris rarum eſt, & magno in pretio, contra morbum phreneſim præſentiſſimum eſt remedium. Proculdubio ex viſcoſitate terræ factum eſt, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando naturam corallia facit, quæ optimè mentiuntur nativa. Conſule Chymiſtas quoſdam, qui illa componere probè ſciunt.

Cortex

Cortex æris, eſt bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, eſt inſtrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis craſſitudinis, juxta ſe in acutum ita poſitis, ut ſemidigitale ſpatium inter illos interſit, factum focis conficiendis, carbonibus ſuſtentandis inſerviens.

Creta nigra, eſt ſulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ internitent.

2. Rara mollis.

3. Dura.

4. Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas ducit.

5. Tophacea.

6. In cinereo violacea dura.

7. Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8. Viridis dura.

9. Subviridis.

10. Nigra mollis.

11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12. Nigra dura.

13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, eſt vas fuſorium ex terra igne contumaciſſima factum, acutiore baſi, & fereti in ampliorum capacitatem forma triangulari vel rotunda deſinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli ſpecies, quæ vulgò teſta appellatur, fundendis metallis adæquatum.

quam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, propriè tamen crematilibus, seu inflammatilibus competi. Horum combustorum reliquiæ sunt propriè cineres.

Cinis hederæ, est Cinis Clavellatus. *Cinis* Clavellatus, est Alcali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congellatum coagulans.

Cinis sarmentitius, est cinis ille non tantùm utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chyrurgis, sed & Chymistis. Continet vim salis at leniorem. Corrodit excrescentias carnis, *&c.*

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt est tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentiæ. *V. G.* Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur, sigillatóque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continuè aqua ferveat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua apposito & agglutinatio alembico cum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum transcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendit,

ſcendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vino quod nullum verum ſpiritum, ſed tamen vinum aduſtum (ut vocat *Theophraſtus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tam diu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, ſed per diſtillationem ſeu humidam elevationẽ promovendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facilè illam amplectitur, & ſungam relinquit.

Circulatorium, eſt vas vitreum, ubi infuſus liquor, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus genera vaſa, ſed duo precipue ſunt majoris momenti & uſus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, eſt inſtrumentum rotundum vitris abſcindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudq; tamdiu ſtringit, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus affluxu diſſilit, atque dirumpitur.

Comminutio, eſt cùm in minutiſſimas partes per colliſum cum aliquo rem redigimus. Et inſervit ei nonnunquam rei exſiccatio, toſtio, cribratio. Nam cùm non omnia poſſint ſimul attenuari ſubtiliſſimè, per anguſtum cribrum excutienda ſunt ſubtilia, & opus cum craſſioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, eſt plurium fuſilium in igne ad unum compoſitum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, eſt pix Græca, gummi pini vel reſinæ.

Clareta, eſt Albumen ovorum, ovi albor, leucon ovi, Leucoma.

Chymia, Ἀπὸ τοῦ χύω fundo. Sub ſolutione etiam coagulatio à chymicis antiquis ſubintelligitur: unde

pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, est ars physica separandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præsanandis, quàm metallicis ad summam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepsydria, est subductio liquoris, per vasis soli di subtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantùm subducatur, sed & oleum, & fusiones mineralium. Oculum autem metallurgi in sua fornace foramen per quod hinc subducitur, unde hoc appositum vocabulum est, quanquam in ejus locum tubuli, epistomia, crenæ canales, *&c.* inveniant. *Clarum*, est quod fit è Cristallo.

Climia, Ereps, est Cathmia auripigmenti.

Clyssus, est species composita, ex ejusdem rei speciebus variis seorsim elaboratis.

Clyssus, totam rei essentiam complecti potest, quandoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea est essentiale ad unum redigitur compositum. vel est extractio subtilitatis omnium plantę partium in unum esse commune coiens: Et duobus modis uniri potest, sive, ut omnes è diversis partibus extractæ essentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una sit cucurbita, in altera sal, in tertia liquor, atque ita unico alembico subjecto distillentur per communem canalem, & sic uniantur. Sed non ita facilè hoc succedit. Non n. pariter scandunt aquæ & sales. Itaque in diversis oleis & aquis id fieri possit.

Corpora cœlestia Spagyrorum, Sunt virtutes astrales in sua materia.

Chrysei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chrisites, est gemma pretiosa, apud *Plinium, lib.* 37 *cap.* 10.

Chysites,

Chrysites, est squama auri, vel aurum: qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chrysite, est terra aurea, in qua parvis terræ partibus immistæ sunt parvæ auri partes.

Chrysocolla, terra viridis. Græcis & Latinis est Chrysocolla, quasi gluten auri. Duplex est, Nativa, & Factitia. *Dioscorides*, *lib.* 5.*cap.* 54. de nativa agens, primas tribuit *Armeniacæ*, secundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldbergæ* in *Silesia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem est lapis borax de bufonibus. Possit dici Chrysocolla viride scissile, sicuti ærugo æris viride rasile dicitur. *Plin. lib.* 33.*cap.* 5. definit Chrysocollam nativum humorem esse in puteis per venam auri defluentem, crassescente limo rigoribus hybernis usque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartã plumbariam. *Diosc.* Factitiam enumerat inter ærugines simpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata sunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris rasile, & Chrysocolla, quæ dicitur viride æris rasile. Chrysocolla nativa habet vim discutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chrysocolla & cœruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id est, *κύανον*, insint. Tertium quiddam candidum scintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, sed argentum non est *Serap.* dicit nativam Chrysocollam, quæ in ripis maris invenitur, esse ex speciebus salis cal. & siccam quarto gradu.

Dicitur

poteſt propter corpulētiam, niſi diluatur liquore copioſo paſtu,atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar,apud Paracelſum propriè intelligitur vitriolum & ſerpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit,hoc eſt,quod aqua propria fixatum eſt ad hunc modum, videlicet. Ab ipſo tota ſua per diſtillationem abſtrahitur aqua, quæ rurſum capiti ſuo mortuo trito redditur,& reaffunditur, abſtrahitur ut prius,atque refunditur toties cohophando, uſque dum eò devenerit, ut nullam de ſe præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne ſeverius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, ſimplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo,quod etiam atramentum rubeum appellatur à nonnullis. Et ironicè vocatur à Paracelſo *Henricus rubeus*, in deriſionem aliquorum ementitorum chirurgorum&circulatorum,qui hoc ſolo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ ſacræ innitebantur,perdentes potius ægros quàm ſervantes. Nec deſunt adhuc qui hac tempeſtate vitriolum,ſulphur & alumen concremata,vulgo paſſim per omnes ferè nundinas exponunt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem ſanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apoſtemata,præſertim loculorum negotiatoris ulcus in apoſtema rurſum intumeſcit ruſticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiſcit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo reſipiſcat. Habeat igitur quod quærit.

Colica,eſt tartarus reſolutus,morbus inteſtinorum fixus in inteſtino collo. *Colica*, diatheſis.

Colcritium,eſt liquor compoſitus ex corroſivis metallorum

tallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur é vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte quà coloritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri servante. Putum verò ac purum nihilo prorsus immutatur eo liquore.

Cometz, est gutta semis.

Complexio, est natura patris. Aliàs est qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam sibi humidam, illud verò siccam. Duæ sunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura simplici non permixta, semper est siccum, & si quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo siccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, est astri corpus in homine, vel est syderium in homine, vel astrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, sunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulsiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potissima totius medicinę methodus in qua totus spagyricus labor potissimum insudat. Nam sibimetipsi natura medicus esse debet, homo, cui medici nomen tribuitur, minister naturæ tantùm, & servus veri medici. Siquid ultra præsumat, temerarium esse naturæ persecutorem, imò perditorem hominum, est quod sciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, sunt medicamenta fluxus omnes sistentia, comprimentia & exsiccantia.

Conglutén, vel *conglutinatum*, est quod ex putrefactione in materiam glutinosam vertitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor,

Corbatum

Corbatum, est cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, est alembici rostrum. Est etiam in medicinalibus apud Paracelsum herba vulneraria, ob similitudinem foliorum ad ejusmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte signata.

Corpus, est subjectum in quo virtutes rerum delitescunt.

Corpora supercœlestia, sunt ea quæ per mentem in imaginatione solùm, & non per oculos carneos cognoscuntur. Spagyrorum subjecta sunt mirabilium operum.

Confusio, quæ est synchesis, est Commistio actu liquidorum, quæ per se fluere possunt. Itaque & consistentia, tum partibus, tum toti, aquea est seu fluida. Quæ enim eliquata sunt, postea que confundantur, ut pix, & cera, vel resina *&c.* principaliter sunt colliquationis, licet ministret illis confusio obiter, cùm & sine confusione possent congredi.

Chybur, est sulphur, *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo exterior pulmo est positus magis, majusque arcanum ad pulmonem latet, nisi in solo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.* 488.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, est per glutinem compositio, manente natura conglutinatorum. Et est reductio, seu restitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujusque varium est, & dicitur hîc omne, quod viscidi-tate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coërcet.

Conter-

Cortex æris, est bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, est instrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focis conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens.

Creta nigra, est sulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ internitent.

2. Rara mollis.

3. Dura.

4. Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas ducit.

5. Tophacea.

6. In cinereo violacea dura.

7. Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8. Viridis dura.

9. Subviridis.

10. Nigra mollis.

11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12. Nigra dura.

13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus, Auricbalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, est vas fusorium ex terra igne contumacissima factum, acutiore basi, & fereti in ampliorum capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgò testa appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Chrystallus lapis, est concretus gelu vehementiori ex nive galacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem esse certum est, quia impatiens est caloris. Et veluti Electra, ita crystalli arte parantur & absterguntur. Infestantur Crystalli vitiis quamplurimis, scabro, rubigine, maculosa nube, occulta vomica, præduro & fragili centro & sale, capillamentis rimarum. Chrystallus habet usum medicum in cremandis corporibus. Posita sub lingua dicitur restinguere sitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Astrologi crystallum Soli dicarunt. Crystallus per congelationem chymicam lapillus est factus.

Congelatio ejusmodi fit, humore aqueo secedente, & congelabili succo consistenti, in formam lapilli, quod sine calore evidenti in cella fieri potest. Si tamen pars aquositatis divaporando dissipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei solent decoqui ad crassitiem sapalem, aut sedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Crystallus, est lapis albus, transparens, glaciei persimilis coloris: constat ex igne & frigiditate. *Para. pag.* 545. *lib.* vexationum.

Cucurbita, est vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgescens. Cucurbita alia fundo globoso prædita est, alia plano.

Cucurbita cæca, est vas in quo dissolutiones salium, aliarumque rerum.

Cubil. est terra rubea.

Culatum, est calcinatum.

Crepinum introversum, est Tartarum correctum. *Para.* in Chyrur. magna, *pag.* 459. *folio.*

Crepinus, est morbus Gallicus. *Parac.* in Chyrur. magna folio, 463. *pag.* 2.

Cupri

Cupri vitriolum quando fiat.*lib*.5. de natura rerum, *pag*.416.

Cupri balsamus quomodo fiat *ibidem pag*.418.

Cupri sublimatio, in Chyrurgia magna, *pag*.62.

Cooptatione, Multæ res in distillatione fixantur, & præsertim si res fixandæ aquam in se contineant, ut vitriolum: quod si fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, si propria aqua fixetur, vocatur alumen sacchari, quod & in liquorem resolvitur, qui si putrefiat per mensem, aquam parit dulcedine saccari, quæ quidem magnæ virtutis est, & præstans arcanum in medicina, ad restinguendum ignem microcosmicum hominibus Metallicis.

Cuporosum, est æs ustum.

Cuperum, Æs. Idem Venus, Cancer.

Curtuma, *Cursuma*, est Chelidonia minor.

Cynnia, *Cymia*, *Carora*, est vas simile urinali.

Cyræmia, *Crocomma*, est fæx olei, & de Croco.

Corrosio, est Calcinatio res coagulatas per corrodentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immersiva.

Corrosio stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est, viciffim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam *&c*.

Corrosio, per pastam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulticula coloritii, & veluti emplastrantur: illita lamine reponitur alicubi, donec fit corrosa. Oportet pulticulum esse ex seperabilibus, ut salibus, calchantho, aceto.

Corpus invisibile est anima, siquidem tenet medium inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invisibili

sibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur à Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes verò hysopo non absimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis rigionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impressio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentissima præ cæteris ars & scientia physica, quæ proprie Physionomia signata rerum naturalium, in sympathia superiorum ad inferiora dicitur, non extans, sed cum plærisque aliis Paracelsicis sciptis excellentioribus suppressa. Quæ si prodiret in lucem, tum demum cognosceretur ab invidis naturæ persecutoribus, & ipsius, qualis Philosophus & Physicus extiterit Germanus Appollo Paracelsus, quantoque intervallo Græcos & infideles Philosophos omnes à tergo reliquerit.

Constrictiva, sunt chyrurgicalia medicamenta stiptica, sua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege supra secunduo tractatu de specificis.

Contorsio, tormentum est intestinorum, Seu Miserere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum est impotentia, viriumque suarum naturalium destitutio.

Corrosiva, sunt chyrurgorum medicamenta superfluas & invalidas carnes exedentia. *Cathæretica*, nemomena, septica.

Con-

Conservativa, Physicorum præsertim, sunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præservantia. Talia potissimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta sunt, qualia sunt inter vegetabilia quæcunque semper virent hyeme pariter ac æstate, longiori que tempore perseverant: inter animalia quæ diutius ac sanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis essentiæ liquorisve plus habent: & inter metalla, quę sunt ęrugini minus obnoxia. talia non sunt conserva rosarum, violarum, & cætera, quæ conservatione ipsamet indigent, ac mutuantur à saccaro. Pudet priscorum inventa recensere.

Coostrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, est liquor.

Coruscus, est auricula muris.

Cortex maris, est acetum Philosophorum.

Cruor salis, est sal separatum à primo sale, vitio secundæ digestionis.

Cycima, est lytargirium.

Cydar, est Jupiter.

D.

D*Aura*, folium est ellebori, aliàs aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est calida aut frigida. Vide *pag*. seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsivum.

Diasatyrion, est confectio venerem excitans.
Diatessadelton, est Mercurius præcipitatus.
Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.
Dabat, est viscus.
Dach, Saxi species.
Dactyletus, est Hermodactylus.
Daib, *Deheb*, *Deab*, est aurum.
Danic, est pondus seu granorum.
Damsir, *Densir*, est Arena.
Daram, est Gemma.
Debessis, est testudo.
Degegi, est Gallina.
Dehene, est sanguis. *Dem Dibin.*
Dehenes, *Duenes*, est atramentum.
Dehenez, *Duenec*, *Duhenec*, est vitriolum Romanum.
Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) exposita externæ humiditatis hisce corporibus sese adjungentis adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt & distillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveris calcinati, salia, & ejusmodi alia corpora salium naturam redolentia, sed omnia quæ frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur.

Deliquium in aëre, est liquatio concreti, quæ fit insinuante se humiditate externa, & siccitatem resolvente ut fluat. Ita resolutum quod est, liquor vocatur, & consistentiam habet aqueam. Quanquam n. & lapides calcarii dissipentur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio est, nec liquor, quod inde existit, appellatur: Deliquium est duplex, scilicet, Vaporosum & Embapticum.

Diliquium vaporosum est, cum res in subtilem pulverem

verem redact aëri vapido exponitur, & humescendo in liquorem solvitur. Ille vero aër vapidus modò calidior est, modò frigidior, qualis est subterraneorum irriguorum. Et res solvenda nisi per se sit apta, ad salis potissimum, vel similium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam siccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Necesse enim est tenacem compagem solvi, & friabilitatem quandam salis induci.

Deliquium Embapticum, est cum rès in humorem demersa eo usque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vasculo contenta immergitur, aut ipsa humoris substantia non accedat, vel saltem tenuissimus sudor permeet, veluti cum in vase certo, vel vesica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur quæ res si humor est calidus (quod fiat plerumque) simulacrum balnei est: aut in ipsum hmorem sinitur diffundi, seu nude, seu lintea petia interveniente, qua simul segregentur sordes, & hic qnoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi succi inspissati, ut saccarum, *&c.* solvi possunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & similibus, pinguedinem succumve tenacem habentibus. Humor ille qui est medium solutionis, talis esse debet, ut si eum segregatum cupimus, facilè possit denuo separari, nec peregrinam qualitatem invehat soluto, nisi studio quærimus simul alterationem ejusmodi.

Denequat, est Borax.

Denodatio, est solutio.

Derquet, est vernix.

Destillatio per inclinationem, est quæ fit vase continente materiam in latus inclinato, rostro deorsum vergente. Illud vas cum plerumque sit retorta, etiam distillatio per retortam opus nominantur. Nonnun-

quam

quam distillatio per descensum dicitur, quod parva sit elevatio, indeque maximè deorsum reflexio, vel quod spiritus maximè deorsum revocentur, & sine alembico in curvatura coagulantes descendant.

Descentio calida, (vulgo distillatio per descensum) est liquoris è corporibus dissoluti inverso vase distillatio. Dissolvuntur inprimis hac descentione omnis generis ligna, ossa & alia, quorum liquor propter gravitatem ascendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique dissolvendorum fragmenta impono, eaque ne inversa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis transversè juxta se positis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ sit, huic inversæ applico: ita ut superior exactè cum inferioris orificio conveniat, sed inter utramque laminam aliquam satis fortem, ferream instar lancis concavam, & perforatam collocatam esse decet, quæ decidentia fragmenta, ne in suppositum vas dilabantur, detineat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fileratio.

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium, translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolubile in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse, sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam &

famuletur

famuletur abstractionibus, depurationibus, & similibus.

Distillatio per ascensum est, cum antequam distillat extractum, sublimatur specie aërea. Debetque ea esse continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id quod reliquum est.

Distillatio per descensum est, cum absque elevatione prolectatus humor deorsum distillat.

Diathesis, est natura, dispositio, vel affectus.

Dihalegi, dicalegi, ditalem, est Stannum.

Dionisius lapis, seu gemma, à *Baccho* nomen habet. Fertur resistere ebrtetati, quia resolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Est gemma nigra seu fusca, duta, mixta seu sparsa rubentibus maculis, guttulis, seu notis quæ trita ex aqua saporem & odorem vini facit.

Diaphriges, tria sunt genera: ut videas apud *Ruland*, *pag*. 184. & 185. Sic vocatur, quod à sole, & à sarmentis uratur, torreatur, & arescat. Nativum genus ex materia simili calcanthi constat; humor n. est instar limi per venas delabens, Eructat ex ipsa terra. Illud colligitur è sarmentis, & sole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrygis prima species factitia, est fæx æris perfecti subsidens, & fit simul cum flore æris, obfusione frigidæ aquæ sublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens astrictionem & gustum æris. Alterum factitium genus est simpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubescat ut rubrica. Hæc species adulteratur ochra exusta, verùm sapore possunt discerni: *Diaphrygis* species usta ex pyrite ipso, aut ejus materia, saporem habet æris æruginisque astringentem & exsiccantem linguam. Ochra autem adusta, necquicquam talem habet saporem nec vim.

Aſtringit, purgat,extergit,ſiccat,excreſcentia conſumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digeſtio,in athanore fit,quando turri athanoris carbonibus uſque ad ſummum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea ſpatula,vel regiſtro, pro noſtro arbitrio,oſtiolum calorem ad athanos tranſmittes dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes(ut ajunt) continuum, eundemque, à principio actionis uſque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus diſpeſcunt,ut principio nimirum ad albedinem uſque primus gradus, inde ad flavedinem ſecundus, ad finem autem qui eſt uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic ſententiæ *Ruland.* adſtipulatur.

Diſceſſus fit, Cùm penitius unita caloris ſolventis potiſſimum efficatia ſeparantur, & diſcedunt. Hoc perficitur exſpiratione & reſolutione commiſtorum.

Diſceſſus per exſpirationem eſt, cum pars in ſpiritum attenuata diſcedit. Et tunc principaliter nominatur exſpiratio, cum in aërem liberum elevatur, & dimittitur:Quando n. excipitur,diſtillatio,vel ſublimatio nuncupatur,quæ operationes nonnunquam etiam pro exſpiratione famulantur. Eſt autem exſpiratio in humidis vapidiſque.

Diſtillatio, ſeu elevatio humida recta eſt, qua partes humidæ ſubtiliores in æthera elevatæ,& frigidis à lembici cameris adhæreſcentes in humorem condenſantur, & per ejuſdem canalem guttatim in appoſitum vas diſtillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia diſtillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ,ſed ſatis amplæ,(altitudo enim vaſis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicus magnus qui ſpiritus aſcendentes facilius capiat, & in humorem reſolvat. Poſtea pro ratione rei elevandæ ad colorem adæquatum ponitur,appoſito receptaculo hu-

lo humorem dilabentem accipiente, omnibusque juncturis probe clausis ignis accensus secundùm gradus adhibetur, eo usque quo omnis humiditas alembicum descenderit. Exemplum à vegetalibus producemus, Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: postea alembicum rosarum rub. foliis, quibus aculei lutei discerpti sunt, compleo, cucurbitæque impono, & apposito receptaculo, juncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor ascendens alembicum occupat, & ex rosis tincturam extrahit, condensatusque in aqua in recceptaculum distillat roseus. Animadvertendum autem est, quod si aculei non decerpentur, aquam tincturam pure rubeam extrahere non posse. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua transcendat amplius, & rosæ in alembico albescant. Hoc adduxi propter artificium, tincturam ex rosis sua ipsius aqua extrahendi. Quando aliquid per vesicam elicimus, tum cùm per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Distillatio, & elevatio humida obliqua, est quando vase oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Distractio est, qua partes distrahuntur qualibet manente in sua homogenia. Itaque quasi divulsio quædam hic fit diversorum ante cohærentiam, aut unitorum, circa respectum extractiones unius in altero existentis vel comprehensi.

Distractio autem est duplex, separatio aut calcinatio.

Divaporatio, est in siccis humidis seu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum spiritum quam siccum. Instituitur in aliquo vase pro rei conditione olla, sartagine, cucurbita *&c.* Et fit gradibus caloris diversis.

Doal,

Dozl, vel *Elemptiu*, est Sol.
Dolet, est vitriolum rubeum, vel atramentum rubeum.
Domicilium, in quo Sal coquitur.
Dracatium, est Saturnus.
Draco, est Mercurius.
Draconites, seu *drachates* gemma est, quæ fit è cerebro draconum: sed nisi viventi abscindatur, nunquam gemmascit invidia animalis mori se sentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita aufertur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. coloris candidi est. Fugat omnia venena, & venenosos morsus curat. Nostri quoque hydri & chelydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas draconites à similitudine vocare possis. Habet & Syphar (*the skin which an adder casteth*) *Chelydrorū nostrorū*, suas in medicina virtutes; sanat enim suffitu mire sedem & vulvam prolapsam.
Pavonis, stercus prodest comitialibus.
Dragantum, est vitriolum.
Daumir, est species serpentum ingredientium compositionem theriacæ.
Darchem, est Cinamomum selectum purum.
Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.
Diaceltatesson Paracelsi, est argentum vivum vulgi, coagulatum in Altehest, & tinctum cum aqua ovorū, fitque arcanum corallinum de essentia & conditione aureitatis, quia est etiam horizontale. *Vanhelmont*.
Duumviratus, ex stomacho & splene unicum facit connubium & thorum unum, In quo spleni vices mariti tribuit primorum motuum, & stomacho primi sensus, est ergo stomachus Lienis, & Lien stomachi complementum, sub unico thoro amborum est principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont*.

Duo

Duo Fratres { *Saturnus* & *Iupiter.* / *Venus* & *Mars.* / Aurum & Argentum.

Duo Fratres, *Edar* & *Michati. Edir*, est ferrum sive *Chalybs.*

Dyota, est vas circulatorium à duabus auribus, vel uno utrumq; brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus in summo canalem, qui liquori infundendo inserviet habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvatis, & in cucurbitam à capitello humorem condensatum devehentibus præditum.

Dyoptra, est asserculus perforatus, seu tabula lignea manubriata circa medium, iñ latum fissa, ut per eam faciei prætenta, absque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari possimus.

Digestio, est operatio chymica, vel spagyricus gradus alludens ad stomachi humani digestionem, in quo & per quem materia decoquitur in separationem puri ab impuro. Nonnunquam usurpatur pro furno vel vitro in quo magisterium hoc adimpletur.

Discus solis, est argentum vivum ex auro.

Divinatio, est incertum quoddam præsagium à cogitationibus ex propria luce desumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præsagivit, vel animus meus angelus indicavit, & similia vulgo prolata.

Divertalium, aut divertallum, est generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, est apostematum, concavitas in genere, cum solutione continui.

Dubelcolep, est compositio ex corallo & carabe.

Duelech, est tartari species in humano corpore, lapis spongiosus valde periculosus.

Duenech,

Duenech, est antimonium. *Azet*, *Duenez* Limatura ferri.

Durdales, sunt spiritus corporei inhabitatores arborum.

Dracunculus, est brassatella ophiglossum.

Dulcedo saturni, est altey, vel cerusa.

E.

EDelphus, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compositi metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex simili constabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quàm mulieres, de ponte in aquam præcipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspitione, quam sinistre de sua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat) ex simili rite conflato compositoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maximè perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonnullis characteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracelso vim & energiam campanulæ totam in verbis

&

& characteribus magis quàm in sonitu, vel metallo consistere. Verùm Paracelsus rem non ita se habere ut asserebat, etsi pro variatione scripturæ varia etiā ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solùm ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Essila, est tinctura solis calore facta, vel in facie, vel in alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi judicii, consumptionisque hujus inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum.

Elementa, matrices rerum sunt, in & ex quibus generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi, quod istorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non prætereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadversum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius à spagyris & adeptis Philosophis esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elementa simplicia, necnon forma ad influxum, vel influens universale simplicissimum, attamen generalissimum. Non sic in manifesta natura, in qua partes specialiores imò deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius à suo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter Verissima est igitur spagyrorum sententia, de occulta natura ad manifestam, & è contra diversitate.

Electri

Electri annulos ait Paracelsus,digitis gestari solitos vidimus quos quicunque induissent, nunquam vel spasmo,vel odentalgia corriperetur,nec in Epilepsiam incideret. Adeo ut simulatque Epileptici digito,quem annularem vocant,annulus talis applicatus est, in paroxysmo vehementissimo,subito ille depulsus,& quasi digitis abstersus evanuerit,& æger à lapsu confestim resurrexerit. Intuiti etiam sumus & experti, siquis annulorum istorum in digito annulari gestetur,& abditus quidam morbus foras erepturus est, annulum istum exsudare videas jugiter,& ab insigni quadã sympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Observatu porro dignum est Electrum hoc nostrum, adversus infestos spiritus, & Genios noxios esse amuletum præstantissimum. Cœlica enim Electro inest operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam superiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum est, uti *Mathasius* scripsit; non tam numerosa pollet virtute, ac illud quod Artificum industria ex septem metallis in igne fabrefactum est, uti *Gebar*, *Raymundus*, *Lullius*, *Theophrastus Paracelsus*, & alii hujusce rei artifices testantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres istiusmodi Metallum, quod varia sibi ex isto fictitia conflabant in usum domesticum, & vasa ex Electro inter supellectilem asservabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Egritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis sunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus sunt species hydropisis, ictcritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophrasti compositio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum. *Recipe*

Recipe *Cupri*, & *Chalibis*, *ana* quinque partes.
Solis & *Lunæ*, *ana* decem partes.
Stanni & *Plumbi*, *ana* duas partes.
Mercuri, unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præscriptis legibus, quarum Consulti sunt Chimioperiæ *Theophrastea* periti. Nam unice cavendum est, ut monet Chymistarum *Apollo* de speculi constellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etsi in re dispari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag*. 80. ad perficiendum Electrum.

Ebel, est Salviæ vel Juniperi semen.

Echis, est vipera masculus *Echidna*, est vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc vipræ contra venenata valent: Item & totum ejus caput abscissum & arefactum, ut testatur *Nicander* in theriaca.

Edes, est aurum. *Elempius*, *Edetz*, Aurum, Electrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*. est Mars

Effides, est Cinis plumbi, vel Cerusa.

Egilops, est avena.

Elaboratio, est operatio manuaria, qua res in substantia, eaq; potissimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materię partibus, quę seu obiter adhærent, seu quovis modo adminiculum præbent essentiæ, præstantissimam elicimus. Itaq; maximè viget hîc impuri à puro segregatio, est & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, est alumen.

Elaquir, est vitriolum viride.

Elemptis, est Sol.

Elevatio, est subtiliatio, quando partes spirituales à

corporeis, subtiles à grossis, non fixæ à fixis, instar fumi vel ignis elevantur, & à summitate capitelli condensantur. Est duplex.

Elevatio sicca, (vulgò sublimatio) est qua partes siccæ subtiliores elevantur, cum adhærentia sui vasis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam, vel aliis admixtã materiebus, vasi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo; ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic sive cucurbitæ alembicum cœcum in vertice parvo foramine pervoratum impono, luto obduco & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalere possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, necesse est, quod imposita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facilè exploro. Cùm enim humiditas aliqua adhuc residua est, illa laminæ adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendunt, & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro adæquato luto bono, ne spiritus exspirent, claudo. Tandem ignem tantisper foveo, donec omnis materia sublimanda elevata est. Nonnulli loco cucurbitę scutella, vel concha aliqua terrea materiam continẽte, cùm vitreo cono parietibus vasis inferioris ritè accomodato utuntur. *V.G.* Accipio sulphuris citrini optimè purgati, *lib.* 2. salis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.* 5. pulverisata singula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impositoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauso orificio gradatim procedo, quousque omne sulphur subtilius ascendit, hoc sulphur (à Chymicis flores sulphuris

sulphuris dictum) ex alembico exemptum secunda vel tertia vice, semper addendo quartam partem salis & vitrioli per sublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores sulphuris pulcherrimos pluribus affectibus resistentes.

Elevatio humida, (distillatio communiter dicta) est partium humidarum in halitus extenuatarum à siccis & grossis subtiliatio. Est recta vel obliqua.

Elivatio per latus est, quando humor ex vase in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores spiritus referentibus usum suum habent.

Elidrium, est gummi Mastix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, est auripigmentum. *Elome*, est auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum Vitriolum.

Elas maris, est plumbum ustum.

Elpis, est scoria argenti.

Eliz, *Elzimar*, est flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, est Sanguis.

Ematites, est lapis sanguineus.

Embula, est canna vel fistula.

Ens primum, est extractum mineratum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, suntque seminalis potentiæ fœcundiores. Nominari solet materia prima, quæ est cujusque generis, & vim ad id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad substantiam existit. Petitur primum Ens è mineralibus potissimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem Illis vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegitabilibus quæritur ex plantis, cùm adhuc sunt in herba vel immaturis fructibus. Ani-

malium classis non multa præbet, nisi è sanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum similiumque spermata adhunc vocantur usum.

Epar, est aër, vel æther. *Epatum* est Aloë Epaticum,

Epipolasis, est cùm sublimatum ad superficiem duntaxat ascendit, eique insidet. Primum è centro ad superficiem essentiæ extrahuntur, sed nonnunquam eadem operatio inservit repurgationi. Duplex est, humida & sicca.

Epipolasis humida est, cùm è re in humore excedente collocata, sublimatum enatat, emergitq; usque ad summum, ubi subsistens apparet. Itaque sublimatio per enatationē seu emersionem appellari potest. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione & dissidio diversarum substantiarum: & procuratur per calorem, non modo actualem, sed & potentialem.

Epipolasis sicca, est cum immediate ex reipsa sublimatum efflorescit, eique cohæret proximè in sicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clausuris apertis viam egressu laxantis.

Eposilinga, est squama ferri.

Escbon, *Alsebon*, est sal commune.

Essentia, est extractum simplex è rebus tota sua natura perfectis productum. Nominatur essentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehensa, totius substantiæ missuræ pars sit perfecta, natura & essentiali ratione virtuteque instructa. Potest fieri ex omni mistorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Essentia est duplex, succus & mysterium.

Essentia quinta dicitur, quia est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Ethesius,

Ethesius, lapis, est Crysolithus.

Exaltatio, est Sublimatio. Est etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio est, cum spiritus sicci per calorem in aërem elevati discedunt; Et fit potissimum in siccis tritis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni succenso, vel circum suprave adhibito torrentur donec halitus sint absumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expressio, est extractio per prælum, quo res coacta substantiam forma liquida effundit. Ejus usus excellit in succis & oleis quibusdam extrahendis.

Extractio, est digestio è corporea concretione, partes subtiliores & puriores ab affuso aliquo menstruo apprehensas, relictis fæcibus dissolvens. Vel est segregatio essentiæ qua è corpore suo extrahitur; sed non fit sine solutione continui, & divulsione, & extractiones sunt nobiliores distractionibus.

Elephas, est aqua fortis. Aliâs lepra, Elephantiasis, heracleus morbus.

Elixir propriè, est fermentum, cujus minima quantitas sui generis ingentem molem, in pastam sibi similem penetrando conglutinat. Pasta Paracelso hoc loco spiritus est vitę hominum, internusque vitę balsamus. *Elixir* autem externus arte balsamus ab externis conquisitus, ac præparatus in spagyricum fermentum.

Emunctorium, est locus expulsionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura suffulta viribus externorum.

Entali, est alumen scissum, & quandoque ex sale

gemmæ conflatum arte spagyrica. *Entale* est vas.

Enur, est occultus vapor aquæ ex quo nascuntur lapides.

Erodinium, est indicium alicujus rei, vel futuræ historiæ, quæ tantisper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præsagium.

Escara, vel *esphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corrosivum, à bona vivaque carne per chyrurgos separatur, ac decidit.

Essaræ, sunt pustulæ parvæ scabiei bullarum instar, nisi quod carnem habeant exuberantem, ut sunt pustulæ ab urtica factæ.

Essatum essentiale, est vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus inest.

Essatum vinum, est distillatum & rectificatum herbis ac similibus expletum, ad earum essata essentialia extrahendum, ut vinum de chelidonia, persicaria, pulmonaria, melissa, & cæteris, pro asthanate.

Essentia quinta, juxta Paracelsi definitionem, est materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, separataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corrupitione, atq; ab omnibus elementis subtilissime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Essodinum, est certum rei futuræ præsagium ex indicio, contrarium Erodinio supra definito.

Estihomenus, est corruptissimum apostema, totum membrum depascens instar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis sacri species.

Evestrum, est firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Est etiam Propheticus spiritus,

spiritus, qui per signum, vel præcedens aliquod indicium præsagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa generaliter, sunt omnia superflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa sunt menstrua.

Exitura, generaliter, est omne apostema quod saniem ejicit.

Exorcista, superstitiosus est artifex, qui manes & spiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, est quod à corporea concretione, relicta crassitie elementari extrahitur. Et est quasi Medulla & pars nobilissima substantię totius in elementis producta, & quasi seminata, in quorum etiam sinu conservata est, & ad nobilitatis suę perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis; unde existit familiaritas congenerationis & sustentationis: Sed principaliter à vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiã conservantis dependet. Hinc extracta, præsertim nobiliora æthereę & cœlestis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad salutem humanam adhibita, Deo simul benedicente multum in re medica valent. Et si his aliqua fides est, in segregatione cœlestis lucis à terra obscura, non omne abcessisse ęthereum ex Platone putant, aut saltem postea in ortu mistorum aliquid inde repetitum. quod comprobat ratio agentium è cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezezic, est sal. *Elixir*. est medicina fermentata de 7. metallis. *Para*.

F.

F*Aba*, est tertia pars scrupuli. *Faba* agrestis, est supinus,

Duenech, est antimonium. *Azet*, *Duenez* Limatura ferri.

Durdales, sunt spiritus corporei inhabitatores arborum.

Dracunculus, est brassatella ophiglossum.

Dulcedo saturni, est altey, vel cerusa.

E.

E*Delphus*, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compositi metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex simili constabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quàm mulieres, de ponte in aquam præcipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspitione, quam finistre de sua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat) ex simili rite conflato compositoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maximè perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonnullis characteribus& verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. voluit is persuadere Paracelso vim &energiam campanulę totam in verbis

&

& characteribus magis quàm in sonitu, vel metallo consistere. Verùm Paracelsus rem non ita se habere ut asserebat, etsi pro variatione scripturæ varia etiã ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solùm ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Essila, est tinctura solis calore facta, vel in facie, vel in alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi judicii, consumptionisque hujus inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum.

Elementa, matrices rerum sunt, in & ex quibus generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi, quod istorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non prætereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadversum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius à spagyris & adeptis Philosophis esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elementa simplicia, necnon forma ad influxum, vel influens universale simplicissimum, attamen generalissimum. Non sic in manifesta natura, in qua partes specialiores imò deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius à suo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter. Verissima est igitur spagyrorum sententia, de occulta natura ad manifestam, & è contra diversitate.

Electri

Electri annulos ait Paracelsus, digitis gestari solitos vidimus quos quicunque induissent, nunquam vel spasmo, vel odentalgia corriperetur, nec in Epilepsiam incideret. Adeo ut simulatque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus est, in paroxysmo vehementissimo, subito ille depulsus, & quasi digitis abstersus evanuerit, & æger à lapsu confestim resurrexerit. Intuiti etiam sumus & experti, siquis annulorum istorum in digito annulari gestetur, & abditus quidam morbus foras erepturus est, annulum istum exsudare videas jugiter, & ab insigni quadã sympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Observatu porro dignum est Electrum hoc nostrum, adversus infestos spiritus, & Genios noxios esse amuletum præstantissimum. Cœlica enim Electro inest operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam superiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum est, uti *Mathasius* scripsit; non tam numerosa pollet virtute, ac illud quod Artificum industria ex septem metallis in igne fabrefactum est, uti *Gebar*, *Raymundus*, *Lullius*, *Theophrastus Paracelsus*, & alii hujusce rei artifices testantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres istiusmodi Metallum, quod varia sibi ex isto fictitia conflabant in usum domesticum, & vasa ex Electro inter supellectilem asservabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Egritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis sunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus sunt species hydropisis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophrasti compositio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum. *Recipe*

Recipe *Cupri*, & *Chalibis*, *ana* quinque partes.
Solis & *Lunæ*, *ana* decem partes.
Stanni & *Plumbi*, *ana* duas partes.
Mercuri, unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præscriptis legibus, quarum Consulti sunt Chimioperiæ *Theophrasteæ* periti. Nam unice cavendum est, ut monet Chymistarum *Apollo* de speculi constellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etsi in re dispari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.* 80. ad perficiendum Electrum.

Ebel, est Salviæ vel Juniperi semen.

Echis, est vipera masculus *Echidna*, est vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc vipræ contra venenata valent: Item & totum ejus caput abscissum & arefactum, ut testatur *Nicander* in theriaca.

Edes, est aurum. *Elempius*, *Edetz*, Aurum, Electrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*. est Mars

Effides, est Cinis plumbi, vel Cerusa.

Egilops, est avena.

Elaboratio, est operatio manuaria, qua res in substantia, eaq; potissimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materię partibus, quę seu obiter adhærent, seu quovis modo adminiculum præbent essentiæ, præstantissimam elicimus. Itaq; maximè viget hîc impuri a puro segregatio, est & Solutio, aut Coadunatio.

Elzmula, est alumen.

Elaquir, est vitriolum viride.

Elemptis, est Sol.

Elevatio, est subtiliatio, quando partes spirituales à

corporeis, subtiles à grossis, non fixæ à fixis, instar fumi vel ignis elevantur, & à summitate capitelli condensantur. Est duplex.

Elevatio sicca, (vulgo sublimatio) est qua partes siccæ subtiliores elevantur, cum adhærentia sui vasis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam, vel aliis admixtā materiebus, vasi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo; ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic sive cucurbitæ alembicum cœcum in vertice parvo foramine pervoratum impono, luto obduco & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalere possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, necesse est, quod imposita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facilè exploro. Cùm enim humiditas aliqua adhuc residua est, illa laminæ adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendunt, & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro adęquato luto bono, ne spiritus exspirent, claudo. Tandem ignem tantisper foveo, donec omnis materia sublimanda elevata est. Nonnulli loco cucurbitę scutella, vel concha aliqua terrea materiam continēte, cum vitreo cono parietibus vasis inferioris ritè accomodato utuntur. *V. G.* Accipio sulphuris citrini optimè purgati, *lib.* 2. salis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.* 5. pulverisata singula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impositoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauso orificio gradatim procedo, quousque omne sulphur subtilius ascendit, hoc sulphur (à Chymicis flores sulphuris

ſulphuris dictum) ex alembico exemptum ſecunda vel tertia vice, ſemper addendo quartam partem ſalis & vitrioli per ſublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores ſulphuris pulcherrimos pluribus affectibus reſiſtentes.

Elevatio humida, (diſtillatio communiter dicta) eſt partium humidarum in halitus extenuatarum à ſiccis & groſſis ſubtiliatio. Eſt recta vel obliqua.

Elivatio per latus eſt, quando humor ex vaſe in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores ſpiritus referentibus uſum ſuum habent.

Elidrium, eſt gummi Maſtix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, eſt auripigmentum. *Elome*, eſt auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum Vitriolum.

Elas maris, eſt plumbum uſtum.

Elpis, eſt ſcoria argenti.

Eliz, *Elzimar*, eſt flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, eſt Sanguis.

Ematites, eſt lapis ſanguineus.

Embula, eſt canna vel fiſtula.

Ens primum, eſt extractum minerarum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, ſuntque ſeminalis potentiæ fœcundiores. Nominari ſolet materia prima, quæ eſt cujuſque generis, & vim ad id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad ſubſtantiam exiſtit. Petitur primum Ens è mineralibus potiſſimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem Illis vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegitabilibus quæritur ex plantis, cùm adhuc ſunt in herba vel immaturis fructibus. Ani-

malium classis non multa præbet, nisi è sanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum similiumque spermata adhunc vocantur usum.

Epar, est aër, vel æther. *Epatum* est Aloë Epaticum,

Epipolasis, est cùm sublimatum ad superficiem duntaxat ascendit, eique insidet. Primum è centro ad superficiem essentiæ extrahuntur, sed nonnunquam eadem operatio inservit repurgationi. Duplex est, humida & sicca.

Epipolasis humida est, cùm è re in humore excedente collocata, sublimatum enatat, emergitq; usque ad summum, ubi subsistens apparet. Itaque sublimatio per enatationē seu emersionem appellari potest. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione & dissidio diversarum substantiarum: & procuratur per calorem, non modo actualem, sed & potentialem.

Epipolasis sicca, est cum immediate ex reipsa sublimatum efflorescit, eique cohæret proximè in sicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clausuris apertis viam egressu laxantis.

Eposilinga, est squama ferri.

Escbon, *Alsebon*, est sal commune.

Essentia, est extractum simplex è rebus tota sua natura perfectis productum. Nominatur essentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehensa, totius substantiæ missuræ pars sit perfecta, natura & essentiali ratione virtuteque instructa. Potest fieri ex omni mistorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Essentia est duplex, succus & mysterium.

Essentia quinta dicitur, quia est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Ethesius,

Ethesius, lapis, est Crysolithus.

Exaltatio, est Sublimatio. Est etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio est, cum spiritus sicci per calorem in aërem elevati discedunt; Et fit potissimum in siccis tritis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni succenso, vel circum suprave adhibito torrentur donec halitus sint absumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expressio, est extractio per prælum, quo res coacta substantiam forma liquida effundit. Ejus usus excellit in succis & oleis quibusdam extrahendis.

Extractio, est digestio è corporea concretione, partes subtiliores & puriores ab affuso aliquo menstruo apprehensas, relictis fæcibus dissolvens. Vel est segregatio essentiæ qua è corpore suo extrahitur; sed non fit sine solutione continui, & divulsione, & extractiones sunt nobiliores distractionibus.

Elephas, est aqua fortis. Aliâs lepra, Elephantiasis, heracleus morbus.

Elixir propriè, est fermentum, cujus minima quantitas sui generis ingentem molem, in pastam sibi similem penetrando conglutinat. Pasta Paracelso hoc loco spiritus est vitę hominum, internusque vitę balsamus. *Elixir* autem externus arte balsamus ab externis conquisitus, ac præparatus in spagyricum fermentum.

Emunctorium, est locus expulsionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura suffulta viribus externorum.

Entali, est alumen scissum, & quandoque ex sale

ſpiritus,qui per ſignum, vel præcedens aliquod indicium præſagit,ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa generaliter, ſunt omnia ſuperflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa ſunt menſtrua.

Exitura, generaliter, eſt omne apoſtema quod ſaniem ejicit.

Exorciſta, ſuperſtitioſus eſt artifex, qui manes & ſpiritus adjurationibus evocat,ac apparere facit.

Extractum,eſt quod à corporea concretione,relicta craſſitie elementari extrahitur. Et eſt quaſi Medulla& pars nobiliſſima ſubſtantię totius in elementis producta,&quaſi ſeminata,in quorum etiam ſinu conſervata eſt,&ad nobilitatis ſuę perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis;unde exiſtit familiaritas congenerationis & ſuſtentationis: Sed principaliter à vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiã conſervantis dependet. Hinc extracta,præſertim nobiliora æthereę&cœleſtis naturæ dicuntur æmula,beneque præparata ad ſalutem humanam adhibita; Deo ſimul benedicente multum in re medica valent. Et ſi his aliqua fides eſt,in ſegregatione cœleſtis lucis à terra obſcura, non omne abceſſiſſe ęthereum ex Platone putant,aut ſaltem poſtea in ortu miſtorum aliquid inde repetitum. quod comprobat ratio agentium è cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezezic, eſt ſal. *Elixir*. eſt medicina fermentata de 7. metallis. *Para.*

F.

F*Aba*, eſt tertia pars ſcrupuli. *Faba* agreſtis, eſt ſupinus,

Fabiola, est flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & insensibile quiddam astrorum cœli, solis & lunæ.

Flagæ, sunt spiritus qui norunt occulta & secreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex stanno.

Fel vitri, est spuma vitri. Est etiam sal vitri, *Fax vitri*.

Fermentum, est materia firma tanquam fixa, quæ suę naturam materiam ad suam firmatā conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quàm illa habebat, ut fermentum panis est farina firmata vel consolidata in pastam, quæ farinam similem raram & discontinuam, in aliam pastam fermentatam adducit.

Flagæ, sunt etiam spiritus in speculo apparentibus à rebus.

Falcanos, alio nomine, est Arsenicum, vulgariter Auripigmentum.

Fasdir, Sasdir, est Jupiter.

Faulex, est Chalybs.

Fecla, est fæx vini, vel aceti.

Fæces candidæ, id est rubeæ & croceæ sunt aquæ.

Fedum, est Crocus *Felilech, Faules*, est ferrum.

Fæmina, est Sulphur.

Ferrum Indicum, Chalybem præcedit proximè.

Ferrum, est Metallum lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si sulphur fixum, terreum argento vivo fixo terreo commixtum fuerit, & hæc ambo non puræ, sed lividæ albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa. Si argentum vivum fuerit porosum, terreū & immundum, & sulphur immundum, fœtidum & terreum, & fixæ substantiæ (uti si morbidus cum matre menstruosa coit) generatur ferrum. *Fer-*

Ferrum, à Chymiſtis Marti tribuitur. *Ferrum* eſt duplex. Nativum & Conflatum, ſeu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, ſic dicimus.

recrementum { æris, argenti, ferri, plumbi,

De ſpeciebus ferri,& metallis ferreis, & de rubigine ferri conſule *Dioſcor. lib.* 5.*cap.* 26.& de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, reſtringendo, ligando, ſiccando, Calidum & ſiccum eſt ſecundo gradu. Hac ſanaſſe Telephum proditur Achilles. Recrementum ferri,vocant ſcoriam & ſtercus ferri, & lapidem ſideritin,licet hoc nomine etiam appellatur magnes qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat à *pag.* 207. ad 211.

Ferrugo, eſt ſcoria ferri,caca ferri.

Fermentatio, eſt rei in ſubſtantia, per admiſtionem fermenti,quę virtute per ſpiritum diſtributa totam penetrat maſſam, & in ſui materiam immutat exaltatio. Ideo n.inventa eſt,ut ex ſymbolico ignobiliore efficacia medicinę fermentantis nobiliſſima fiat ſubſtantia, ad quam natura pervenire ſinit. Potiſſimum autem in metallis,quorum natura ad mutua proclivis eſt locum habet,&ab imitatione maſſæ fermentatę nomen invenit. Vel *Fermentatio*,eſt fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti paſtæ,multam farinam in ſuam naturam & paſtam poteſt convertere; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum eſt,ſibi aſſimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philoſophi per fermentum verum corpus,& veram materiam,quæ proprio ſuo Mercurio conjuncta, illam in ſuam naturam

fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam, & diuturnam, sive per crebam sublimationem, sive per crebro reiteratam solutionem, & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Fyada, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flos, est flamma.

Flos æris, est viride æris. Coagulum.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosa rei substantia est. Turbith verò magis terrea Omnis flos per se est volatilis & spirituosus, quanquam ingenio magistrali possit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri. Metallici vocant fluores, siquidem ignis calore ut glacies sole, liquescunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua inspiritus & aerem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas novisset, ἐκρευ̃ς (?) vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ruland.* ponit varia fluoum genera, à *pag.* 217. ad *pag.* 222.

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglicè *Smelt-house*.

Folia daturæ, quasi folia aurea.

Fom, est sonus, vel vox.

Fulminatio, est gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente splendore, indicatur. Nomen operi est quod coruscatio, velut in fulmine apparente fulgare fiat. Nam post-

postquam absumptæ, segregatæque sunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam sulphurea obequitat per superficiem, unde postea purpureus elucet splendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare solent, qui cum disparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, est per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverso modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fusi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & postea comminuuntur terendo cum sale.

Furogi, est gallus.

Furnus, locus in quo ignis ad materiam chymicè tractandam dextrè & convenienter accommodatur, Estque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis *Ruland.* à *pag.* 226. ad 253 & in *Glauboro*.

Fusio, est liquatio per calorem.

Ex Ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici potest. *Par. de natura rerum* pag. 460.

Fusio, per Antimonium, qua verum aurum non modo á metallis imperfectis, sed etiam ab ipso argento seperamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipsique tres partes antimonii pulverisati commisceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventosum pono. Postea juvante (si placet) folle probè liquefactum in pyramidem calefactum, sevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concussis regulus aurum continēs in apice residebit, quem malleo detrunco. Antimonium poro residuum, rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio eva-

evaporato, aurum purum putumque resideat, quod statim coagulatur.

Fulmen, est argentum purificatum.

Fimus quinus, est digestio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arsenicale, est lapis philosophorum.

Fistula, est morbus.

Ficus cutis, est verruca innascens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

Fida, est argentum, & aliquando aurum. *Fidda*, est Luna.

Filius unius diei, est lapis philosophicus. Et etiam ovum.

Filum arsenicale, est arsenicum sublimatum.

Flegmon, apostema commune.

Flos cheiri, est auri essentia.

Flos sectarum croe, nonnulli volunt esse flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum qui scripta Paracelsi manu non exacte legerunt e, pro ci. Ego vero per transpositionem deprehendi esse florem muscatæ nucis, ut sonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, est filius unius diei, ut supra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fœdula, est fungi species.

Folia dauræ, quasi folia aurea.

Fons Philosophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum influxus dicuntur cœlestium, quos à superioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuscujusque rei.

Formicæ, apostemata verrucalia, porralia.

Fugile, est aurium in regionibus, apostema, vocatur *parotis*.

Fuligo

Fuligo metallorum, propriè dicitur arsenicum, sed usurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, est Mercurius.

Flumen hoc loco, sunt flores cupellati argenti, in ipsius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem est ac repurgare, potissimum quæ perfecta dicuntur.

G.

G*Amathei*, sunt lapides quibus cœlestes vires, & supernæ constellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris insigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre sæpissime contingit è montibus erutoś, quandoque secundùm ripas aquarum.

Glacies dura, est Chrystallus

Gladialis est ars, qua juxta firmamenti cursum astrorum, gladii cuduntur & enses, quibus & incudes resistere non possunt, unde vacatur alias incusma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, est ars & scientia terrarum notissima. Sed hoc loco dicitur, quum astra terræ sese palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præsagium sumant quod sortitur effectum. Dicitur etiam Astronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per astronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, est herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perspicuo tartaro.

Genula, est planta degenerans ex transplantatione pastinacæ.

Gibar, est medicina metallica. *Gibum* est Caseus.

Gigantes,

Gigantes, sunt elati vel proceri supra vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelsum est vitriolum sua sponte resolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine salis armoniaci aquam appellant.

Gluten, est Paracelso, sinonia, vel ut nonnulli volunt sinovia, liquor viscosus albus & clarus, in omnibus juncturis instar albuminis in ovo, perspicua materia, in qua si generetur tartarus ob sal resolutum quod habet in se quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium esse asserit.

Glutinis tenacitas, est resina mineralis, ut terebinthi resina arboris suæ.

Gluta, dicitur vis tenacis picis & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel spiritus potius corporei sub terra viventes, aliâs pygmei, cubitali vix altitudine.

Græca magia, est ars superstitiosa à Græcis inventa, vel saltem culta, visiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea quæ verè non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus sapientiæ captarent existimationem, cùm nihil aliud esset quam oculorum aciei per obfuscationem vel obtusionem, transmutatio, ex imaginationibus hominum sumens exordium, quorum assensus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in similitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis est porphyrites, cujus usus ut marmoris in arte spagyrica, ad spontaneas rerum solutiones potissimum est idoneus.

Gnarini, sunt homines ex influentia cœli viventes.

Gumma

Guma, est argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, est valeriana, phu.

Guta rosacea, est rubedo, præsertim in facie, similis illi quæ tinctura est in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio è petroleo, id est, naptha subtili, vel liquido bitumine naturali: Sicuti altera gagatis species, lapis Thracius, fit è nigra naptha aut bitumine cum stillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petroleum illud.

Gagas calefactus, & succinum, motu attrahit fila & stipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterq; igne accensus flagrat: Sed succinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter resinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* verò quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, sicut oleo restringuntur. Succinum verò seu electrum non bitumen est, sed tantùm lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates à loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus ostia seu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur. Ut *Dioscorides*, *lib.* 5. *cap.* 92.

Galactes lapis dicitur, quia lacteum succum refudat, coloris cinerei gustu dulcis, præcipue in aqua, *Diosc.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis est, & eundem vocat Leucogogeam, & synephitem, succo lactis & sapore notabilem in educationem nutricibus lactis foecunditatem infantium, alligatus collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquescere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*.

Gangrana, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gatrinum,

Gatrinum, est Cinis clavellatus.

Gebalum, est reparandum. Cogulare idem.

Gecharsam, *Disdaba*, est rana.

Gemma ex araneo domestico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præsentissimam contra omnia venena & incantamenta. Nec mirum est gemmam talem habere vim, cùm telæ araneorum sunt magni momenti ad quamplurima.

Gemma Berillus. 1. Berillus. 2. Chrysoberillus. 3. Chrysophrasius.

Gemma Prasius, Lapis colori porri similis.

Gemma Opalus.

Gemmæ Cerauniæ. 1. Ceraunius longus. 2. Rotundus.

Gemma Iris, est lapis sexangulus, candidus, qui quando radios solares excipit, arcum cœlesti similem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemmæ Rubetarum, Phrynus bufo seu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus species in *Gallia*, & *Hispania* est, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejusdem nominis, coloris interdum in candido fusci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, si vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger est notulis lucētibus nigris, ut nostri sunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabę. Interdum virides, interdum versicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet sparsis pedibus. Gestantur hi annuli à principibus: nam ubi venena sunt, pręsens lapis colorem mutat, & quasi sudans guttas emittit: Mirè expetuntur à nostris bufonibus boraces lapides, ita ut saltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viscositate spumę nascuntur Bora-

ces, quæstio est. Sed si bufones suspenduntur aëre, ut arefiant, præsentissimo remedio sistunt fluxum sanguinis.

Geometria finitur, à decempeditura, agri mensura.

Gersa, est Cerusa *Gesor*, est Galbanum.

Gi, est terra. *Gich Gepsim*, est Gipsum.

Gilvus helvus, est medium inter album & ruffum melinus. Citrinus.

Gir, *Gith*, est Calx viva.

Girgies, Albi lapides fluminis.

Gimer, est Tartarum.

Gisisimi, est Gummi.

Glassa, est genus Vernicis.

Glisomargo est Creta Candida.

Gerhulle, est saxi species. *Ginest*, est saxi species.

Glimmer oder, habet colorem argenti, sed argentum non est, fellium autem argentum dicitur a similitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, est rotundum.

Gluten, est fel tauri.

Gluten; Sinonia, vel synonia est pars corporis nobilissima, subtilis, pura, alba, perspicua, sal resolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

Gobeira, *Mespila*, *Agabor*, } Pulvis.

Gosel, est animal Cornutum.

Gradatio, est metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & constantia potissimum ad gradum excellentem perducuntur. Neque n. in substantiam per se trans figurandam vim habet; sed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel

ex

ex occulto in manifestum producit, nihil mutata specie priore: velut si natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, si volatile, figit, si impurum purificat, *&c.*

Granatus, Species est proculdubio carbunculi, est gemma rubea, perlucida similis balaustiis, coloris rosacei, obscurior carbunculo. Altera ejus species intra ruborem violæ sparsum colorem habet. Ejus patria est *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor, & pellit tristitiam. Hujus fœminam, non peaniten, sed pæantiden vocat. *Plin.* & *Sol.* Testatur fieri prægnantem & *Para.* medeirique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, est fructus arboris terebinthini.

Granum nil, est semen Indicum.

Granulatio, est in granula comminutio, ei inservit fusio. Est enim propria metallorum, & perficitur variis modis. Fusa metalla in aquam effunduntur, cujus vi deverberata dissiliant. Fundi verò in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquam aquæ imponuntur scopæ è viminibus exilibus, ut eo melius dissiliant. Loco scoporum tabella, vel coloratorium angustissime pertusum, vel crates ad usum venit.

Grassa, est Attinkar vel Borax.

Gratiola nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro Argentoratensi proxime urbem copiose provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, est stellio.

Guma, *gumi*, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradisi, Auripigmentum.

Gumа Cupri, est stillicidium Veneris.

Gummi asinar, est gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, est tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Gutteo, est gumma quæ est marinum.

Gutta ruonia, seu Butiga, vel gutta rubea, est inflammatio totius faciei.

Gemmarum mortificatio quomodo fiat *Para.lib.* 5. de natura rerum *pag.* 428.

Gemmarum transmutatio fit oleo sulphuris *lib.* 7. de natura rerum *pag.* 462.

Gypsum, Forsitan fit ex lapide speculari quem vocant Sparodes spergulas, propter vitri similitudinem. Est autem *Gypsum*, cognata res calci, sed non est ita calidum. Differunt quod calx restincta humore aliquo acquirit calorem; *gypsum* verò non accenditur restinctum. Vis illi est astringere, obstruere, potu strangulat. Usus ejus est tantùm extrinsecus, propter ejus nimiam exsiccationem, & strangulationem.

Gypsum est duplex.

1. Fossile & nativum, & è terra effoditur, summa tamen tellure, est res similis ferè nitro, latis nonnunquam venis: notum *Teophrastus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2. Alterum *Gypsum*, est factitium. Et fit seu coquitur (utar n. verbo *Plin.*) ex lapide albo simili alubastriti, cujus lapidis quasi venæ reperiuntur in saxis Jenæ, & ad sylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland.* putat esse quasi medullam induratam saxi: aut species videtur esse aphonitri, aut *gypsi* veri, aut lapidis calaminaris.

Secundo *Gypsum* factitium fit ex lapide illo scissili speculari, qui à Germanis dicitur Sperglass, glacies Mariæ, quia repræsentat formam glaciei. Et hoc est optimum *Gypsum* ut testatur *Plin. lib.* 36. *cap.* 24. *Ruland. pag.* 249. enumerat 16. species *gypsorum*.

H. *Hal.*

H.

H*Al*, dicitur ſal. *Hal*, aliâs *Hol*, eſt etiam Acetum.

Halcyon, vel *alcion*, eſt glacialis avicula.

Harmel, eſt ſemen rutæ ſylveſtris.

Haro, ſpecies eſt filicis. Similis Polypodio.

Hadid, eſt ferrum.

Hæmatites, vocatur à German. *Blutſtein*, propter colorem ſanguineum, quo tingit, & etiam ſpectatur præcipue, qui foſſilis eſt in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in ſiſtendo ſanguine in omni fluxu ſanguineo. *Ruland.* ex *Plin.* & *Dioſcor.* enumerat ſex ſpecies, *pag.* 250. 251.

Hager, eſt lapis.

Halimar, eſt Cuprum.

Halcyonium, eſt nihil aliud quam maris ſpuma concreta, & intus res ſciſſilis, ſtimulans in faucibus & oculis, unde hodie ſpuma maris in officinis dicitur. Sed non ſpuma ſalis illa, ſeu maris, licet ſit cognatio quædam. Spuma enim ſalis illa eſt lanugo, ſeu ramentum ſpumoſi maris coagulatum in petris, *Halcionium* verò ſpuma maris concreta, ſciſſilis & ſpongioſa. *Ruland.* à *Dioſcoride* enumerat *pag.* 253. 5. genera halcyonii.

Hel, eſt mel.

Henricus rubeus, eſt colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria, eſt ſpecies veratri nigri, rubeos flores edentis.

Heliotropium, eſt meliſſa Paracelſi.

Hemorrhoides, eſt ſanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, eſt ars ſumpta ex aſtris aquæ, quum

in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis.

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra gumicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentium.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, aliâs humor radicalis, quæ omnia viventia, ne areſcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, eſt Luna.

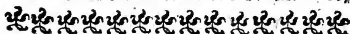
Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, quod fulgus violaceus emicans in amytheſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore *Plin. lib. 37. cap. 9.* Mittit *Æthiopia, Arabia*, & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres ejus faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi. *Ruland.* enumerat *pag. 256.* ſex ſpecies.

Hydrophorbia.

Hypogloſſum, Hyppogloſſum, Epigloſſum, Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

I. *Iaſpis*,

I.

IAspis, est lapis hœmatites.

Iassa, est herba trinitatis, & persicaria. *pag.* 457. Mag. Chyrurg.

Icteritia rubea, est Erysipelas.

Idiotæ, sunt contemptores verarum artium, etsi falsarum sint peritissimi professores.

Ignis leonis, est elementum ipsum ignis.

Ignis persicus, est ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, est essentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum. *Ileias*, *Ileadus*.

Ilech supernaturale, est conjunctio supernorum & firmamentalium astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod unâ cum ea sumitur, in qua etiam occultum est, non secus atque in firmamento superiora sydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est compositio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, è quibus omnia sunt composita.

Ilcidus, est aër elementalis: in hominibus vero spiritus est qui transit per omnia membra.

Iliaster, aut *Iliastes*, vel *Iliadum*, est prima rerum omnium materia, constans ex sulphure, mercurio, & sale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, est cahos terræ.

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aeris.

Quartus, verò cahos ignis.

Item quatuor sunt hominum *Iliaſtri* concernentes longævam vitam.

Iacens, eſt fundamentum montis.

Iaſpidis ſpecies *Ruland.* enumerat(á *pag*, 257. ad 259.) 22.

Idum, eſt pulmentum.

Idroagira, eſt aqua alkali.

Iſſides, eſt Ceruſa vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philoſophico. *Ruland.* 9. Ignis ſpecies enumerat, *pag.* 260.

Ignis calor, eſt naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, eſt ignis fortiſſimus.

Ignis elementaris, eſt Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis ſapientum, eſt fimus equinus calidus.

Ignis clare ardens, eſt ſulphur.

Ignis extinctus, eſt ſulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, eſt oleum è ſulphure Cupri. *Vanhelmont.*

Ignis Gehennæ, eſt ſpecificum corroſivum *Para.* 7. *Archidox*, deſcript. *pag.* 227.

Ignis quatuor ſunt gradus artificibus attendendi, ſicut eos priſci philoſophi obſervarunt. Æſtimantur non ſenſibus tantùm; ſed & effectu in rebus ipſis, & judicio ſenſibus conjuncto, potiſſimum verò viſui, & tactui.

Primus gradus eſt lentiſſimus, inſtar teporis leviuſculi, vel ignaviuſculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digeſtionis circulatorius, *&c.* Qui ad tactum ita deſcribitur, ut cùm digitus hominis teneri ſemper ferre poſſit, & cùm habeat ſuas intentiones, & remiſſiones, nunquam tamen evidentem aut acrem ſenſum gignere debet. Hujus generis eſt ignis vaporoſus philoſophorum, qui deſcribitur incubatu gal-

lina

linæ excludentis pullos, aut hominis recte dispositi natura. Is plerumque talis est qualem suppeditat fornax vaporarii moderate incensa, aut qualis est catini arenarii fornaci insistentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modesta.

Secundus gradus est intensior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neq; tamen vim afferat organo. Appellant calorem cinerum, quos mediocris ignis sub catino cinerario incensus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aërem concipiunt.

Tertius gradus est cum læsione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel scobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ, vel limaturæ ferri, *&c.*

Quartus est summus gradus, & plerumque destructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congestarum prunarum follibus alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cum referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus esset in planta, primus sit in stibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus, tamen in operatione per balneum omnes quatuor possint habere locum.

1. Ut sit primus, cum modice aqua incalescit.

2. Secundus cum jam acriter sentitur.

3. Tertius cum urit.

4. Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conspiciuntur.

Ignis Alchimistici gradus. *Para.* de natura rerum *lib. 7. pag.* 457.

Ignitio, est Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Estque combustio & reverberatio.

Imbibere, est terendo inspissare.

Imbibitio, est ablutio, quando liquor corpori ad-

junctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantisper ablu-it, donec cum illo pure coagulatus, amplius ascendere nequit, sed totus fixus manet Hæc plane philosophica est operatio, nec ad vulgares sese dimittit.

Immersiva corrosio est, quando corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur. Estque humida vel sicca.

Inceratio, est mistio humoris cum re sicca, per combibitionem lentam ad consistentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις: aliâs etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re sicca potante humidam. Nec alia nutritio est medicorum, qua sarcocolla, lythargyrus, & alia paulatim succo quodam potantur, & ad usum evadunt commoda.

Incineratio, est ignitio corpora vehememtiori igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mineralia autem (Chymico more loquendo) proprie non incineres, sed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, est commistio, qua statim humida cum siccis in unum corpus per formā massæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur, ut fiat veluti pasta, unde & impastatio nominari potest, in nonnullis subactio. Incorporatæ aut res in calore digestorio relinquantur, ut mutua actione, & passione crasin communem nanciscantur.

Incuba, est sponsa solis.

Indicum Sal, est Sal gemmæ.

Indicum spuma, est duarum specierum: sc. Est indicum nativum partim, quod sua sponte nascitur in arundinibus quibusdam Indiæ. Pictoribus dicitur la-

pis

pis Indicus improprie, non enim est lapis; huic simile est ferme adarces, qui ita& adhæret arundinibus:sed adarces fit, Indicum nascitur sua sponte in arundinibus; Partim factitium est in officinis tinctorum. Estque spuma purpurea, innatus cortinis. Optimum est factitium illud, quod cœrulei præbet speciem; habet enim cœruleum in nigro colorem.

Leviter astringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii succum herbæ simpliciter esse dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vacant Indicum id est, glastum, quod aliud est domesticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit: Alterum est glastum sylvestre. De quibus vide *Diosc. lib.* 2. de glasto.

Infundibulum, est vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne septem Planetæ.

In aqua septem metalla.

In terra septem herbæ.

In aëre septem tereniabin.

In animalibus septem sunt membra principalia. *Par. p. tom. pag.* 872.

Nihil enim est in tota rerum natura quod ex istis tribus Mercurio, sale, & Sulphure non consistat; & hæc tria sunt *Theophrasti* principia, quæ analysi spagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria inveniemus, quæ singula in singulis elementis sunt. Hæc tria etiam *Ioannes Fernelius* animadvertit in sua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophrastus* invenit, sed tenebris obruta in lucem revocavit.

Instrumentum metallicum significans mundi partes. à Compass.

Iris,

Iris, est gemma crystallo similis, secundùm nonnullos radix chrystalli. frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in insula quadam rubri maris. Est lapis siccissimus, idque maximè sua subtilitate indicat: voluntque eum nasci ex aqueo succo, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur verò *Iris*, quia in medio ejus represensat Irim meteoron distinctis venulis; vel quia sub tecto repercussus lapis is sole species & colores arcus cœlestis in proximos parietes ejaculatur, teste *Plin.* Et addit aliquas esse scabris lateribus, & angulis inæqualibus, quæ cùm in sole aperto projiciantur, radios faciunt in se recandentes discurrere, aliquas etiam ante se projecto nitore adjacentia illustrare. Addit & aliam Irim similem ceræ præduram, quæ in Perside nascatur, & huic similem aspectu, sed non ejusmodi effectus gemmam.

Ios, est venenum.

Iota, Iora, est viride rama.

Ipacedes, est barba hircina.

Iva artetica, vel *Muscata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Iudea metallicus, Berg Richter.

Iumnisum, Iumnizum, est Fermentum.

Iupiter, est Stannum.

Iussa, est lapis gypsius.

Iliaster primus, vel *insitus*, est terminus vitæ, imò vita ipsa, vel vitæ balsamus in homine.

Iliaster secundus, vel *præparatus*, est terminus balsami, & vita quam habemus ex elementis, & elementatis rebus.

Iliaster tertius, est terminus balsami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta essentia.

Iliaster magnus quartus, est mentis vel animi raptus

ptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaster tamen in genere, dicitur occulta naturę virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracelsum.

Imagines, sunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœlestes operantur.

Imaginatio, est astrum in homine, cœleste & super cœleste corpus.

Impressiones, sunt fructus invisibiles, & stellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, est ejus spuma quæ aufertur in repurgatione post extractionem. *Impurum tartari*, est ipsius alcali.

Inanimati, sunt pygmei.

Inclinatio, est vis naturæ, quæ manifestatur in homine quorsum magis proclivis est ejus vita, actionum & operationum demonstrationibus.

Incarnativa, chyrurgorum sunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Inclusiva, vide supra, gladialis quid sit.

Incubus, est nocturnus spiritus illudens, fallensque mulieres insomno, ac si cum eo rem commiscerent.

Influentia dicitur, attractio virtutum & naturæ syderum, ac planetarum superiorum in animum nostrum, per mentales imaginationes, quas semel haustas & receptas retinemus, ut nobiscum maneant. Eaque duplex est, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera verò sine medio quovis datur à datore luminum. Et hæc propriè supernaturalis est, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

Influentia verò naturalis, est ea quam infundunt astra superiora firmamenti, ex naturali præscripto in hæc

hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliisque, & per vires & efficacias in insensatis. Inde colligendum inclinationem esse brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac resistere facile (suffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) possumus.

Innaturalia, vel *supernaturalia corpora* sunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem prę oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abest, vel aliquando vita functus est ante viginti annos.

K.

K*Achimia*, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera, vel semiperfectum metallum, & nondum à natura absolutum, quod adhuc in primo suo ente, ut infans in utero suæ matris, delitescit. Ejusmodi *Kakimiarum* species triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recensere longum foret, ac pæter utilitatem.

Karlina, est anethum silvestre.

Kibrith, est sulphur.

Kymit elevatum, est album cinabrium, sublimatum.

Kist, vel *Cist*, est sesquimensura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, sive *cobletum*, est metallica materia plumbo nigrior & ferro, splendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non est, sed meliora metalla secum per fumum abducit. Lapis Cadmia.

Kal, est Sal de torrente.

Kald,

Kald, est acetum.
Kali, Cinis clavellatus.
Kalnos, est fumus.
Kamar, vel *Camar*, est Argentum.
Kamir, est Fermentum.
Kanfor, est Stannum. *Kazdir*, etiam est Stannum.
Kaprili, & *Kibrith*, est Sulphur.
Kar, est gemma lucens sicut ignis.
Kasam, est ferrum.
Katimia, *Kadmia*, vel lapis *Calaminaris*, Tutia.
Kayl, est lac acetosum.
Kaystr, est spuma maris, proprie pumex.
Koma, *Komartos*, est Calx viva.
Konis, est Cinis.
Kost, est fagus, lignum faginum.
Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, est Massa.
Kibrius, *Kebrick*, est arsenicus.
Kymum, vel *Kyminum*, est coadunatio.
Kymenna, est ampulla.
Kymolea, est lutum Chymolea.
Kyram, est nix.
Kiva, est Opoponax.

L.

L*Abor Sophiæ*, dicitur Paradysus, alter Mundus.
Lac virginis, est aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, est Mercurius Philosophorum, succus Solariæ & Lunariæ.

Lac papaveris, est Opium.

Lacerta, est carnis & corporis cavitas. Et Caro musculis inclusa sine ossibus.

Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Lævigatio,

Lævigatio, seu *Alcolismus*, est Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et est hîc reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fusionem, aut fulminationem.

Lacune, est Terra Sigillata.

Lamac, est gummi Arabicum.

Lamina, est Auripigmentum

Lans, est argentum mortuum. *Lanx*, est amygdala amara.

Laos, est Stannum.

Lapis in Chymia, est omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz, est Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis substantia. Avicenna verò & Kodar asserunt, quod lapis non lapis sit Elixir.

Lapis animalis, est sanguis humanus, Item curenta quæ scutum portat in dorso.

Lapidum mortificatio, est eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, similis est Ebori masculoso, cujus usus in dentifriciis & in exsiccandis hæmorrhoidibus est. *Lapis Arabicus* non est alius, quam specularis, seu lapis Lunæ, seu glacies Mariç, unde olim fenestræ parabantur, lignis levigatis positis loco plumbi, unde fit gypsum optimum. *Ruland.* numerat *pag.* 274. 275. quinque species. Sed lapis specularis ipsam pinguedinem non habet auripigmenti: & auripigmenti nulla similitudo cum lapide speculari præter in crustis. Lapis specularis, est insignis lapis & humor, quasi concretus terræ, qui non resolvitur, & dum est humor terrç crystalli modo glaciatus, & in lapidē induratus, vocant eum glaciem Mariæ. Quidam dicunt quod sit res cœlestis ad Lunç claritatem positus, in speciem lapidis coagulatus, & constrictus, præcipue ille qui est

est candidissimus, & Aproselinon dicitur. Et quanquam Lapis specularis cognationem habet cum gypso, ita ut gypsum sit ejus caput: tamen ejus usus præclarus est in medelis, cum gypsi usus sit dubius & venenatus, utpote qui strangulat.

Lapis ex cancro. Inveniuntur in ipsis cancris, præsertim in fœmellis, cum syphar exuerunt, & deposuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgò oculi cancrorum, quia quasi formam habeant oculi: Sed inepte vocantur oculi, quia non fungãtur oculorum munere, nec extra emineant nec toto durent anno: nec sunt hi lapides extracta essentia à tota bruti testa, ut per plurimas cancrorum dissectiones comperi possunt. *Vanhelmont, pag.* 139.

Vis illorum est frangere calculum vesicę, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præsentius est frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont, pag.* 139. affirmat rarissimum diureticum ex lapide cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius quàm remedium horum lapillorum. Præcipua est Pulveris Gasconi.

Lapis Magnetis, *Ruland pag.* 275. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides, Trochitæ & Entrochi *Ruland.pag.* 277. enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat *pag.* 277. 8. species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Asius, optimus est, *Diosc. lib.* 5. *cap.* 88. qui colore pumicis, levis, fungosus, friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantùm propter colorem & substantiam lapidis, nam duritia sua non est lapis, quia levis est, & fungosus. vocatur

catur *Lapis Asius*, quod in *Asso* monte *Troadis* nascitur. Vis ejus astrictoria est, & modice erodendi, & leviter corrodendi superfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur: Dicit *Plin. lib. 36. cap. 17.* Sed quadam incuria *Asium* lapidem gustu salsum lenire podagras; & in istis lapicidinis sanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita absumi 40. diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germania*, & in ejus superficie. Circa eum, & sub eo, flos nascitur, & salsa lanugo specie nitri, quæ dicitur flos *Asiæ petræ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos siccatur, & lavatur, varios usus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Asiæ petræ* nasci ex rore maris supervenіente imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non solida compage corporis intercedentibus albis segmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere dicit *Plin.* & esse glebam pumicosam, utilem tantùm tingendis vestibus.

Lapis Thracius, nascitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen est. vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo restinguitur, sicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud est, quam gagatis species altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: sicut flavas gagates ex petroleo, id est, naphtha liquida candida, cum stillat vel fluit in mare Induratur in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, testantur odor, & substantia bituminosa, colorque niger, & quod sit lapis squalidus crustosus, levis ut à *Dioscor* describitur. Si aduritur, reddit odorem sulphureum, accenditur aqua, restringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati nostro.

Lapis

Lapis Bezar, significat omne medicamentum conveniens alicui veneno, sic generatur. Cervus vernô tempore investigat cavernas serpentum, nariumque spiritu, extrahit renitentes, easque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus se immergit usque ad caput, tamdiu quousque sentit superatam vim veneni. Interea lachrymas emittit oculis vi veneni, quæ coaglatæ sunt bezaar, contra omnia venena, prodest cardiacis, *&c.* contra defectus animę, sanat omnes ictus venenatos. Eandē vim habet bezaar, os de corde Cervi uti sciunt venatores pro forma, ut sunt fermè cruces in capite lupi aquatici, præterquam quod ossa sunt. Ossa de corde Cervi seu hinnulæ partum custodiunt, & pergnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & intestinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, pręcipue vulvę. Genitale ejus nervosum arefactum potu sedat dolorē coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, sanguis ejus sistit alvum, & calculosis prodest. Cornu ejus acquisitum intra festa, ut vocant Mariæ, præcipue extrema ramorum mire comitialibus prosunt, & adversantur hausto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Physicis.

Lapis Bezar, est etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1. Est animal *Persiæ* ac *Indiæ*, Orientalis, partim Cervo simile, partim capræ; In hoc animali, lapis repertus est (potissimum in proventriculo, hinc & in ventriculo, & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fissili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel simile continente) superficie levi, & splendente, substantia è laminis, instar cæparum sese invicem incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, est lapis locis iisdem

animatis, ut in priori, circa rem heterogeneam,in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, superficie scabra, colore cinereo, albo nigro, obscureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præstantiores: Dosi dantur, à gra. tribus, ad decem. Occidentales à gr. sex, ad viginti. Utiles sunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepsia.

Lapides Bezar,cancrorum,& ex perlis minus duri, non sunt de saxali natura,sed potius fiunt ex succo lacteo semicaseato,& semipetrifecato,habentque tophi naturam neutram,inter cartilaginem & lapidem; Prout putamina lapidum in mespilis, persicis, *&c.* Neutrum genus & medium servant in ligna & lapidem tophicum. Et licet lapis Bezaar,cancrorum *&c.*quoad solidum sui pulveris materiam non digerantur à stomacho humano; Illis tamen inest succus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit è limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont, pag.* 115.

*Lapis Quiris.*in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur esse secretorum proditor, & excitator imaginum in somnis variarum.

Lapis famosus, vel pretiosus,vel etiam sal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piscis est duræ carnis:Estque duplex major& minor.In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidissimæ,osseæ,magnæ seminis lini, proportione tamen piscis.Hac gemma nihil præsentius in frangendo calculo vesicæ,propterea etiam meritó, & caute ab his qui usum ejus sciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*à Gudgeon*) repræsentans vultum virginis ornatum.

Lapis Iudaicus Duplex est, major,& minor.

Major est similis glandi,& lineis quasi tortvo ductis quemadmodum egregie describitur à *Diosc.* Ve-

Vocatur etiam *Thecolithos*,quia oleę nucleo similis, & quod lingentium calculos frangat,pellatque.

Minor est in forma cylindro similis,fractus resplendet. Ambo urinæ difficultati,calculosisque mire prosunt.*Lapides Iudaicæ*,1.nucleo olivæ similis,striati:hi lapides in hunc usq; diem in Palæstina vocari dicuntur olivæ lapideæ.2.Olivæ similis, striis carens.

Lapis Rebis, *Lapis de montanis*, est Testudo, Rebis.

Lapis Calcis,est scroria æris,vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipsa urina, Alias dicit, quod sit lapis aureus.

Lapis facile igni liquescens, Fluss.

Lapis occultus, id est benedictus, id est Ovum.

Lapis fißilis ærosus,Item æs cinerum.

Lapis calaminaris, est Tutia.

Lapidum varia genera enumerat *Rul.p.*284.ad 292. (&etiam *pag.*301.)Ab aquatilibus;& ligno corporati: ab animantibus,& avibus, & ossibus, & testis similes.

De *Lapide Philosophico*,*Ruland.* tractat, à *pag.*293. ad *pag.* 300.

Later listro, est argentum vivum.

Laton, est aurichalcum.

Lempinas,est terra sigillata *Lempinas Calcis*,est batitura æris.

Lempinas,*lempina*, est auripigmentum.

Leo viridis,est Hermetis,Mercurius auri, Duenech, Antimonium.

Leo viridis, est opinione quorundam aurum.

Leo viridis, est vitriolum.

Leo Rubeus. Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, est auripigmentum.

Leo, est aurum.

Lepi ferri, est squama ferri.

Lepos Calcis, est pulvis æris.

Leffas, eſt aqueum terræ, quod virtute ſeminum induratur, in ligna, herbas, &c. ſic aqua vi ſeminis petrificatur. *Vanhelmont*, *pag.* 45.

Leffas Paracelſi, eſt ſuccus terræ, recens in radicem tanquam culinam vegetabilis tractus. *Vanhelmont*, videas plus ſub titolo *Leffas*. *p.*

Leta, eſt calor rubens.

Leucaſia, eſt calx viva.

Leux, eſt Amygdala.

Libra, eſt libra penſilis.

Ligna in Saxa, 1. Rami folia, cortices, ligna, carbones, oſſa, conchæ, quæ in ſaxa corporata ſunt, ſucco lapideſcente, in fonte non procul à *Francifurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatur *Gnasborough*, in Eboracenſi provincia, *Ruland.* enumerat in *pag.* 304. novem eorum ſpecies.

Limpidum, eſt purum & purgatum.

Lillium, eſt Mercurius, unde ſeme flores de pellicano Lili in tinctura Philoſophorum: eſt quinta eſſentia ſulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, eſt cum quod in unum coalueri, ſolvitur liquando ut poſſit fluere.

Liquatum eſt, quod conſiſtentiam diffluentem, inſtar undoſorum accepit.

Liquefactio, eſt corporis mineralis, vi ignis majoris diſſolutio. Duplex eſt.

1. Liquefactio ſimplex, quando corpus, nullum alium in finem quam ut fundatur, liqueſcit.

2. Liquefactio probatoria eſt, quando corpus liquatum probatur, imperfectum, à perfecto ſeparatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, eſt ſuſio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam: ſpecies eſt gagatis. Nihil aliud eſt, quam induratum

induratum & excoctum sub terra bitumen calore, exuruntur,& igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland.* putat eos lapides bituminosos,causam esse quare in multis locis montes flagrant.

Litim, est filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus,est Mercurius.

Lot,& *Lotium*, est urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, est Thus à Libano.

Lumbrici,etiam in aquis putridis reperiuntur.*Lumbrici* etiam reperiuntur in homine,in omnibus propriè membris, quorum variæ species sunt:Longi,breves, lati, graciles, sunt etiam teretes, lati & longi fasciæ dicti, & teniæ.

Luna, est Argentum.

Lutum sigillatum, est terra sigillata.

Lutum Armenicum,est Bolus.

Laudanum, & non ladanum,estmedicina Paracelsi ex auro,corallis,unionibus,*&c.*composita. Est etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philosophorum, est virtus intensissima,& velut in centrum arte coarctata,quæ distensa tincturam exhibet absque numero,de quo satis. Vocatur Elixir, & medicina universalis.

Lapsus demotinus,est correptio repentina morte facta, periculosior apoplectico.

Laterium,est lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum est aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis physicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum sit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non assecuta, & cacominerale corpus existit, metallum destruens potius quam e-

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resoluto, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis, est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locustæ, sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Io. usum esse pro cibo scribit Paracelsus, & non venenatis illis animantibus volucribus, ut hactenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, si quis tam austerus, ut vivo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorindt, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus enim longe aliud docuit, non enim summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam *Theophrasti* nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquor diebus restituti fuerunt, presertim in peste. Dixit etiam mihi seipsum aliquando sumpsisse precipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde nimis incaluerit; properasse se ad fon-

rem, bibisseque liberalius aquam frigidam, inde venenum Mercurii, ita fuisse excitatum, ut toto corpore intumuerit, medicique eum morti præsente uxore adjudicaverint. Quod cum ex astantibus visu jam amisso audisset, mox parum de laudano, quod secum adhuc à *Theophrasto* ipsi datum habebat, in os imposuisse: inde in dulcissimum somnum per semihoram, aut paulo amplius incidisse, ubi evigilaverit, tumorem, morbumque omnem, quæ peculiaris hujus medicamenti natura est, admirante uxore, &cæteris præsentibus, evanuisse. Hæc ab ipsius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andræas Iocifcus* in sua oratione recitavit: quin & Operinum penituisse Epistolæ quam ad D. *Wierum* de *Theophrasto* scripsit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipso fuisse emendicatam epistolam; neque eum scripturum fuisse, si scivisset, ita in vulgus prodituram. Licet præstat eumscripsisse, plura enim in ea sunt quæ ad Laudem *Theoprasti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda sunt, quam vel Oporinus, vel alii interpretati sunt. Sed Laudanum Paracelsi est medicina laudatiss. quæ non ex rebus vilibus, non venenosis non opiatis, sed omnium quas orbis habet præstantiss. quæ vitam conservant, conficitur: & in omnibus morbis efficax est, præterquam in Lepra, ita à *Theoprasto* appellata, quod omni laude dignissima esset. Duæ saltem res sunt ex quibus constat, majora his inveniri in mundo non possunt. Et falsa & mentita esse scio, quæ adversus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit testis locuples senex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theoprasto Basileæ* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophrasti* nomine administravit.

Lau-

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, ſed quando diſſolutum diſtillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M. D. & *Ioannes Fiſcharius* M. D. de *Theophraſto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra eſt Carneolus vel Carniolus.

Lutum ſtellæ, eſt Gypſum.

Leſcoli morbus, eſt icteritia. *Leſeolus* enim Icteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leſeolo* diaphanitas ſalis eſt maxima, quæ magis quam fuſus topazius tingit & fixat, reperitur. Eſt etiam Icteritia ſal in flavo colore diaphanum, quod ſuo ſimili pelli debet. *Theophraſt. cap.* 7. de tribus principiis.

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, uſque ad centrum ſubſtantiæ.

Ludus, eſt lapis veſicæ exſciſſus, qui tandem remedium eſt Calculi.

Lumbrici nitri, ſunt vermes in fimo, vel in terra reperti à lubricitate ſic dicti.

Luna compacta, eſt Argentum fixum, vel Aurum album.

Luſtum, eſt pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M.

M*Acha*, eſt vermiculus volans. *Machal*, eſt fixum.

Magia metaphyſica, eſt ars chriſtianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venefica neque ſuperſtitioſa, ſed ſupernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica induſtrium opus eſt manuale.

Magia in genere, latine ſapientia, duplex eſt. Una eſt naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & eſt occulta naturæ ſapientia, in centrum uſque latens & abdita,

abdita, cum qua si humanam rationem conferas, nihil præter meram stultitam in hac reperies. Vere donum est Dei, cum quo rerum supernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia christiana veraq; religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia.

Magisterium Paracelso, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementali, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum à quibus, quod extractum est, separatur. De hoc supra latius invenies tractatu secundo, item in Archidoxis Paracelsi.

Malek, dicitur sal.

Magnalia, sunt opera Dei.

Magnesia communiter, est marcasita. Sed ex arte dicitur stannum liquatum, in quod injectus mercurius una permisceetur in fragilem substantiam & massam albam. Est etiam argenti cum mercurio mixtura, & fusile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magnesia dicitur philosophorum.

Magnetinus tartarus, est lapis in homine durissimus, ut magnes, sed spongiosus.

Mandella, semen est ellebori nigri.

Mangoraria, est ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque sublevatur.

Mandibularum liquor, est oleum ex mandibulis.

Manna, non solum dicitur ros de cœlo prolapsus, qui species est balsami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine sumitur ex qualibet re tracta.

Marcasita, est materia metallica immatura, tot specierum, quot solidorum metallorū, est aurea, argentea,

tea, ſtannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ poſtema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo ſulphure ſcatens, & ſcintillas ex chalibe multas excutiens præ cæteris pyritum ſpeciebus.

Martath, vel *martach*, eſt lithargyrium.

Mathematica, plurimis conſtat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Aſtronomia, Phyſionomia, Chiromantia, Perſpectiva, *&c.* Proinde quiſquis ſe pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, eſt argentum vivum.

Materia ſaphirea, dicitur liquidum cui nulla ineſt materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere ſunt elementa.

Marmoreus tartarus, eſt lapis in homine durus, ut marmor, qui ſupra magnetinus etiam dictus eſt.

Maturativa, ſunt medicamenta chyrurgorum apoſtemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, ſeu unio nihil aliud eſt, quam genitura, ſeu partus conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora ſtimulat, ſeſe pandunt quadam oſcitatione, ſitiunt rorem veluti maritum, ejus deſiderio hiant, ac roſido conceptu ſeſe impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aſpergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quaſi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: ſin turbidum rorem conceperint, ſordeſcunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minante tempeſtates, ſi fuerint conceptæ, ſi tempeſtive hiantes conchæ ſatiantur, margaritæ grandeſcunt: ſi tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente compri-

primuntur conchæ, & deinde abortus patiunt, quos physemata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitura, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in mosella inter arenas. Fit clarius margarita, si conchæ excipiunt matutini aëris semen, id est, rorem, quam vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aëris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis est ut corallum, exemptus aëre protinus durescit, & fit lapis. Prosunt contra syncopen & cardiacam spiritus confortant, valent contra fluxum sanguinis, lienteriam, diarrheam, conferunt visui, retinent menses, abstergunt dentes, clarificant sanguinem.

Marcasita plumbea, est Antimonium. *Magnesia Saturni*, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.

Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.

Magnesia, est fœmina.

Mars, est ferrum,

Masculus, est argentum vivum.

Masculinum, & fæmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.

Massalis, masserium, mossel, mater, est Mercurius.

Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, varie accipitur apud *Rul. pag.* 323. ad *pag.* 326.

1. Materia prima.
2. Lapis Philosophicus.
3. Aqua vitæ.

4. Venenum

4. Venenum Cambar.
5. Spiritus.
6. Medicina.
7. Cœlum.
8. Nubes.
9. Nebula.
10. Ros.
11. Umbra.
12. Luna.
13. Stella signata & Lucifer.
14. Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, stellata.
15. Aqua ardens.
16. Sal nitri, & petræ.
17. Lixivium.
18. Sponsa, conjux, Mater, Eva.
19. Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20. Lac virginis, lac ficus.
21. Lac bulliens.
22. Mel.
23. Sanguis spiritualis.
24. Balneum.
25. Syrupus granatorum.
26. Acetum.
27. Plumbum.
28. Stannum.
29. Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30. Sputum Lunæ, Sputum incombustible.
31. Æs ustum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32. Serpens Draco.
33. Marmor, Crystallum, Glacies.
34. Gemma Scotiæ.
35. Urina puerorum, urina vituli albi.

36. Magnesia alba, Magnes.

37. Ethesia alba, humidum album

38. Fimus.

39. Fumus albus.

40. Ens metallicum. Esse. Quinta essentia metallorum.

41. Virtus mineralis Mercurii.

42. Anima elementorum cœlumque.

43 Materia omnium formarum.

44. Tartarum Philosophorum.

45. Fæces dissolutæ.

46. Iris.

47. Aurum indicum, Cor Solis, umbra solis.

48. Chaos.

49. Venus.

50. Microcosmus.

Maturatio, est exaltatio à rudi crudore ad maturum & perfectum.

Maturatio est Quadruplex. Digestio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurca, concisis culmis, vaporario sicco, fœno, humido, gigartis sole, &c. deinde est Fermentatio, & Projectio.

Macula, est oculi suffusio, cataracta.

Madic, est lac post butyrum.

Magister, Sal conficiens.

Magister, ferrum excoquens.

Magisterium, est species Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ablatis, elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretionis naturalis, & homogeneę partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem essentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas seu moles, quam natura per se dedit, quanquam non semper caveri possit, quin

quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil fecedat, & nonnunquam ſtudio propter finem uſumque certum quidem negligitur,ex quibus hic maxime valere intelligitur; quam Phyſici alterationem nunçupant.

Magiſterium,Conſiſtentiæ,eſt cum ſervata eſſentia, conſiſtentia ad præſtabiliorem eſt immutata. Et fit pluribus modis,non tam ut ipſi rei,aliquid nobilitatis accedat,quam ut ad uſum varium evadat habilior.

Magiſterium fixorum, eſt cum corpora volatilia & ſpirituoſa figuntur ad conſtantiam. Fixum opponitur inconſtanti & volatili;& æſtimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod ſuſtinet fixum eſt, quod non,volatile,ſiquidem ex eo fugit,&velut ſpiritus aut favilla evolat.Illud eſt quod è molli induratur.

Magiſterium odoris, eſt cum res odore exaltatur.Idque potiſſimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & ſimilum: &in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, moleſtum, vel etiam nullum habent, cum tamen ad gratiam rei uſu ejuſmodi nota ſint exaltanda.

Magiſterium principiorum, eſt cum principatum compoſitum in principia reſolvitur denuo.

Magiſterium qualitatis eſt, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, ſecundum qualitates occultas, aut manifeſtas.

Magiſterium,qualitatis occultæ eſt,cum in his quę craſſim totius ſubſtantiæ attinent, tantumq; effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Ea qualitas ſi pernitioſa eſt in uſum, in totum aboletur, vel cum aliqua jactura ſubſtantiæ: & tunc reſpicitur perfectio illa,quæ non in re,ſed in uſu rei eſt.In ſalutaribus utrumque obſervatur.Si aboleri in totum ne-

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resoluto, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis, est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locustæ, sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Io. usum esse pro cibo scribit Paracelsus, & non venenatis illis animantibus volucribus, ut hactenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, siquis tam austerus, ut vivo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorindt, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus enim longe aliud docuit, non enim summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam *Theophrasti* nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquot diebus restituti fuerunt, præsertim in peste. Dixit etiam mihi seipsum aliquando sumpsisse præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde nimis incaluerit; properasse se ad fon-

rem, bibisseque liberalius aquam frigidam, inde venenum Mercurii, ita fuisse excitatum, ut toto corpore intumuerit, medicique eum morti præsente uxore adjudicaverint. Quod cum ex astantibus visu jam amisso audisset, mox parum de laudano, quod secum adhuc à *Theophrasto* ipsi datum habebat, in os imposuisse: inde in dulcissimum somnum per semihoram, aut paulo amplius incidisse, ubi evigilaverit, tumorem, morbumque omnem, quæ peculiaris hujus medicamenti natura est, admirante uxore, & cæteris præsentibus, evanuisse. Hæc ab ipsius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andræas Iocifcus* in sua oratione recitavit: quin & Operinum penituisse Epistolæ quam ad D. *Wierum* de *Theophrasto* scripsit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipso fuisse emendicatam epistolam, neque eum scripturum fuisse, si scivisset, ita in vulgus proditcuram. Licet præstat eumscripsisse, plura enim in ea sunt quæ ad Laudem *Theoprasti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda sunt, quam vel Oporinus, vel alii interpretati sunt. Sed Laudanum Paracelsi est medicina laudatiss. quæ non ex rebus vilibus, non venenosis non opiatis, sed omnium quas orbis habet præstantiss. quæ vitam conservant, conficitur: & in omnibus morbis efficax est, præterquam in Lepra, ita à *Theoprasto* appellata, quod omni laude dignissima esset. Duæ saltem res sunt ex quibus constat, majora his inveniri in mundo non possunt. Et falsa & mentita esse scio, quæ adversus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit testis locuples senex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theoprasto Basileæ* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophrasti* nomine administravit.

Lau-

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, ſed quando diſſolutum diſtillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M.D. & *Ioannes Fiſcharius* M. D. de *Theophraſto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra eſt Carneolus vel Carniolus.

Lutum ſtellæ, eſt Gypſum.

Leſcoli morbus, eſt icteritia. *Leſeolus* enim Icteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leſeolo* diaphanitas ſalis eſt maxima, quæ magis quam fuſus topazius tingit & fixat, reperitur. Eſt etiam Icteritia ſal in flavo colore diaphanum, quod ſuo ſimili pelli debet. *Theophraſt. cap.* 7. de tribus principiis.

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, uſque ad centrum ſubſtantiæ.

Ludus, eſt lapis veſicæ exſciſſus, qui tandem remedium eſt Calculi.

Lumbrici nitri, ſunt vermes in fimo, vel in terra reperti à lubricitate ſic dicti.

Luna compacta, eſt Argentum fixum, vel Aurum album.

Luſtum, eſt pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M.

M*Acha*, eſt vermiculus volans. *Machal*, eſt fixum.

Magia metaphyſica, eſt ars chriſtianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venefica neque ſuperſtitioſa, ſed ſupernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica induſtrium opus eſt manuale.

Magia in genere, latine ſapientia, duplex eſt. Una eſt naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & eſt occulta naturæ ſapientia, in centrum uſque latens & abdita,

abdita, cum qua si humanam rationem conferas, nihil præter meram stultitam in hac reperies. Vere donum est Dei, cum quo rerum supernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia christiana veraq; religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia.

Magisterium Paracelso, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementali, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum à quibus, quod extractum est, separatur. De hoc supra latius invenies tractatu secundo, item in Archidoxis Paracelsi.

Malek, dicitur sal.

Magnalia, sunt opera Dei.

Magnesia communiter, est marcasita. Sed ex arte dicitur stannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiscetur in fragilem substantiam & massam albam. Est etiam argenti cum mercurio mixtura, & fusile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magnesia dicitur philosophorum.

Magnetinus tartarus, est lapis in homine durissimus, ut magnes, sed spongiosus.

Mandella, semen est ellebori nigri.

Mangoraria, est ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque sublevatur.

Mandibularum liquor, est oleum ex mandibulis.

Manna, non solum dicitur ros de cœlo prolapsus, qui species est balsami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine sumitur ex qualibet re tracta.

Marcasita, est materia metallica immatura, tot specierum, quot solidorum metallorũ, est aurea, argentea,

tea, ſtannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ poſtema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo ſulphure ſcatens, & ſcintillas ex chalibe multas excutiens præ cæteris pyritum ſpeciebus.

Martath, vel *martach*, eſt lithargyrium.

Mathematica, plurimis conſtat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Aſtronomia, Phyſionomia, Chiromantia, Perſpectiva, *&c.* Proinde quiſquis ſe pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, eſt argentum vivum.

Materia ſaphirea, dicitur liquidum cui nulla ineſt materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere ſunt elementa.

Marmoreus tartarus, eſt lapis in homine durus, ut marmor, qui ſupra magnetinus etiam dictus eſt.

Maturativa, ſunt medicamenta chyrurgorum apoſtemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, ſeu unio nihil aliud eſt, quam genitura, ſeu partus conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora ſtimulat, ſeſe pandunt quadam oſcitatione, ſitiunt rorem veluti maritum, ejus deſiderio hiant, ac roſido conceptu ſeſe impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aſpergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quaſi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: ſin turbidum rorem conceperint, ſordeſcunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minante tempeſtates, ſi fuerint conceptæ, ſi tempeſtive hiantes conchæ ſatiantur, margaritæ grandeſcunt: ſi tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente compri-

primuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos physemata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitura, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in mosella inter arenas. Fit clarius margarita, si conchæ excipiunt matutini aëris semen, id est, rorem, quam vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aëris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur uino, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis est ut corallum, exemptus aëre protinus durescit, & fit lapis. Prosunt contra syncopen & cardiacam spiritus confortant, valent contra fluxum sanguinis, lienteriam, diarrheam, conferunt visui, retinent menses, abstergunt dentes, clarificant sanguinem.

Marcasita plumbea, est Antimonium. *Magnesia Saturni*, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.

Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.

Magnesia, est fœmina.

Mars, est ferrum,

Masculus, est argentum vivum.

Masculinum, & fæmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.

Massalis, masserium, mossel, mater, est Mercurius.

Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, varie accepitur apud *Rul. pag.* 323. ad *pag.* 326.

1. Materia prima.

2. Lapis Philosophicus.

3. Aqua vitæ.

4. Venenum

4. Venenum Cambar.
5. Spiritus.
6. Medicina.
7. Cœlum.
8. Nubes.
9. Nebula.
10. Ros.
11. Umbra.
12. Luna.
13. Stella ſignata & Lucifer.
14. Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, ſtellata.
15. Aqua ardens.
16. Sal nitri, & petræ.
17. Lixivium.
18. Sponſa, conjux, Mater, Eva.
19. Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20. Lac virginis, lac ficus.
21. Lac bulliens.
22. Mel.
23. Sanguis ſpiritualis.
24. Balneum.
25. Syrupus granatorum.
26. Acetum.
27. Plumbum.
28. Stannum.
29. Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30. Sputum Lunæ, Sputum incombuſtible.
31. Æs uſtum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis;
32. Serpens Draco.
33. Marmor, Cryſtallum, Glacies.
34. Gemma Scotiæ.
35. Urina puerorum, urina vituli albi.

36. Ma-

quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil secedat, & nonnunquam studio propter finem usumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Physici alterationem nuncupant.

Magisterium, Consistentiæ, est cum servata essentia, consistentia ad præstabiliorem est immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipsi rei, aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad usum varium evadat habilior.

Magisterium fixorum, est cum corpora volatilia & spirituosa figuntur ad constantiam. Fixum opponitur inconstanti & volatili; & æstimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod sustinet fixum est, quod non, volatile, siquidem ex eo fugit, & velut spiritus aut favilla evolat. Illud est quod è molli induratur.

Magisterium odoris, est cum res odore exaltatur. Idque potissimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & similum: & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, molestum, vel etiam nullum habent, cum tamen ad gratiam rei usu ejusmodi nota sint exaltanda.

Magisterium principiorum, est cum principatum compositum in principia resolvitur denuo.

Magisterium qualitatis est, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, secundum qualitates occultas, aut manifestas.

Magisterium, qualitatis occultæ est, cum in his quę crassim totius substantiæ attinent, tantumq; effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Ea qualitas si pernitiosa est in usum, in totum aboletur, vel cum aliqua jactura substantiæ: & tunc respicitur perfectio illa, quæ non in re, sed in usu rei est. In salutaribus utrumque observatur. Si aboleri in totum nequit,

quit, reprimitur, ita ut citra noxam possit usurpari.

Magisterium qualitatis manifestæ est cum res in sensilibus formis elaboratur. Hæc triplex est, quotuplicia sensilia, circa quę exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprius spectant naturæ corpus, & quædam sunt formaliora.

Magisterium saporis est, cum in sapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia, & coquina, cellaque hinc instrui potest, Potissimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigendā, & empyreumatis gustum attinentibus tollendis.

Magisterium sensilium proprium est, cum res qualitatibus sensibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in sensu primo, qui est necessitatis animalium, vel in his quę sunt melioris gratia. Sensus primus tactus est, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, magisterium inde existit.

Magisterium soni est, quo sonus corrigitur à Chymico. Id fit potissimum in mineralibus, in quibus aliqua præstantiæ nota ex sono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter spiritus vehementes cum sonitu erumpentes obviaque displodentes.

Magisterium pulverum, hoc est continuę consistentię in pulverem perductę, fitq; potissimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alcholia; Respicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res possit.

Magisterium volatilium est, cum è fixo fit volatile. Ei affine est mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Physicos) efficitur è rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, sunt extractiones, macerationes, incerationes, sublimationes, solutio-

solutiones& similia. Fere enim hic quæritur restauratio humoris absumpti, vel deficientis, aut sublatio asperitatis convictæ, *&c.* in volatili vero, ut spirituum naturam induant attenuatione essentiæ, *&c.*

Magisterium ponderis est, cum pondere res exaltatur. Id autem potissimum in auro & argento requiritur, estq; una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum sit gravissimum, ideo etiam externo valori in monetis adjectum pondus est. Quod si deficit compensatur arte. Massa aurea, vel argentea juste levior coquitur in urina, cum præcipitato corallino, vel affricatur hydrargyrus auro argentove consentanea, & concolor factus: vel coquuntur in lixivio concinnato, ex sulphure & calce viva, vel cementantur cum sulphure aut præcipitato fixo vel hoc. *Recipe* pulverisati salis semunciam, tantundem de lateris triti colcotaris quadrantem, misce. Auri laminas illinc albumine asperge calcem Lunæ, siccatum priore pulvere; Fac stratum super stratum, & cementa vel in pixide, vel inter tegulas. Aurum inde solet albescere, indue ergo coloritium, & prehensum forcipe in igne tene, donec excandescat, post extingue in urina.

Magisterium coloris est, cum rei cujusque color ad optimum summumque gradum in genere quæsito producitur. Neque vero tam color presens è gradu inferiore ad superiorum exaltatur, sed& qui in potentia est, seu in abdito, in actum vel in manifestum evocatur: nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præstabilus in suo genere: Si color simul fixus & constans est, magisterium est nobilius.

Magia Metaphysica, est ars Christianis licita, non venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industria opus est manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus; & Syderitis, quia ferrum attrahit; Nam Græcis σίδηρος ferrum significat. Semper versus septentrionẽ se vertit. Est lapis colore vergente ad cœruleum (optimus semper est cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum, quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur à magnete: & ferrum tactum à magnete alterum ferrum trahit: Sed si succo allii, vel cepæ magnes illinatur, minime trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magnes combustus sive calore terræ, sive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo *Plin.* ponit 5. genera Magnetis, & *Ruland. pag.* 315.

Magnesia, est testudo vel Sulphur.

Magnesia, est fœmina.

Maltheorum, est sal gemmæ.

Manbruck, est argentum.

Mambeb, est Scoria.

Marched, est lythargyrium.

Markasita, est Calcitheos.

Maruch oleum, metallum idem.

Marmor: Marmorum genera ponit *Ruland.* varia à *pag.* 320. ad 321.

Morcellus, est malles magnus.

Martegon, est Silphium.

Marsarea, est auricula muris.

Masellum, *Mosel*, est Jupiter.

Medeæ gemma, affertur è regione Medorum. Est nigra, habens venas aurei coloris, reddens succum croceum, & saporem vini, immensi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum ut ferunt Magi.

Medium Cœli Luna, Margesia.

Medulla candida, fluida, saxorum Torgensium. *Rul.* 14. enumerat species 326.

Melanteria;

Melanteria, Metallicum calchanti, id est atramenti sutorii, id est vitrioli est species, fusci in cœruleo coloris: Tingitur autem secundum diversas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, est clavorum veterum ferreorum rasura, aut atramentum sutorium, quale ferme quod jam fit à nostris sutoribus. Præstat fossilis, ea scil. quæ sulphuris trahit colorem, & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (seu digiti tantum ut volunt Arabes) confestim nigrescat.

Melisea, *Melision*, sumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magisterio.

Melisodium, est plumbum ustum.

Melusi, est Mercurius, albach messalis.

Malanter, est Opium.

Menfrice, est Mastix.

Merdasengi, est de adusto plumbo pulvis.

Mergen bassech, est Corallus.

Mesbra, est Tutia Alexandrina.

Mesel, *Mosel*, est Stannum.

Mest, *Misal*, *Masal*, est lac acetosum.

Metallum, Vena.

Metallum, est conflatum argentum.

Metas, *Mecal*, *Mehal*, est pondus.

Micha, est Venus.

Michach, est Cuprum.

Misros, est Asphaltum.

Minerale vas, est ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Misadir, *Mixadir*, est sal Armoniacum, *Musadi*, *Musadit*, Lixandrum.

Misserasi, est gypsi.

Mistio, est composito.

Undiquaque hujus quatuor sunt species. { Inceratio, Et incorporatio, Colliquatio, Et Confusio.

Mistura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum calchum, est æs plumbi.

Molipdides, est lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, est glis montanus.

Mechanopeotica, est inventio artis aquaticæ, ut fontium in aëra pulsorum, stringarum, aquarum exaltationum per fistulas & ventilia, folles, ac similia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipsum invocando, vel cum seipso, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, sunt scarabei volitantes, colore splendentes aureo, qui attriti suavem edunt odorem, in pratis mense Majo potissimum reperiuntur.

Melibæum, est cuprum. *Melibocum*.

Melissa, non pro apiastro, sed pro manna sumitur ex nobilioribus herbis tracta magisterio.

Melusinæ, & melioræ filię regię quondam propter peccata desperabundæ, fuerunt à Sathana raptæ, & in spectra transmutatę, spiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monstra. Vivere putantur absque anima rationali, & in brutali solum corpore phantastico, nutriri elementis, atque una cum istis in extremo die judicii transituræ, nisi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipse, naturali morte interire posse, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejusdem status atque generis plura spectra haberi creditur in desertis, in sylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homi-

homines, sed proprio nomine spectra vocantur, atque diabolorum sancti, cum quibus versantur cacodæmones, suas illusiones & portenta perficiunt.

Mensis philosophicus, est tempus digestionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius à natura coagulatus, est solidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel sine ipsis perse, aut per alia extra mineralem naturam existentia. Vide supra tractatu secundo de coagulationibus ejus.

Mercurius cristallinus, dicitur qui per sæpius repetitas exaltationes in crystalli perspicuitatē adductus est.

Mercurius corallinus, est qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, est is qui nondum separatus est à sua matrice, vel minera, in qua generatus est.

Mercurius laxus, est turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, est mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœmininum passivum.

Mercurius mineralium, est oleitas vel unctuositas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, est primum ens mercurii.

Mercurialis seva, est aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Est etiam sal purgativū aurei coloris, quod in salinis cavernnis reperitur, fossoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, est mercurius vivus.

Microcosmus, est parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem situs naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur spiritualiter atque potentia. Quo fit ut una sit istius & eadem quæ

de illis fieri poteſt, ac debet anatomia philoſophica vera, non mortua cadaveris, ſed viva, eſſentialis pariter & eſſata.

Minium, eſt mercurius ſaturni præcipitatus, ſed potius crocus.

Miſſadan, eſt argentum vivum.

Mitigativa, ſunt medicamenta chyrurgica, præſertim anodyna, quæ dolorem ſopiunt ac mitigant.

Mola matricis, eſt abortivum quid in matrice generatum.

Menſis philoſophicus, eſt tempus putrefactionis, ſeu periodus quod lunę motum imitatur, qui in aliquibus eſt 30. in aliquibus eſt 40. dierum, philoſophicus dicitur, quod in artificio lapidis philoſophici uſurpetur: ſed & pauciores dies menſem conficiunt iſtum, qui definiri ſolet ſecundum naturam rei, & abſolutionem operis.

Mercurius, unum è tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum; quinta eſſentia, & aqua permanens, ſpiritus, ſemen fœmininum paſſivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, eſt principium materiale, vaporoſum, naturę aqueæ, ſubjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & abſolutio adeſt.

Mercurius, argentum vivum. *CC. S. Z.*

Mercurius, Chambar magneſia.

Mercurius, dividit *Rul*, in 20. ſpecies diverſas, à *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menſtruum, Sanguis menſtruoſus, menſtruum vegetativum univerſale, vinum aminatum, aqua regis philoſophorum: menſtruum extrahens ſolutivum & vegetativum univerſale, Sol, Luna.

Miſy, eſt res metallica, ex ſpeciebus calchanthi, ex humore

humore coagulato, ut chalcitis, misy & sori, chalcitidi generi cognata sunt, quasi ex una radice producta: tenuius est misy, crassius est sori, sed hodie misy non cognoscitur.

Omnis *Morborum* causa, à primo capite, & suo primordio indaganda est, ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum sive Classibus, sive Entibus, ut *Theophrasto* placet, habendum est. Ille horum summa quinque genera statuit: Ens Natura, Ens Astrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium singula peculiarem sibi curam expetunt, sed de morbis Sydereis, sive Astralibus verum est potissimum: quibus non alia sunt medicamenta proficua, nisi quæ à Firmamentali sunt Curatione, interveniente cœlestis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quę analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera inest vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impressio Astronomica, refrœnandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum, avita velut semina radicesque, quo pacto ex Microcosmi officina, seu Oeconomia, in Microcosmi familiam, cęteraque animantia, beneficio Mumiæ, Microcosmi Magneticæ, transplantentur, & deriventur, in suo libro inscripto Biolychnium recensentur. *Fernestus Burgravius.*

Est à magnete, quem vocant Antiphatico occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti, ut ille à quo exit, invisibili modo formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est in Naturę quadam occulta proprietate, etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat superior. *Burgravius.* Mo-

Molochites, gemma est non transflucens, spissius virens quam smaragdus, à colore malvæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula singulari dynami valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1. Vel plumbago metallica. 2. Nata è plumbo & ære. 3. E mixtura plumbi & argenti. 4. E mixtura plumbi & auri. 5. Plumbeis laminis cocta *&c.*

Morochthus, est lapis. In Ægypto nascitur mollis, ita ut eo lineæ ducuntur, candidissimus, facile liquescens, utilis vestibus dealbandis.

Mortaliorum, est modiolus catillorum cinereorum formandorum, in lati circuli modum vel pertusi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitatur pila (vulgo monachus) quod est pistillum cum tubore rotundo, ex basi lata media prominente, cujus incussu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores hoc est, majorem naturæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & convenientе pila foveam producimus.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus. *Paracel.* 883.

Juxta *Matricum* ordines, sunt quatuor gradus rerum.

1. Quæ proveniunt ex terra sunt primi gradus.

2. Quæ ex aëre secundi gradus.

3. Quæ ex aqua tertii gradus.

4. Quæ ex igne quarti gradus sunt. Poro qua virtute singulo quoque gradu seorsum aliud alio vincitur, punctorum est non graduum.

Melissa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba est, *Para.*

Mos, est mycra.

Muria, habet effectum salis & aquæ marinæ. Estque duplex.

1. Nativa

1. Nativa, unde fit, seu coquitur sal nostrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2. Factitia, cum miscemus cœlesti aquę salis parum. Hinc sal leve dicimus cum liquefit sal injectum: & contra sal durum, cum non liquefit sal injectum: & ita probatur etiam obiter sal, an sit bonum. Hinc species sunt garum, liquamen illud è piscibus & carnibus sale maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia est species Oxalme, id est acida muria, quæ fit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menstruum fœtens, aqua fortis.

Muscula, sciurus, campsciurus.

Mustum, immaturum.

Mydisis, est corruptio partium.

Mydriasis, est morbus in oculis ex superfluo humore.

Mylphæ, Defluviæ palpebrarum, seu sicca medicamenta, pro defluxione oculorum.

Myopiasis, est morbus in oculis, cum nihil à longinquo, sed prope videre possumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi genista nascitur.

Myrmecia, est cutis & cresentia quædam. *Myrmeciæ*, sunt verrucæ in pudendis.

Myron, est unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Mysis, est obstructio pororum.

Mysterium, est essentia interioris naturæ, totius substantiæ in subtili reconditaque materia parte vehens. Unde à succo tantum discedit, quantum succus à corpore; & quia in intimis recessibus materiæ corporeæ latet subtilemque admodum habet naturam, mysterium vel arcanum solet appellari. Excipitur autem vel ex ipsis rebus statim, pręmissa tamen pręparatione debita, vel etiam ex magisterio interdum, & succo.

Estque duplex, Quinta essentia, & Arcanum specificum.

Magnum

Magnum Oportet, est tribulus & spina terræ, in vita media hominis: de quo *Vanhelmont* scripsit singularem tractatum.

Mysterium hellebori nigri, est scilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & sic in aliis, *Para.*

Monstra, sunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo suæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de se generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & specie differentium seminum enascantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde sumpserunt olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monstrosi homines horrendi visu, & execrabiles. Non honestius hominum malitia factum, qui bruta diversarum specierum una vi cogunt, ut equum & asinam, in generationem bajulatorum sapientiæ hujus mundi: quæ etiam monstra sunt ad generationem inepta ac sterilia, ab istis abhorrente natura prorsum ut ab aliis. Narratur histora quæ non usque adeo multis elapsis temporibus accidit Salisburgi, de monstro in conterminis illis Carinthiæ regionibus à venatoribus in sylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendissent, ab istis solummodo circumseptum ad Episcopum suum adduxerunt, humana planaque facie conspicuum, manibus pedibus ac digitis similibus, reliquis vero membris omnibus pilosum ut brutum. Quatuor gradiebatur satis demissis pedibus uti porcus. Apposito cibo ac potu gustare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus ustionibus, ac variis aliis tormentis tentatum est, siquid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri posset, at frustra. Mericulo-

culosum valde, lucem atque hominum fugiens præsentiam, abdere se quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehensa præterire solent, interiit.

Morbilli; pustulę sunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, est solatrum.

Morphea, est species lepræ, alboræ non absimilis.

Morus, est apostema, referens aspectu morum.

Mulæ, sunt pustulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non solum humana caro, balsamo condita, sed etiam alia quęque, non per se mortua, sed occisa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medullæ, vel medullis, sunt ossium ipsæ medullæ.

Mumia elementorum, est balsamus elementorum externorum.

Mumia transmarina, Paracelso est manna.

Mumia versa, pro conversa, liquor est mumiæ.

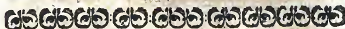
Muscilago, est liquor viscosus ac tenax.

Mundificativa, sunt medicamenta chyrurgorum, invalidam & putridam carnem à bona&viva separantia atque repurgantia.

Mustus, est calx alba in urina, veluti pinguedo.

Missadar, est Mercurius.

Misterium magnum, est omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienses*.

N.

N*Acta*, est apostema pectoris.

Nasda, vel *natta*, est gibbus.

Narcotica;

Narcotica, sunt medicamenta soporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, est sal ex humiditate nebularum decidens super lapides, calore solis induratum.

Necrocomica, sunt prodigiosa præsagia, rei cujuspiam futuræ prænuntia, per signa ex aëre super terram decidentia, ut cruces olim ac alia multa.

Necrolium est, quod mortem pellere, ac vitam conservare potest.

Necrolica, simila sunt medicamenta.

Necromantica, est ars illicita, quę cum mortuis operabatur olim, ut quum astra manifestabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque responsa potest ab illis extroquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, ossibus, acubus, linteis, pharetris, sepulchris ac similibus arripitur vel adimpletur, sub nefariam hanc artem cadit; quæ superstitiosa, & à Christiano quovis detestanda.

Nasda Sinapta, est petroleum vel asphaltum.

Napta, est gumma. *Napta alba*, est petroleum album.

Naphtha, Nihil aliud est, quam petroleum, oleum illud liquidum quod ad nos licet corruptum ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, est petroleum nostrum. *Nigra*, quæ est forsitan illa Amiavi picea & glutinosa, bitumine persimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui possit, quam pulvere injecto: Hanc nigram naphtham, stercus dęmonum quidam fuisse veteribus voluerunt: nos jam agnoscimus laserpitiū, assam fœtidam. *Napthæ*, est vis ignium rapax. *Naphtha* est duplex.

1. Naturalis, quæ est proprie petroleum.

2. Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones isti crustosi lapides, qui apud Germanos

manos effodiuntur sunt gagatis species, qui sunt bitumen sub terra induratum vel excoctum calore:& hi carbones ex bitumine causa sunt, quare montes, ut Ætna&Vesuvias flagrent,& magis noctu quam die: quia de die calor solis deprimit illud incendium vel obfuscat, è contra in nocte, quæ est humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, est pyr. Ignis.

Narbasathar, est flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron natron, est nitrum.

Nectar, fit ex correcto&claro vino: correctum vinum rubeum, est coagulatum: clarum est vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petorsum, nitrum quasi sal petræ cal. & siccum in secundo gradu. Est nitrum res cognata sali,& quę est species salis. Hinc sal lucidum, sal Alexandrinum, sal Anderenæ, sal nitrum unum & idem sunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Nostra in medelis sunt præstantiora, quia muto magis aperiunt, & evocant humores; sed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diversis modis, in stabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in arcis multo ante sæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ruland. pag. 346. enumerat sex genera nitrorum.

1. Armenum.
2. Arabath.
3. Aphricanum.
4. Romanum.
5. Ægyptiacum.
6. Babilonicum. Arabes soli primam & sextam celebravere.

Est etiam nitrum artificiale factitium: sicut ipse flos parietis, seu petræ, vel flos salis. Coquitur hoc ex sale, vel aqua salis.

Nitrum, est lapis salsus; id est sulphur album.

Nitrum

Nitrum Alexandrinum, est Cinis clavellatus.
Nitrum, Sago, Talck.
Nitrum, Tincar.
Nitrum, est sal albus, scilicet baurac.
Nitron, est fex vitri.
Noas, est Chalcos. Æs.
Nochat, neuchat neuchor, Venus, Æs.
Nocasit, est cribrum, vel vas perforatum.
Nigella, Anglice Gith.
Noera, est Coopertorium vasis distillatorii.
Nora, est Calx.
Nora, etiam est Nitrum.
Nora, etiam est quodlibet sal.
Nosdidach, est Artus.
Nuhar, est venus vel Æs.
Nusiadat, est Armoniacum.
Nuba, est Cuprum.
Nutrimentum, est res transmutata in ventriculo per putrefactionem.
Nuba, quoque Mannæ species est, coloris Rosinfarb: in Hibernia copiose invenitur. *Para. pag.* 893.
Nysadir, nestudar, est sal armoniacus.
Nitri, spiritus Tartarisatus.
Nitri, spiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.
Nitri, vel Aqua fortis, spiritus Sulphureus.
Nenufareni, dicuntur spiritus aërem inhabitantes.
Neuta, est pellicula, vel oculorum, aut infantium auriculis adnascens, & quandoque totam faciem contegens in partu.
Nigromantia, est ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique spiritus astute se cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantùm & non aliter, ut repente quid è longin-
quis

quis adferant, aut ad remotissima loca deferant: noctu potissimum est destinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque sunt ministri ac tenebrarum.

Nitrum, est salsugo quædam ex urinarum congregationibus in sal præparata.

Nitriales, sunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut sal petræ vel nitrum, Sulphur, *&c.*

Nobach, instrumentum est necromanticum.

Nodi, sunt articulorum tumores indurati.

Nostoch, est jaculum alicujus stellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potissimum Junio, Julio, & Augusto super latos campos, vel in pratis, instar fungi magni vel spongiç, foraminosum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiscit. Sunt qui per nostoch ceram intelligunt metaphorice.

Nuba, est secunda species tereniabin aut mannæ, roseo, colore qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, sunt spirituales homines ac mulieres, vel corporei spiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Melusina.

Nymphidica, metaphorice spiritus aquarum solventium in arte dici possunt.

O.

OBrizum, est purum aurum in spadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, sunt medicamenta, quæ per suum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, est oleum tartari ad summum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus sulphur earum est.

Oleum vitrioli aurificatum, est quod auro dulcoratum est artificiose.

Oleum colcotharinum, est oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus spiritus, est astrum in homine, quod efficit ut umbram de se præbeat.

Operimethiolim, est mineratum spiritus.

Opitulativa, sunt medicamenta quæ fluxus stipant & obstruunt.

Oppodeltoch, Paracelsi præcipuum est unguentum. Stichplaster.

Ordoleum, est apostema parvum ordeo simile.

Orexis, est ardor à tartaro excitatus.

Organopeotica, est ars bellicorum instrumentorum inventrix.

Orizeum, est aurum.

Orizeum foliatum, est aurum in tenuissimas bracteas malleo cusum.

Orizeum præcipitatum, est aurum in crocum suum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, est vitrum metallinum.

Ossa paralleli, est universale medicamentum in podagra.

Obelchera, obelkara, est Cucurbita.

Ocob, ocab, ocop, Sal Armoniacum.

Ochra, Theophrastus simpliciter *ochram*, esse terram luteam describit, & situ diversa enumerat genera, cum inquit: In argenti & auri metallis nascuntur optima pigmenta, scil. cœruleum, quod proprie limus est. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proximum marmorosum, 3. pressum Cyricum: Si acute consideramus *Ochra*, quatuor habemus species.

1. Lapidosa ex fodinis, & ad ripas, & littora fluminum.

2. Est pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cœruleum, & Chrysocolla. 3. Est

3. Est terra sicca simplex ad ripas.

4. Est vel limosa & tenax ad marmorosa ex fodinis. Est illi vis medica, astringere, erodere, dissipare. Porro ex *ochra* adusta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Nitrum hac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, est acetum.

Occidens stella, est sal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodythus, aqua viva, viscosa, *&c.*

Olea soluta, sunt quæ per deliquium partium subtilium oleosarum secesserunt. Eo fiunt modo, quo magisteria liquorum, nisi quod magisterio totæ res solvantur in liquorem quemvis, hic vero duntaxat partes essentiales internæ in pinguem succum, relictis partibus crassis. Necesse est autem præparationem procedere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere: unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione, *&c.* apparantur, aut etiam tria succorum, extractorum, & similium, nisi quod extractum sit naturale, ejusque tenuitatis, ut facile sine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod è rebus solatis, & ad purum filtratis, pro abstractione cribra m spiritus vini potissimum, ad oleosam consistentiam est redactum. Id enim hic figere appellamus, è diluta, & tenui consistentia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabilem producere. Ideo solvi in liquore res necesse est, ut crassis partibus filtratione segregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talem fixionem reducuntur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo liquore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus,

vel deliquio seu solo, seu cum aliis, &c. Solutio siquid fæcum habet, colatur quoad satis: postea affunditur vini spiritus, digeritur unà: & abstrahitur iterum, idq; repetitur, quousque oleosa consistentia placeat.

Oleum distillatum, est quod per distillationem extrahitur· idque vel ascensu, vel descensu, sive insitum sit, sive combibitum. Combibitum omne elicitur sola distillatione: Insitum vero etiam secernitur aliis modis.

Oleum stillatitium decensorium, est quod distillatione per descensum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum est, quod coquendo extrahitur: Id fit, vel per elixationem in humore, aut per siccam flammam.

Oleum ex assatione, fit per siccam flammam, cum res per se absque ullo menstruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant: quod colligetur quovis modo:

Et fit dupliciter, { Assatione, & Combustione.

Onix, est gemma repræsentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea, cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, obliquis venis. Dicunt *Onychem*, è lachryma arboris lapidescere, & fieri. Quia igne concrematus, mittit odorem, & variis apparet impressionibus & formis.

Albertus Onichis species facit { Nigras, Rubicundas, & Albas.

Quæ omnes cum fricentur, solvuntur in substantiam repræsentantem unguis humani similitudinem. *Onix* tristitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & somnia turbulenta, &c. *Ruland. pag.* 354. ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater proprie est India. Est gemma pretiosa, utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, &

ame-

amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare. Magnitudo ejus est nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, si color ejus exeat in Chrystallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, si sal, aut scabritia, aut alia oculis occursantia illi insint.

Ophites, est species marmoris; & *Ophites* dicitur, tantũ propter colorem, quia colore repræsentat serpentes.

Illa species lineis cinereis & nigrantibus, omnino est tanquam chelydri in colore ad ostium Tangræ. Hujus species est Echitos, qui vipereas habet maculas.

Est alia etiam species *Ophitis*, magis accedens ad formam serpentis, quia squammas habet, ut serpens. Et est crustaceus lapis. *Plin. lib.* 36. *cap.* 7. docet *Ophitem* nomen accepisse à maculis serpentum:

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & Nigrum durum.

Opilare, est operire.

Ops Metallum, est argentum vivum.

Orale, est Vas.

Orbis, Tympanum.

Oriens, est Urina. Sal urinæ. Vitriolum.

Oriza, est risum. *Ozeman*, est album ovorum.

Orms, est Gallina.

Orogamo, est Aurum.

Osoror, est opium.

Ostrutium transplantatum, est Angelica.

Othan, Mercurius Philosophorum.

Ovum, est lapis benedictus.

Ovum Philosophorum, seu Hermetis, est quod ovi formæ Philosophicis operationibus inservit.

Oxos, } Est Acetum.
Oleum Palestinum, }

Oxy, est Acutum.

Ozo, est Arsenicum.

P.

PAndalitium, paneritium, vel passa, est apostema in extremitatibus digitorum.

Palantinæ, & *Persina*, Reginæ fuerunt, quales Melusina, & Melora.

Pannus, est macula à nativitate orta.

Pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Parthenion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola sylvana dicitur.

Parædri, sunt mali Genii.

Panes, æris fatiscentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis, Argenteus.

Panum, æreorum species, tres sunt.

Panum, ex ære fossili.

Pater, est Sulphur.

Pater ante filium, Id est interfectio patris. Est Satyrion.

Pater & mater regis. Vide plura *Rulando*, *pag.* 359.

Patias, est squamma.

Pedagra, est Tartarus.

Pegernus, Id est peregrinus, est Mercurius.

Pelecanus, est vas circulatorium, à figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre sensim in augustius collum vergente; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, *Pelude*, est mel coctum.

Penetratio, est submersio.

Pes

Pes lucuste, *Pes bruste*, est alumen Jumeni.

Petra sanguinaria, est hæmatites.

Phanlec, est ferrum.

Phiala, est vas vitreum ex ventre in modum spheræ rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus usus frequens est in coagulationibus & solutionibus.

Phibit, est rapax.

Phlotron, est species fluxus ex coostro generatus.

Phrasium viride, est flos æris.

Phtysis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti cessatio, aut timore, aut nimia aviditate existens.

Phtysis, est consumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtysis, differt ab *Hectica*, { Subjecto, Genere. Accidente

1. Subjecto, *Hectica* est morbus Cordis. *Phtysis* Pulmonis.

2. Genere, *Hectica* est Febris. *Phtysis* non.

3. Accidente, *Hectica* est morbus generalis, respectu Cordis. *Phtysis* specialis Pulmonis.

Pilos, est Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Pisare, est Colare. *Pistare*, est contundere.

Pix liquida, est Terebinthina. *Pixari*, est pix.

Plumbum, à Chymicis tribuitur Saturno, & ejus nomine appellatur. Est corpus metallicum, lividum, terreum, ponderosum, parva participans albedine, multùm habet de substantia terrea, & in stannum per lavationem vertitur. Quo patet stannum esse perfectius plumbo. Plumbum plus habet de substantia sulphuris fixi ad compositionem suam, quam Jupiter, id est stannum. In summa, argentum vivum, malum grossum

mali saporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menstruosa mater, initur à sulphure marito leproso, aut livido: & Saturninus ille frigidus nascitur filius, cui nomen est plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuscunque coloris non reperitur in fodinis, Estque plumbum, quod excoquitur, triplex,

Scilicet, { Nigrum, quod verum est plumbum: deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur, à Græcis, μόλυβδον dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibusdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum: sed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto: & saccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vasa. Videas plura si placet de plumbi generibus apud *Ruland.* à *pagina* 364. ad 370.

Plumbum, dives.

Plumbum, depauperatum.

Plumbago, Galena molybdena, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem sunt. Lapis plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt à Molybdena, *Diosc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus è visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Du-

Duplex est, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac eorum variis speciebus videas plura *Rul.*à *pag.* 372. ad *pag.* 376.

Pompholix, *Dioscor.* conjungit pompholigon, spodon, & antispodon.

1. *Pompholix* est, cinis metallicus qui fit in summitate, aut parietibus fornacum, seu domuncularum ubi sunt fornaces extinctis favillis. Cinis differt secundum diversitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficacior enim est quę cinerea est, & fiat ex pyrite, quàm ex plumbario lapide. Inde melior est omnibus Misnensium continens in se argentum plumbum & æs. Si in lateribus & summis cameris est pompholix, pars quæ in summitate dependet est pompholix, & differt à spodio candore & levitate: è contra pars nigrior, & ponderosior, in ima loca se recipiens est spodium. Differt pompholix à spodio, specie sola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1. De radice cannæ transmarinæ combustæ.

2. Quod fit ex ebore vero combusto. Est & exusta spodos ex ossibus Elephanti, canum, & aliorum animalium usque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore usto.

Antispodium, fit ex cauticulis stipticis. Secundum *Dioscor.*

Spodion fieri potest ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Misina plumbo similis est in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1. *Pompholix*, est fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum. L 5 2. Pom-

2. *Pompholix*, colligitur de argento.
3. Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum à plumbo ſegregatur.
4. *Pompholix*, ex ære Manſſeldio.
5. Quæ colligitur quando argentum à cupro ſegregatur.
6. Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidum coquitur.
7. Candida puriſſima.
8. E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.
9. *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutiæ*, & ſpodius, unum & idem ſunt.

Poponac, eſt gummi.

Porſitigon, eſt batitura ferri.

Praſis, *praſimum viride*, eſt flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corroſa, & in aqua ſoluta, vel aquæ corrodentis abſtractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, ſic argentum in aqua forti diſſolutum cupro, ſale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: ſic aurum in aqua regia ſolutum, adhibito pauculo argento vivo repercutitur, cui ſi parum per folium ſulphuris admixtum, idque clauſo vaſe ad ignem poſitum fuerit, ut argentum vivum & ſulphur evaporare & diſcedere poſſint, calx ſubtiliſſima relinquetur: ſimile judicium etiam de aliis eſto. Sed quo magis corpora diſſolvuntur, tanto etiam magis ſubtiliuſque calcinantur.

Preſmucum, Ceruſa.

Principia Chymica.

Principia ſunt, quibus res in quolibet miſtorum genere eſt facta, quæ quia inſunt, & jam certum ſibi natu-

naturam substratam habent, in qua vigeant, & cum qua educi possunt. Hæc principia alia sunt ab Aristotelis,& non prima omnium intelliguntur. Sed in quovis genere prima, quanquam illis sint analoga. Principiorum autem vires tum in elementaribus partibus,tam cœlesti fundantur. Itaq; quodammodo hæc ad elementa accedunt,quodammodo ad essentias.

Principia autem sunt tria, { Mercurius. Sal Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio,est per medicinam super re mutanda projectam cum repentino ingressu, ex mutatione exaltatio. Convenit cum fermentatione, quod rem intus in substantia mutet : differt autem quod non fiat cum digestione lenta, quæ paulatim mistilia alterantur, & crasin accipiant, sed violenta penetratione facta,quasi in momento ingressus transfiguret. Vocatur illa medicina,etiam non fermentum, sed tinctura.

Prolectatio, est extractio per attenuationem partium subtilium, ita ut rarefactæ inclinatione suæ naturæ,à crassioribus in diversum ferantur, ibique consistant. Itaque etiam ejusmodi res, è quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, seu rarefactiles; & antequam consistat prolectatum, vel igneum, vel aëreum,vel aqueum sufficitur,ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio,& absistat à terreis fixis vi levitatis suæ vel fluxus.

Psamos,est arena.

Psincus, *Psinkus*,est Cerusa.

Psythos, est frigus.

Pumex,Samechi,vel Senech Arabice,vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus species. { Niger, & Albus.

Ni-

Niger dicitur&tophus,&hic præstantissimus in *Melo* & Insulis *Æoniis*, aptissimi ad corpora leviganda.

Albus est levis, spongiosus, scissilis: non arenosus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nam raritate non est lapis,& degenerat plane à lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur nascitur. Creditur esse terram omnino exustam in Insulis, quæ deinde aquis adfertur usque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche:

Purgator, Argenti.

Putrefactio, est misti resolutio per putredinem naturalem in calido humido. Humorem enim necesse est vincere terminans siccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido suo substantiali segregatur à commistis, & homogeneiam suam servat, consistens seorsim. Itaque si res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipso finitur,& ponitur ad digestionem fimi vel balnei calidam, foris sc. adhibito calore humido. Sin ipsa per se parum humoris habet, aut nihil, teritur,& proportionali humore conspergitur, inque suo vase ad putrescendum locatur.

Putrefactio, est digestio substantiam rei ex vaporum retentione calidi externi accessione, ad rem præstantiorem generandum dissolvens, est putrifactioni proprium veterem naturam rerum consumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt & mitescunt, omnes colores in alios immutantur, item purum ab impuro, impuro subsidente deorsum separatur. Fit vero materia in vase collocata, vas in fimum ponitur, fimique calor ad tempus præfixum conservatur. Satius autem est vas in balneum robis collocari.

Putre-

Putrefactio alia, est ambigens inter corrosivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio sicca & philosophica: Aquibuslibet nomen habet nec sine ratione, ut sublimatio, separatio elementorum, coctio, solutio, *&c.* Fit autem in aqua philosophorum sicca, seu aceto acerrime, nec est aliud rei, nisi Solis & Lunæ.

Penates, dicuntur spiritus ignis elementi & cœli, familares dicti, quasi penes nos nati.

Pentacula, sunt signa. sigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appensa creduntur à malignis spiritibus, & fascino quovis præservare.

Perdettæ, sunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, est vinum ex herbis.

Periodus, est celsa, vel musculus vitæ, pulsus per universum corpus discurrens.

Peucedanum, est angelica sylvestris.

Pilizonii, sunt pili circa caudam leporū nascentes.

Pilosella, est auricula muris, herba pilosa.

Pinguedinosa, dicuntur quævis pinguia.

Plumbum Philosophorum, est ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri possunt.

Podagra, est tartarus sinoniæ vel glutinis albi.

Phantasmata, sunt spiritus sylvestres non diabolici, in desertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis sæpissime loquuntur, terrefaciunt aliquando; suam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent. De his lege latius apud *Paracelsum* expositione prima, quam facit in Euangelium D. *Matth. cap.* 14.

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui sese mutuo persequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, felis mures, aranea bufones, *&c.*

Phœnix,

Phœnix, dicitur ignis quinta essentia, item lapis ille Philosophorum celebratissimus.

Physiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietas atque natura cognoscitur à facie usque ad pectus, ut ex habitu de cujusque ingenio & promptitudine judicium fiat.

Pulpezia, vel *pulpelxia*, est stupor, attonitus, apoplexia, vel syderatio.

Præsagium, est præcedens aliquod notabile signum rei futuræ historiam, ex quo prophetia quandoque sumitur.

Præservativa, sunt medicamenta vitam à suis inimicis, & corruptionibus defendentia.

Pressorium, est torcular, instrumentum quo species contusæ exprimuntur.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab astris ob oculos posita, de quibus *Paracelsus* eodem loco super *Matthæum* fusius disserit: dicuntur alias Prunalia.

Pruinum, est prima tartari species.

Pruina, sed *pruna*, est ignis persicus.

Pulsatiles, arteriç venç dicuntur, forte proeumatica.

Pusta, est saniei digestio, à pure dicta.

Putredo, est generationis materia prima, sed melius.

Putrefactio, pro corruptione sumitur in alteratione.

Pygmei, dicuntur homunciones vel subterranei spiritus, quos etiam faculas aut scintillas vocant. Non natos esse perhibent, neque habere parentes, sed non aliter ex corruptione terræ, quam ex equino fimo putrefacto scarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præsaga, quum ignis astra se palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel suspitione. Exemplo sit quod de buxo fertur, & foliis ejus in ignem projectis, singulis eorum,

de

de quibus habetur suspitio, nominibus inscriptis, crepitare fontis foliculum & exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum simul, fieri posse putant. Aliud est.

Pyrotechnia, hæc solum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, sed medio, ac potissimo instrumento potius.

Pyrala sylvana, vide parthenion.

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem sunt, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. * Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam easdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt à molybdena nativa, ipsius colore tantum, non materia. *Dioscor.* Et color potest facile mutari in plumbagine diversis vaporibus è terræ visceribus excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam:

Sed duplex est { Nativa, & Factitia.

De quibus, & de diversis eorum speciebus, videas plura, *Ruland.* à *pag.* 372. ad *paginam* 376. si placet.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, est Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihili. Ex Cadmia inspersa de industria, vel ex ipsa Cadmia proflata follibus fit. Cinis metallicus levissimus, fit etiam in summitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularũ ab extra: Si in oris fornacum est, tum Cadmia est capnitis, si in lateribus, & summis cameris, est pomphylix, pars quæ in summitate depen-

dependet est pompholyx, è contra pars quæ adhæret parietibus est spodion. Illa adolescentes diligenter observare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam: in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam in fornacibus: de qua hic.

Spodion fit,

1. E cannæ radice adusta.

2. Ex ebore vero combusto.

3. Ex ossibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exusta est hæc spodos usque ad levitatem ex ossibus; cum fieri deberet ex ebore usto. Antispodium fit ex cauticulis stipticis secund. *Diosc.*

P*yrites*, & Marchasita idem sunt secundum Græcos & Arabes. Dicitur P*yrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur: & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas: & dicitur *pyrites*, quod igneus ipsi sæpe sit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ P*yritis* species.

1. P*yrites* argentei coloris, quæ argentum continet & æs, modo solum argentum, modo solum æs, modo argentum & æs simul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino sterilis reperitur. P*yrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis speciebus.

2. P*yrites* fere aurei coloris, est proprie *pyrites*, & *pyrites* æris specie æris, cognatus priori.

3. P*yrites* prorsus aurei coloris, plus videtur habere sulphuris: cui nonnunquam admiscetur quarta sequens species.

4. P*yrites*, colore similis galenæ, sed prorsus materia differt. Coquitur ex eo aurum & argentum, & reperitur in magna copia Reichensteinii subtilis admodum,

dum, plus auri, minus continet argenti, vel aurum solum: Sed Raurisi plus continet argenti, minus auri.

5. *Pyrites*, cineracei coloris, subtilis admodum reperitur Reichensteinii, & admiscetur precedenti speciei, ut ex illa possit etiam excoqui aurum. Sed hæc species paulo diverso modo reperitur, *Aldenbergi* in *Silesia*, unde conflatur aurum & argentum.

6. *Pyrites* coloris ferrei, per se fert speciem massæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibusdam, non in omnibus.

- *Pyrites* habet insignem vim discutiendi, abstergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus pro medicina docet *Dioscor.lib.*5.*c.*89. plura videas in *Rul.pag.*393. ad *pag.*396. de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam est parens succorum 6. *pag.* 327. *Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. *pag.* 397. *Pyritum* è quibus ignis elicitur 7. gener. *pag.* 397. Argentei coloris. 8. *pag.* 398.

Pyramis, (aliis catinus coniformis) est vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus superior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accomodari possit.

Q.

QVandros, Lapis est seu gemma, quę reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris cādidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos casus valere dicitur.

Quanli, est plumbum.

Quars, est petra fellis.

Quartatio, est separatio auri & argenti invicem commistorum, quæ ideo dicta quartatio, quod misturæ ex auro & argento tantum sit addendū argenti, ut hujus tres partes sint ad illas unam, fiantq; omnino quatuor.

Quinta essentia, est mysterium, ad ethereæ naturæ paritatem viresque præstantissimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœlestis substantia, in qua purissima, & syncerissima crasis hæret, & radix substantialis, tanquam esset defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima dispersus, animæque mundanæ ἀπογέννημα.

Quinta essentia vegetabilium, est quæ ex vegetabilibus eorumq; partibus extrahitur. Fit hęc potissimum ex succo extracto. Primas obtinet hic quinta essentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius: Alii aquam primi entis, cœlum & clavem Philosophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione mistionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt à vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, est Arsenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quianos, Id est vena terræ. Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. à *Para. Tom.2. pag.* 357.

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter de

de calido & ſicco judicandum. Nam ſiccitas ineſt caliditati ſoli,nec fieri poteſt ut frigidum ſit ſiccum,aut calidum humidum. Iſtæ complexiones ſunt ex *Ares* ſic diſponente natura, ut uterque parens elementum ignis maſculus calidus,ſperma ſiccum aërem habeat. Terra vero frigida mater,menſtruoſum ſemen aquam poſſideat, ut iſta ſimul etiam conjuncta videmus aquam ſuæ terræ, & globulum unum efficere minimum, non ſecus atque aërem igni ſuo ſemper continuum,ſpheram unam,illa majorem,firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem æthercam elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris, ſub complexione vel calida cum ſicco per ſe,vel ſicco reſoluto,aut ſub frigida cum humido per ſe,vel cum humido coagulato. Hinc fit ut ſæpiſſime frigida multa judicentur ex oculo vel manifeſto, quæ calida ſunt in occulto. Exemplo ſit nobis cryſtallus apparentia frigidus & ſiccus,in occulto centroq; ſuæ naturæ tamen humidus eſt,quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura ſua ſiccum eſt reſolutum,non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert phyſico probe cognoſcere naturam & complexionem rerum; cum ex ſuis parentibus, tum ab externis accidentibus in compoſitione acquiſitis. Hæc etiam in artificialibus ſolutionibus & congelationibus immutari ſolent. In ſumma tam vaſtus eſt graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non ſine maxima fallacia,quantumvis exercitatus, hac via tranſire valeat ad ſcopum verum recuperandæ ſanitatis in medicina. Quod etiam à ſuis tractationibus deprehenditur,ut quod hoc loco ſit affirmatum, alio negetur apertiſſime. Tum demum ad ſacram diſtinctionis anchoram eis,tanqum ad aſylum

confugiendum, quibus suum delirium demonstrabitur. Quapropter fœlicissimum physici ac medici judicandum est ingenium, quod à confusione physica, noverit in spagyricam rerum unionem, infallabilem semitam deflectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam esse de his Paracelsi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quartatio, dicitur summum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commisceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua stygia vel forti resolvantur ambo simul. Argentum totum in aquam confluit, auro solo subsidente pulveris instar, spadicei nigricantisque coloris.

Quinta essenta, dicitur spiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuscunque rebus vitam habentibus tracta, & ad summum gradum subtilitatis adducta, per separationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omnisque medicina incorruptibilis, in quibuscunque rebus delitescens. Dicitur alias rerum forma specifica, quæ si à specie removeatur, ad suum genus accedit, altiusque progreditur donec in centro quiescat. Quod his tribus characteribus elegantissime denotatur à Paracelso. 2. 4. o. Hoc est per abjectionem confusionis & impariatis impuritatisque elementorum quatuor, prevenitur ad duplatam quintam essentiam in decade sub unione creata quiescentem.

Quintum esse cujuslibet elementi per se solum est animal ex eo solo productum.

R.

R*Agadiæ*, sunt nolæ vel apostemata pudendorum.

Rana, est apostema sub lingua.

Rabira, Radira, est stannum.

Rabiel, Roliel, est sanguis draconis.

Rachi vel Raco, est Mercurius.

Racri Ranac, eſt Sal armoniacus.

Ramigi, id eſt *Ramigiri*, eſt Colophonia.

Ramag, eſt Cinis.

Raſar vel Raſtis, eſt Stannum.

Raſtol, *Raſoes*, eſt æs.

Raſtul, eſt Sal.

Raſaheti, *Ruſatagi*, eſt æs uſtum.

Realgar, eſt auripigmentum rubeum.

Recha, eſt Marmor.

Receptaculum, eſt vas amplum & globoſum diſtillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei diſtillandæ ratione variat. Nam ſi res vaporoſæ flatulentæ, & ſpirituales diſſolvuntur, amplum eſſe debet: alioquin à ſpirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec ſine aſtantis periculo, rumpitur, atque in fruſta diſſilit. Si vero res calidæ tenueſque fuerint, collo longo formatum eſſe debet. Sin autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, ſinder.

Rel, *rebus*, eſt acetoſum.

Reſtinctio, eſt gradatio, qua res candefactæ in liquore exaltante reſtinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic eſt primus & principalis finis inventæ reſtinctionis.

Retorta, eſt vas globoſum, cujus collum paulatim à ventre procedit, ac ſenſim in oblongum canalem reflexum tranſit.

Reſolutio per medicinam, eſt cum commiſta violenter ſeparantur, adjecta reſolvente, & quantilibet miſturæ partem ſegregante. Eam autem rem è Gebro medicinam nominamus, quanquam etſi liquida ſit, dici queat aqua ſolvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel ſimilia ſeceſſu. Itaque & empyriaſis opus ipſum poterat appellari. In nonnullis vicinum eſt coagulationi, quæ unâ crebro fit.

R*aparum radices*, sunt flammulæ radices. Nam per se tantum flos & flammula.

R*everberatio*, est ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem subtiliorem reducens; Estque clausa vel aperta.

R*everberatio clausa*, est quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi & remitti possit, quod in vulgaribus non accedit.

R*everberatio aperta*, est quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus resolvendis.

R E X.

Rinar, est limatura. R*ian* idem

R*ubes*, est acetum.

R*on*, est libra.

R*osa*, est Tartarum.

R*ota*, R*otingenius*, est Colophonia.

R*ob*, est succus inspissatus.

R*ubeum*, Aurum falsum. Cuprum tinctum.

R*utabulum*, *vel Vncus*, est baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimasticis operationibus inserviens.

R*ubrica synopica*, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis synopidam. *Diosc.* eligit eam, quæ gravis, densa, jecinoris colore, non calculosa, sibi concolor, & copiose cum diluitur, se diffundens. Interdum à *Byzantio* afferuntur pastilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis signati, quos materialistæ terram sigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ signabatur, quia illi admiscebatur sanguis hircinus.

Lemnus, Insula in qua fodiebatur illa terra, subjicitur

citur Turco; quare facile *Byzantium* portari possit. Quod si color talium pastillorum, qui afferuntur è *Byzantio* minus quam debet rubricæ respondet, causa forsitan est, quod cum terra diluitur, ut in pastillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æstimant ad pestem curandam tales pastillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ sigillatæ dissimilis est, nisi quod Armeniacæ terræ sigillum nusquam impressum legatur. Utrum hæc terra sit tandem signata redacta in pastillos cum literis Turcicis, an sit rubrica synopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum easdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda esset, an è Lemno, an ex Armenia, an è Synope in Thraciam deportaretur.

Rubrica.
- *Nativa fossilis.*
  - *Synopica & Terra Lemmia.*
  - *Germanica ex ochra,*
    - *Nativa in fodinis calore terræ aut solis adusta & degenerante.*
    - *Nativa, ad flumina calore solis, aut terræ exusta & degenerante quæ cum nimium aduritur, fit illa indurata.*
    - *Metamorphosis egregia, ars à natura fingere didicit, ex ochra rubricam colore & non ut existimat & scribit ex rubrica ochram.*
- *Factitia fabrilis; quæ fit ex ochra usta arte in novis fictilibus.*

Relolleum est triplex, { Incorporatum, Innatum, & Momentaneum.

1. Incorporata, sunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per se, Mercurius sulphuris, Mercurius salium.

2. Innata, sunt ex tribus. Consolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3. Momentanea, Relolleum, Mors est, est enim improvisu relolleum, cum tinctura velocissima. *Para.* 871.*pag.*

R*anarum* sperma præparatur, reducendo sperma in distillatione solis, deinde distillatione per alembicum. *Para.* 879.

R*everberata*, secundi sunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus. *Para.* 890.

R*ealgar*, ex proprio significato, fumus est mineralium, sed metaphorice sumptum, est in humano corpore vitiosa natura, ex qua nascuntur potissimum ulcera, estque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ spuma natans super aquas: realgar terræ arsenicum: realgar aëris terеniabin: & realgar ignis conjunctio saturnina.

R*abeboja*, radix flammulæ majoris.

R*ebis*, excrementum alvi. *Rebis, lapis rebis*, est Capilli.

R*ebus vero*, est ultima rerum materia.

R*ebisola*, est arcanum urinæ ad icteritiam: quæ si coquatur, ac despumetur, optime post triduum quiescens lapillos rebi solos edit.

R*ebona*, idem quod mumia.

R*educ*, est pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

R*elolleum*, est virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus est, in calido & curativo. Accidentalis

talis vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus adverſetur atque corruptioni.

R*egale*, cimentum eſt, quo repurgatur aurum.

R*eſina*, dicitur pix flava, & pulchra.

R*eſina auri*, eſt crocus ex auro tractus.

R*eſina pini*, id eſt, abietis.

R*eſina terræ*, eſt ſulphur.

R*eſina terræ potabilis*, eſt ſulphur ſublimatum in liquorem, balſamum, vel oleum redactum.

R*epercußiva*, dicuntur medicamenta fluxiones retrorſum agentia.

R*everberatorium*, furnus eſt, in quo per flammam materialia calcinantur.

R*illus*, eſt inſtrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

R*oſca*, eſt idem quod hereſypelas.

R*ubedo de nigro*, id eſt, de talco nigro.

S.

S*Agani*, ſunt ſpiritus quatuor elementorum.

Salamandri, ſunt ſpiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia ſuſtentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziſer, quæ ſtatim atque infirmabatur, ſeſe in ignem conjiciens reficiebatur & convaleſcebat, in eo ſedens gaudenſque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminoſum, id eſt ex alumine plumoſo tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex uſnea lapidea tractum.

Sal cryſtallinum, eſt ſal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vitrioli factum eſt in alcali.

Sal congelatum, nascitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis

Sal enixum, id est resolutum.

Sallena, species est salis petræ.

Sal mercurii, dicitur spiritus vini, qui inebriat.

Sal petræ, est quod in testudinibus cellarum nascitur in conos oblongos, ex calce resoluta, vel ex spuma salis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diutissime conjecta est, ut in caulis ovium, stabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura salis petræ cum sale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria suspensa, resolutione penetrat sal extrinsecus, adhærens ollæ, quod singulis denis vel duodenis diebus abradendum est, instar pruinę.

Sal scissum, seu entali, & alumen scissum, idem sunt.

Sal resolutum externum, est quando quis aliquid comedens sal esse existimat, omniaq; salsa sibi videntur.

Saltz, sultz, vel Selenipum, est salsugo vel muria salis, ex sale resoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, *vel Sabena*, est Sapo, lixivium unde sapo fieri solet.

Sadir, est scoria.

Saffatum, est species salis.

Sagda, vel sagdo, coloris prassii : ut Gagates attrahit paleas & fila, magnes ferrum; ita sagda lignum, & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non possit nisi abscindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potes mare esse patriam ejus. Gemma est magnitudine fabæ. Soli apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia speciem ejus gemmæ esse nigram ligno similem sine pondere.

Sagimen

Sagimen vitri, est sal vitri, vel sal alkali.

Salebrot,
Sal lambrot, } Est sal acutum.

Salesar, est crocus hortulanus.

Salsa, est Argilla.

Salsedo mucrum, est sal pertæ.

Sal, *Hal* Græce, *Melech* Arabice; est salsugo, vel muria salis, ex sale resoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel est principium terreum, cum virtute terminante &coagulante,& sic etiam conservante. Itaq; & naturæ proximum est & facile cum ea conspirat.

Sal metall,rum, est lapis philosophorum.

Sal alabrot,est nitrum atrum

Sal albus, est Borax.

Sal alocaph, est Sal armoniacus.

Sal alkali, est sal vitri, Cali, Amaritudinis sal, Oleum Philosophorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus,est sal saparicius, vel defossum,vel sal de Arabia.

Sal atrum, *seu Thaber*, idem.

Sal amoniacum, Compositum est ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, est sal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, est sal alkali.

Sal gemma,
Sal adrom,
Sal metallicus,
Sal Hungaricus,
Sal lucidum, } Idem.

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, est alumen de alap.

Sal

Sal Indicum, à loco dicitur, Sal Indicus, est Mercurius, solvendo, & coagulando.

Sal factitium, est id quod coquitur vel arte fit, & est duplex.

1. Marinum, *Diosc.* prædicat id quod fit candidum, æquale, densum & è patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc sal marinũ stagnis completis, marinis aquis exsiccatis sole ardentissimo, quasi coctione quadam & imbre seu aquis dulcibus admistis. Nullum enim sal fit sine aqua dulci ut vult *Plin. lib. 2. cap.* 106. Admiscent salsis aquis dulces aquas parantes sal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hispaniæ*, & *Galliæ* fertur, & sic fit & exsiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2. Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, sicuti jam coquitur sal Hallis in *Saxonia*, in aliis locis, tum Thuringiæ, tum Saxoniæ. Unum vero alterum superat bonitate, ratione muriæ. Ut videmus in Marchiæ quodam loco. In regionibus prope *Lysbonam*, ad mare mægnæ sunt paludes, multis in locis stagnantes aqua marina: in illis fit tale sal marinum lacustre ad littora, relabentibus fluctibus operante sole, qui coquit istam aquam marinam in sal, quod incolæ mox certo artificio, factis quasi cistulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magisque sole sicco excoquitur, & fiunt frusta ejus immensæ magnitudinis, tanquam forent alumẽ, aut glacies ipsa fluminum, sed coloris sunt subpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc sal deinde navibus aufertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo saliuntur pisces. Illud sal lacustre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidissimum.

Addit *Diosc.* modum urendi salem, tam fossilem, tum

tum factitium:quod sal ustum saltaculum,& cotulam dicunt. Mentionem etiam facit spumæ salis, quæ illi nihil aliud est, quam spumosi maris lanugo, sive ramentum in petris exilibus,quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam est,saporem habens salis,&odorem marinum virosum(aliâs spumam salis& alcyonium vocant.)Aliud genus,ex aquis maris sponte nascitur,spuma in extremis littoribus, & scopulis relicta. Hæc omnis rore densatur, & acrior est qui in scopulis reperitur. *Nicandri* interpres definit hoc esse spumam salis, quod cum homines sal conficiunt,salsis aquis dulces admisceant,quibus vehementiam acrimoniæ abluant.Nota etiam quod salis sunt infinitæ species,si loca,patriam, colorem, mineram,qualitatē,& alia considerare velis.

1. *Sal Capadocium,*
Sal panis,
Sal massæ,
Sal usuale,
Sal commune, } Unum & idem sunt.

2. *Sal Sodomæ*,est sal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua est amara. Dicitur *Sal Sodomæ*, à montibus mari adjacentibus, hoc sal videtur esse species spumæ maris, vel salis concretæ.

3. Alia est species salis, quæ dicitur *Sal alkali, vel alkal*,quod factitium est,&fit de herba *Kali,vel usuen*, quod volunt fieri combustione herbæ anthillidis in fovea.

Est & sal lucidinum,nomine nitrum,& *sal Alexandrinum*, & *sal Anderonæ baurach*, aphronitrum,nam nitrum species est salis.

Salis flos Alosanthos,à mare videtur habere,est quædam efflorescentia maris,& emittit hoc mare medicamentum: alio sub nomine habetur in officinis,nempe dicitur

dicitur sperma, vel semen Ceti, vel balenæ, seu ambar subalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxilium) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forsan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentionem spermatis Ceti, sed floris salis, & idem est.

Reperitur in ipso mari, & supra petras in *Nilo*, coloris crocei, aut lateritii, sed ut deponat ruborem, & fiat candidum, purgatur.

Flos salis duplex est, { 1. Tenuissima favilla, & candidissima salis. 2. Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians.

Sal naptæ, Petrole.

Sal nominis, est sal gemmæ.

Sal panis, est sal commune non præparatum, { Sal usuale, Sal massæ.

Sal vitri, Sagimen est vitri.

Sal sapientum, est armoniacus, sal pensum.

Sal rubeum Indiæ, est nitrum rubeum.

Sal tartari, est album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus,
Sal Syrus,
Sal thabor,
Sal metallinum,
Sal grandinosum, } Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum est, & terra purpurea, & reperitur in eisdem metallis in quibus auripigmentum nativum, est species auripigmenti, illi per omnia similis, odore & substantia, & viribus: præter colorem quod ruffum est, & consentit colore cinnabri. *Plin*, dicit arsenicum ex eadem esse materia qua sandaraca: per arsenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymistæ discernere student, arsenicum hoc auripigmentum, & sandaracam: unum & idem sunt. Et fiunt ex sulphure

sulphure & argento vivo debili à natura. In summa, Sandaraca est terra metallica rubea, seu purpurea, seu ignea, redolens sulphuris virus.

Sandarachæ quatuor sunt species;
1. *Sandaracha* nativa,
2. Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
3. Imperfecte cocta.
4. Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia resina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterũ traxit: quidam indocti vernicem, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera sandaracha metallica. Sed in nostris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix,
Olus agreste,
Terra rubea, Paulus Philosophicus,
Auripigmentum rubeum.

Sal, est vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Samen, est hordeum vel ordeum.

Sane, *Solacium*, Idem.

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguisuca, est filtrum.

Sanguis duorum fratrum, est sauguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum, *lib*. 3. de natura rerum, *pag*. 392.

Sanguinis humani præparatio, *lib*. de Persicaria, *p*. 749.

Sanguinis magisterium, in Archidoxis *pag*. 155.

Saturni crocus; proprie Minium est.

Sapphyrus lapis, est lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ species sunt cœruleæ, aliæ mixta purpura.

Optimæ

Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei sunt mares Sapphyri æstimantur esse. Orientalem & Judaicam esse optimam prædicant, & hujus species alia est coloris perspicui, cœli sereni, in qua vincat, quasi flavus color: alia species habet nubes obscuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet è contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem castum, pium, stabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando: secundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiorem
Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit.

Saraffi, est gypsa.

Sarca, *Sayrsa*, *Sarra*, } est Ferrum.

Sarsar, etiam est ferrum.

Sarda gemma, quæ & sardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teste *Plin.lib.* 37. *cap.* 7. olim fiebant vasa potoria: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet à Sardibus, ubi primum reperta, laudatissima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Albertus* sardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat sanguinem, & bonos spiritus procreat. R*ul.* è *Plin.lib.* 37. *cap.* 6. numerat *pag.* 423. *Sardæ* 22. species.

Sardonix, rubor pellicidus, habet speciem unguis humani, impositus manibus, in superioribus partibus apparet onyx, in alterá parte sarda.

Saturnus, est plumbum.

Sarnicum, *Sacen*, est Draconis.

Saura, à Latinis *Lacertus*, vel *Lacerta*, multarum est specierum: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & sepes, quarum in ventre dissecto arundine reperitur gemma Saurites, quæ dicitur

tur contra venena valere, nunc novo experimento ossa viridis lacerti comitialibus prosunt. Sed ossa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clausum, plenum optimo sale, & sal paucis diebus consumet carnem ejus, & intestina omnia: & sic facile colligere ossa poteris, & ad illum morbum prosunt ossa illa, quam ipsa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam species *Saxorum*.

Rul. *p*. 425. numerat, 5. {
Saxa arenaria, 5.
Saxa calcaria, 6.
Saxa fissilia, 13.
Saxa gravida, 3.
Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
Et Saxa vilia, quæ natura de diversa materia composuit. *pag*. 426. 427.

Saxifragium, quivis lapis, qui tartarum in homine frangit & dissolvit.

Sbesten, est calx viva.

Schehendenigri, est canabis, vel semen ejus.

Schistos, *seu Schistum*, est species hæmatitis, sed pallidior & crocei coloris, & friabilis, sua natura fissilis, concremento, & alterno cohærentium venarum discursu pectinum modo, amoniaco sali similis. Hæmatites rubentibus venis friabilis est, & sanguineus, vis ejus est fortiter astringere. Quomodo *Schistus* lapis cum auro lichenas crematur, Vide *Plin. lib*. 33. *cap*. 4.

Scobs, est cinis clavellatus, id est alkali.

Scobes, est scoria cujusque metalli.

Scorax, est gumma Olivæ.

Scorith, est Sulphur.

Scorpius constrictus, est ferrum præparatum.

N *Sal*

Sal taberzet, eſt omnium albiſſimum tartarum.

Sal tabari, eſt ſal alembrot.

Samech, eſt tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, eſt auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Saphirea materia, eſt liquor in quo non eſt aliqua impuritas vel corruptio, ſed eſt liquidum ab impuro quovis ſegregatum.

Sanguis calceus, id eſt, inſtar calcis, acer & albus.

Sapo ſapientiæ, eſt ſal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, eſt criſtallus palidus, ſupra citrinoſus vocatus eſt.

Scacurcula, eſt ſpiritus oſſis de corde cervi.

Scajolæ, ſunt ſpirituales mentis & animi vires, proprietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum ſunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus eſt Elias in cœlum, quæ ſumunt originem ex animo & mente hominis à quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantaſia, imaginatio, ſpeculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius noſtræ fidei Chriſtianæ, uti Baptiſmus, vera fides in Chriſto Jeſu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, ſed etiam æternam conſequimur. De his latius lege *Paracelſum in Euchariſtia*, & expoſitionibus libro de cœna Domini, & audies quæ ſatis faciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, eſt ros autumni.

Scuma, idem quod ſquama.

Sebel, panniculus est oculorum ex venarum inflatione.

Secta croa, supra sectarum flos, ad macem interpretati sumus transpositione, quod alii viderentur longius rem à rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta sunt ut mitigativa dolorum, quietem ægris adferentia, simul curativa, & sanativa.

Sephirus, est apostema durum & exsiccatum.

Semen Veneris, dicuntur squama æris.

Seraphin, est ineffabilis virtus, & immensa potentia cœli, & præsertim angelicus chorus & schola cœlestis.

Serpheta, est medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, est insignis herba vulneraria.

Sibar, est argentum vivum.

Sibedata, est hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, est terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœlestes, quæ rebus assimilantur nos concernentibus.

Simus, est gilla, vide supra.

Sinonia, est gluten album articulorum. Et Sinovia.

Sirones, sunt pustulæ scabierum in manibus præsertim.

Sirza, est eschara.

Sol in homine, est invisibilis ignis influens à sole cœlesti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, est Aurum.

Somnia, sunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab astris & sideribus in homine.

Sophia herba, consolidarum est species nobilissima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibusvis cognita. Illyricis vero & Liburnis familiarissima. Si folium ejus ore masticetur, labia contrahit, & supra caulem existens adhuc laceretur, per seipsum consolidatur, nobilissima dulcedine pellet ac balsamo.

Sophistæ, sunt magistri nostri, quæ se præsumunt omnium sapientissimos, omnia scire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil sit istorum Doctorum Græcorum sapientia, præter meram stultitiam, eloquentia, vel facilitate linguę potius, astu fastuque palliatam, captiosisque munitam syllogismis, quorum omnium si neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scuta tabesi, est testudo.

Seb, est aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, est scabiosus.

Scatea, dicitur secunda tartareæ urinæ species, à fœtore nomine sumpto: estque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejusque signum.

Scanton, est fœtor urinæ. Vide *lib.* 1. tract. 11. *fol. pag.* 2.

Secur, Aurum.

Sedaff, est concha marina.

Sedhe, est Cynobrium.

Sednia, *Seden*, *Segax*, } Est sanguis Draconis.

Sedma, & *Sedune*, est Hæmatites. *Sendanegum*, *Sendanegi*, Hæmatites.

Segith, *Sagith*, *Sernech*, } Est vitriolum.

Segregatio, est solutio integri in membra dislocata. Hic enim non confluunt resoluta, ut colliquabillia, sed quælibet pars secretim tenetur.

Segregatio, est Distractio & Extractio.

Sel, est Sambucus.

Selatus, *Satir*, *Saic*, *Solat*, } Est argentum vivum.

Selegi-

Selenitis lapis, pro lapide speculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie est lapis specularis, potissimum illa species quæ ebur repræsentat. *Plin.*

Si Selenites, est lapis specularis, proprie illa est ejus species quæ candidissima, unde fiunt fœnestræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Diosc. Selenitem Aphroselium dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis specularis candidus, nam aperte in eo conspicitur luna splendens, veluti in speculo, sed an cum luna augeatur, vel decrescat nescio. Humor hic lapis concretus esse videtur. *Plin. lib. 37. cap.* 10.

Selsas, est filix.

Semafor Femar, est lucidum Carici.

Seperatoriũ, est vas transmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rursus emittendi gratia, præditum, cum annexis ansis duobus, liquoribus invicem separandis accomodatum.

Separatio, Elementorum.

Separatio per abscessum est cum partes naturarum diversarum commistione abscedunt à se mutuo, & ad regiones distinctas feruntur absistentes mutuo. Estque duplex, discessus, dilutio.

Separatio per abstractionem, est cum aliquo instrumento partes diversæ, à se mutuo disclusæ, altera, ab altera abstrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, & Subductione, sive sint res liquidæ, sive siccæ. }

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lintrem humili margine oblongum, & altera parte in acutum tendentem, qui manibus versari, & hinc inde agitari possit, alteraque parte latiore impelli. *St.*

Separatio per dilutionem, est cum terra copiose diluta ita separatur, ut gravibus subsidentibus, levia emineant, medium occupent media. Et quoniam ejusmodi lotio in lutosis, terreisque, vel ad hanc consistentiam redactis, per pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potissimum, veteribus πιστικ-λυσία recte est dicta. Ministrat autem ei abstractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & similes functiones. Soluta enim & turbata & ad sua spatia delata, mox sunt deplenda, & transfundenda per filtrum setaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, est serapinum.

Septentrio, est aqua fortis.

Serex, est lac acetosum.

Sericon, est Minium.

Sericiacum, est Arsenicum.

Serapinus est gummi arabicum.

Serpens spiritus castitatis, est Mercurius.

Servus fugitivus, est Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam sic nominat.

Sidia, est lima.

Sifantis, est terra argentina, simphus.

Sigia, vel Sigra, } Est Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, est Eschara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dicitur, quasi ex eo saliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus est & non species, imo lapis ominis unde excitatur ignis, Silex eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag.* 43. ad *pag.* 435 refert varias Silicum species.

Siliqua. pondus quatuor granorum.

Simmitium, est Cerula.

Sinapsis

Sinapisis est bolus armenus.

Sinopis, est Minium, à Synope urbe.

Sypho, &
Syringe, } A water Squirt.

Siricon de plumbo, est cinis plumbi.

Siringæ, est Calx.

Smaragdus, est à veteribus Astrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris est jucundior aspectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondesque omnes virore superat. Deinde solus gemmarum contuitu implet oculos, nec satiat: primo recreat obscuratos aliarum rerum aspectus colligitque visum. *Plin.* & *Sol.* 12. Ponit *Smaragdi* species.

Smaragdus, adversatur veneno, & venenatis. Ferunt si venenati oculus alicujus animalis, recto aspexerit illum, obcæcari. Præservat ab Epilepsia, sanat lepram, confortat visum, memoriam, retinet coitum, & digito gestatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, est durissimus & asperimus. Annularii sculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc scindunt certo artificio cum illo ipso alios lapides, *Diosc.* utilem dicit ad erodendum & urendum, & convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solatur, est argentum vivum.

Solelasar, est alkali.

Solutum, est liquefactum.

Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages solvitur, & attenuatur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinę de una familiarius & frequẽtius usurpatur, quam de altera & nonnunquam certa quædam generis vocabulo solo designatur.

Solutio, est duplex, { Liquatio, & Segregatio: vel Calcinatio, & Dissolutio.

Sol sequium, est sulphur.

Sorus, *vel sory*, ex eodem genere est quo Melanteria, ejusdem fere coloris veteres crediderunt sorum, & melanterium idem esse, & profecto utrumque transit in calchantum leucon, quo pingunt fullones. Sed sorus inest virus grave, ita ut nauseam moveat, quod melanteria non facit. Optimum est *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, *seu ars spagirica*, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barhoel* in Comitatu *Darbiensi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, *seu obex*, Latum instrumentum est in modum spatulæ factum, quod furnis compositis ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant, formales tamen excellunt, & illæ potissimum elaborando respiciuntur. Est & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, est Arsenicum citrinum.

Speculum album, est Arsenicum descensum.

Speculum Indicum, est limatura ferri.

Specular, Lapis. Lunæ, Affroselinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, } Quinta essentia.

Spiritus, est aqua solvens è re simplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potissima ejus pars est halitus igneus, mistus tamen parte vaporosa. Itaque

que & consistentia specificam obtinet aqueam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, præsertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominantur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii, stanni, flos salis, vini, *&c.* Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ sunt 7. principales.

Spiritus fætens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodius, *Succudus*, } Est Tutia.

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

1. Spodos est fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylix.

2. Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla separantur.

3. Subterranea cineria.

4. Subterranea nigra.

5. Subterranea viridis.

Sponsus, est Mercurius.

Spuma, est Cinis.

Spuma argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, est sulphur.

Sputam boleterum, Magnesia, aurum spissum.

Spongia, seu fungus marinus, attrahens & asservans aquam, est Zoophyton, neque animal, neque frutex, sed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam sic definit.

Spongia, est corpus marinum, laxum, rarum: quod cui adhæret ab illa non separatur, habetque animas.

Solutio, eſt duplex, { Liquatio, & Segregatio: vel Calcinatio, & Diſſolutio.

Sol ſequium, eſt ſulphur.

Sorus, vel ſory, ex eodem genere eſt quo Melanteria, ejuſdem fere coloris veteres crediderunt ſorum, & melanterium idem eſſe, & profecto utrumque tranſit in calchantum leucon, quo pingunt fullones. Sed ſorus ineſt virus grave, ita ut nauſeam moveat, quod melanteria non facit. Optimum eſt *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiſcens foramina, ſubpingue, aſtringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, ſeu ars ſpagirica, eſt quod purum ab impuro ſegregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barhoel* in Comitatu *Darbienſi* in *Anglia*, lapis albus ſimilis gypſo, valens contra calculum.

Spatula, ſeu obex, Latum inſtrumentum eſt in modum ſpatulæ factum, quod fu[illegible]is compoſitis ad augendum minuendumque calorem inſervit.

Specificum formale, eſt quod ſpecies per formales proprietates ſaltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant, formales tamen excellunt, & illæ potiſſimum elaborando reſpiciuntur. Eſt & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, eſt Arſenicum citrinum.

Speculum album, eſt Arſenicum deſcenſum.

Speculum Indicum, eſt limatura ferri.

Specular, Lapis. Lunæ, Affroſelinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, } Quinta eſſentia.

Spiritus, eſt aqua ſolvens è re ſimplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potiſſima ejus pars eſt halitus igneus, miſtus tamen parte vaporoſa. Itaque

que & consistentia specificam obtinet aqueam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam& oleum,&ad liquorem accedit.Itaque etiam oleum vocatur, præsertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominantur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii,stanni, flos salis,vini,*&c.* Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ sunt 7. principales.

Spiritus fætens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodius, *Succudus*, } Est Tutia.

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

1. Spodos est fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylix.

2. Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla separantur.

3. Subterranea cineria.

4. Subterranea nigra.

5. Subterranea viridis.

Sponsus, est Mercurius.

Spuma, est Cinis.

Spuma argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, est sulphur.

Sputam boleterum, Magnesia, aurum spissum.

Spongia, seu fungus marinus, attrahens & asservans aquam, est Zoophyton, neque animal, neque frutex, sed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam sic definit.

Spongia, est corpus marinum, laxum, rarum: quod cui adhæret ab illa non separatur, habetque animas.

Diosc. ponit 2. genera, sc. { Marem, & Fœminam.

Mas existit densis, & exiguis fistulis, albis, cujus speciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis existit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam speciem, habentem intra se lapis duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in spongeis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi persici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin. lib.* 32. *cap.* 11. docet omnes *Spongias* nasci in petris, ac assi, conchis, pisciculis, limo: prætetrea in illis esse intellectum, quia cum sentiunt avulsionem contractæ multo difficilius abstrahantur: & hoc idem faciunt fluctu pulsante, audire enim illas sonum, & contrahi ad illum: Probet etiam vesci, & ali spongias conchis, & avulsione emittere sanguineum succum, & ex radice renascantur, *&c.*

Stuc, vel *Stoac*, } Est coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum est pretiosius nostro candido plumbo, sicuti apud nos Bisemuthum quiddam plumbo pretiosius: aliud enim stannum esse, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymistæ stannum semper intelligunt Zinn nostrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes stannum Jovem. Cum *Plin. l.* 34. *c.* 16. dicit plumbi nigri duplicem esse originem. Primo, quod proveniat in sua vena, aut quod nascatur cum argento; aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit stannum appellari, cum prius docuerit, album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Insuper stannum adulterari docet, plumbo albo, seu candido, item albi plumbi nigrisque libris.

Est

Est *Stannum* { Dives, Mediocre, Pauper.

Stibium, vel Stimmi, est Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Splesglaſs.* Et Antimonium volunt eſſe ſubſtantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum eſt, ita ut non inſigne ſeparetur. Hoc ſi ſæpius liquefit, tranſit in plumbum. Vis ejus principaliter eſt reſtringere, & refrigerare.

Stipte, Stiptera, } Eſt alumen ſciſſum.

Stomomutos, eſt ſquama æris.

Stomoma, ſeu acies, eſt chalybis vena pura ex Nariſcis, ſeu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, *Rul. pag.* 449. numerat varias ſpecies. 13.

Stella Occidens, eſt ſal armoniacus.

Stella terræ, eſt Talck.

Stercorum ezeff, eſt lythargirium.

Stratum, ſuper *Stratum,* } Notum eſt Chymicis.

Squillinum aziza, eſt fimus equinus.

Stupio, eſt ſtannum.

Subductio, eſt abſtractio per inferna.

Eſt duplex. { Filtratio, & Clepſidria.

Sublimatio eſt duplex, { Una per Diſtantiam, Altera per Superficiem.

Sublimatio per diſtantiam, eſt cum inter ſublimandum, & caput mortuum aëreum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat ſublimantur, ſed & vaporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio conſiſtunt.

Su-

Subtilatio, est dissolutio partes subtiliores à grossis separans.

Subtilatio est duplex, { μικροχρόνικη, μακροχρόνικη.

Subtilatio μικροχρόνικη, quando corpora brevi spatio temporis dissolvuntur.

Estque { Elevatio, vel Descensio.

Subtilatio μακροχρόνικη, est quæ tempore longiori res dissolvit.

Estque { Exaltatio, & Digestio.

Succus, est essentia proxime è corpore consistentia chiliformi extracta. Vicinior magisteriis succus est & nonnihil corpulentiæ secum vehit, quin si cum mysterio conferatur, corpus dici poterat, cum non sit ita elaborata, sed adhuc rudior essentia, & non raro mysteriorum est materia. Habet secum aliquid humidi, plus minus, pro rerum natura. Id cum sit vaporabile, aut exhalabile, facile fieri potest ut succus liquidior paulatim per digestionem inspissetur, ut concrescat, unde succus concretus vel respissatus nominatur, Veterum Rob, Sirupi, decocta, sapæ, tinctus, quorum fermentatione fit extractum potentiale.

Succina, seu Succinum, Succinæ gravidæ, Rul. enumerat 7. species, *pag.* 451.

Succinæ liquidæ, seu pellicudæ, species 13. *pag.* 45

Succinæ crassæ, species 11. *pag.* 452.

Succinæ mixtæ, cum aliis succis, species 10. *pag.* 453.

Oleum *Succinæ* efficax remedium est in { Epilepsia, Paralysi, Morbis frigidis capitis, Et multis aliis morbis.

Sulphur,

Sulphur, Chybur, Pars lapidis Philoſophorum, principium, & pater metallorum, calidum & ſiccum quarto gradu. Nihil aliud eſt quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſque indurata fuerit, & ſicca facta. Sulphur generatur ex puriſſima ſiccitate terræ, vel terreſtri, in qua modis omnibus ignis prædominatur: Et eſt quaſi vapor calidus & ſiccus, cauſa & pater metallorum.

Vel *Sulphur,* eſt terra calore excocta, & in ſubſtantiam Sulphuris mutata, aquoſis, terreſtribus, & igneis tranſeuntibus. *Rul.* à *pag.* 456. ad 459. Sulphuris ſpecies.

Sulphur, eſt principium formativum, partim aëreum, partim igneum, æthereæ naturæ particeps, per quod virtus eſt, & vita rebus ineſt. Quare & balſamus naturæ appellatur. Ita ſal terminator eſt, Sulphur informator, vim plaſticum habens. Mercurius vapor unctuoſus eſt, qui ab illis patitur: formam eſſentialem Chymici Phyſicis conſiderandam reliquunt. Alii iſta principia deſcribūt. Quamvis viva, mobilis, & ſpirituoſa ſpecies, quæ in halitum attenuari poteſt, eſt Mercurius: ſicca, conſervans, & acuens eſt Sal. Urens calida & puriſſima eſt Sulphur. Notabis hic peculiarem ſignificationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro, ut alias. Ita vita hic non eſt Galenica, aut Ariſtotelica, Sed Chymica, quæ reſpicit craſin unde ſunt facultates & vires. Et aliud eſt Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, eſt oleoſum illud quod ardet.

Sulphur rubeum, eſt arſenicus.

Sumbi, eſt { Acetoſus, & Crocus.

Superficies, eſt album ovorum.

Simar,

Simar, est { Viride Romanum, vel Viride æris.

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id est, virtus à substantia separatur.

Sortilegium, est præsagium spirituum.

Spagyrus, *vel Spagyricus*, dicitur quicunque novit optime discernere verum à falso, à bono sequestrare malum, & impurum à puro segregare, separare, & abjicere binarium, unitate servata.

Spara, est vis mineralis ex Ilech primæ substantiæ, ex primo ente, id est, ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyster uterinus

Sperma aquæ fortis, est ejus fœculentia.

Sperniolum, *vel sporniola*, est cruor, liquor est sperma ranarum, viscosa & muscilaginosa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, est vis animæ, per quam corpus appropinquat acquisita similitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, est apostema colli.

Stannar, est mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio adustus, est cinabrium.

Stybium, est { Antimonium, alias Sulphur nigrum, vide Antimonium.

Stiptica, sunt medicamenta constipantia & exsiccantia.

Struma, est botium, Scrophula.

Succubus, est spiritus nocturnus muliebris illudens hominibus dormiendum inter, ac si rem haberent cum venere. Masculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppressio nocturna.

Succus

Succus, albus, est argentum vivum.

Suffo, est panis porcinus.

Sibar, stella etuta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, est sulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, est operatio syderum in homine, quæ noctu fit in somno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, est Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylvestres aut sylvani, sunt aërei homines, & spiritus aërei, sylvestres homines nemora desertaq; loca sylvarum inhabitantes, nobis statura multo proceriores ac robustiores, qui loqui nesciunt. Quandoque talis à Germanis mercatoribus captus, quem non usque adeo stricte retinuerunt secum, cibum & potum apponentes, edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculsus & anexietate continua post tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non posse perhibetur, ut monstrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præsertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus est vulgo chorea S. Viti dicta.

Syphita stricta, morbus est phantasticus ambulonum, noctu inter dormiendum.

Syrenes, sunt monstra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud est, quam Naturæ convenientia quædam, à conservatione virtutis unius ad alteram: Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter se invicem repugnantia discordans. Talis est in natura hac Macrocosmica Aëris hujus & illius, cum hoc vel illo sive concors continuatio, sive discors dissensio, de pestilenti

& ſalubri dico. Quod de Aqua item habendum eſt: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ:aliæ venenatorum fortiſſimæ. Cretam ajunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenenſi agro, nihil eſt feracius animalium venenoſorum, in Affrica tum frequentes, tum immanes ſunt beſtiæ reptiles.

In Natura Microcoſmica, alia eſt participatio affectus unius erga alterũ,qualis eſt parium cum paribus: alia eſt reſiſtentia inter ſe gentium, & nationum. Et hæc eſt Naturæ cognatio,vel repugnantia mutua, vel earundem ſpecierum inter ſe,vel diverſarum; Earundem ſpecierum eſt,hominis cum homine,leonis cum leone amicitia & inimicitia ; vel diverſarum ſpecierum eſt. Talis eſt Delphini cum Homine concordia, odium vero inter hominem & viperam. Eſt etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium : Quorundam eſt pugna quædam acrior, quæ à paſtu arcent alia,tametſi ea non veſcuntur eodem, talis eſt canis & lupi, vel aliud animal alterius eſca eſt;qualis vulpis & gallinæ, felis & muris,milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infeſtiſſimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus eſt: idem vero murem adeo odit, ut à pabulo abhorreat etiam,in quo murem conſpexerit.Canis cum homine mirabiliter conſociatur:Lupis & hominibus inter ſe perpetua contentio.

Eſt etiam rerum inanimatarum inter ſe pugna vel amicitia : ut in teſtudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Eſt etiam venenorum antipathia mutua : ut inter Scorpium & aconitum.

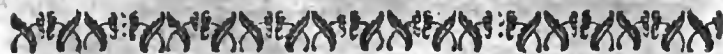
Eſt etiam vegetabilium mutua *Sympathia*,& *Antipathia*,Ineffabilis eſt familiaritas inter oleum & myrtam,

tam, adeo ut Myrti brachia & virgulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice sociantur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleum magis assurgit. Magna est asparagi societas cum arundine, sed vitis laurum non amat. Est & *Sympathia*, & *Antipathia* vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Persicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralysis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia sua certa tempora producendi.

Est etiam mineralium concordia & discordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non transmittit & sustinet, auro cedit, ut subsidat: Innatant ipsi omnia metalla, excepto auro, id solum ad se trahit, & complectitur. Stupendam Sulphuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibusdam naturalibus, virtutes quædã insunt Magneticæ peculiares, ad defectus morbosque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam sanat; Buffo exsiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi pestilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Est virtus magnetica etiam & specifica Cancris ad canis rabidi morsum. Talpæ ad Parenychiam. Cranio humano ad Epilepsiam: serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna, sanguinis hirundinum ad Epilepsiam. Testis ovorum ex quibus pulli exclusi sunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appolexium & Paralysin valent.

T.

TAlk, *&* talcum, est materia pellucida splendens & clara unionum similitudine, tenuissimis foliis

O compacta,

compacta,& scissilis, cujus quatuor species existunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Tassus, est lumbricus.

Tartarum, est vini calculus, aut lapis vasorum lateribus adhærens.

Tartarus, à similitudine dicitur à Paracelso calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ causam ponit.

Tereniabin, est pinguedo mannæ. Est etiam mel sylvestre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus sed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate mensibus æstivis, *Iunio*, *Iulio & Augusto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, est omne quod propriam naturam domat frœnatque aliam admittendo, ut est vinum adustum vel aqua ardens.

Tabaisir, *Arabice*, est spodium.

Tabula ferrea, est instrumentum scrobibus hæmisphæricis, seu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effusiones.

Tabergeta, est albificans.

Talc, est vinum coctum.

Tarith, *Ruscias*, est Mercurius.

Taro, est Lentiscus.

Targar, est oleum de Juniperis.

Tain, est bolus armenus.

Talcum, creditur esse vox Arabica, significans stellulas micantes. Chymici fossores metallorum, ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, seu squamis, qui igne perpetuo subsistit immutabilis. Harum squamæ aquis sæpenumero dissolvuntur & finduntur;

duntur;quod argentum,cattarium,vel talcum dicitur.

Tefra, eſt cinis.

Tegula fornicata,eſt vas terreum ventilabris & oſtio pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis,utque calor eo temperatius materiam elaborare poſſit formatum. Quidam hanc tegulam cum fundo connectant;alii fundum ab illo ſegregatum faciunt:quod poſitum eſt in cujuſlibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penecillus.

Terra Melia,Olim ex *Melo* Inſula ferebatur, colore ſimilis Eretriæ cinereæ aſpera tactu, crepitans derosa pumicis modo,vim habet alumnioſam.*Dioſc.*Eſt lapis quo ſolent vulgo abſtergere barbitonſores pelves.Pallidus eſt in cinereo & flavo,& abſtergit ſpecula,& omne quod mundum ita eſſe debet. Omnis terra eligenda eſt,recens, mollis, non lapidoſa, friabilis, quæ facile reſolvitur.

Terra figula, eſt argilla vel creta.

Terra ampelitis,quaſi vinaria ſeu pharmacitis naſcitur in Seleucia Syriæ,laudabilis inprimis, nigra,bitumini ſimilima, aſſuloſa, carbones referens æquabili ſplendore,ſolvitur oleo: Vim habet diſſipandi,& refrigerandi.

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ ſunt ſimiles, ſed ſola ſiccitate, unde fiunt diſtinguuntur. Quædam eſt candida, quædam nigra, quæ eſt nigitis, quædam lutea, quæ eſt ochra, quædam pumicea, quædam purpurea, ſeu rubea,quæ eſt ſandaracha,quædam eſt viridis, quæ eſt chryſocolla, quædam eſt cinerea, quædam eſt cœrulea, Græcis hyanon, Latinis cœruleum.

Terra Lemnia,ſic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram ſigillatam, & lutum ſigillatum dicit, quia à Sacerdotibus *Dianæ* ſignabatur imagine

Dianæ, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino ſanguine miſcebatur; Unde ſphragida argos (id eſt) ſigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina ſignata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, e contra homo in terram ſolvitur, & terra illi contra venena, & morbos graviſſimos pro antidoto eſt, & volunt illam ipſam terram, *Lemniam* maximè conformem eſſe in temperamento humanæ naturæ quod etiam conſtat.

Eſt *Terra ſigillata*, *Cæſariæ* Majeſtati, & candida, & rubea ſcorpione inſignita, quæ ab ipſo Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ Turcicæ*.

Terra Eretriades, *Dioſc.* ponit duas ſpecies terræ. Albam, & Cineritiam, quæ cum mollis ſit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima eſt. Vim aſtringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & ſanguinolenta conglutinandi habere docet. *Plin. lib.* 35 *cap.* 16. laxatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & cruſtoſa, eſt ſimilis terræ Samiæ tum forma tum virtute. Præcipue illa commendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra Samia, ſecundum *Dioſc.* eſt duplex.

1. Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhæreſcens, mollis, ſuccoſa, friabilis, cujuſmodi eſt quam alii collyrion appellant.

2. Altera cruſtacea, cotis modo prædenſa, uruntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis ſunt vicinæ. Siſtunt ſanguinis rejectiones, fluxiones vulvæ, proſunt teſtium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus ſerpentum.

Terra Selinuſia, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ reſplendet, Vel

ut

ut *Plin.* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime dilui more.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Diosc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida sentitur. Vis est diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

Terra rubea, est bolus armenus. Aliquando Auripigmentum.

Terra fœtida, est Sulphur.

Terra foliata, est Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat, *Rul.* à *pag.* 468. ad *p.* 470.

Terdine, est valeriana. *Terdiola.*

Testudo, est spuma maris. Et Limax, anacium album & rubeum.

Thebayco, est Cuprum.

Themianthus, est aurum.

Thisma, Minerarum Venæ & progressio.

Tophi & pumices quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25. species. Vide *Pumex*.

Thyites, lapis est subviridis coloris, veluti Jaspis repertus in *Æthiopia*, de quo parum vel nihil apud scriptores constat.

Tin, tifatum, est Sulphur.

Tiletten, est lamina ferri.

Tapsaria, est aqua hordei. Ptisana.

Tinctura, est arcanum specificum cum essentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in sui similem naturam tingere possit. Hæc si optime elaborata est, in valde tenui perspicua substantia apparet, tanquam esset aër perspicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perspicuitatem non prohibente. Itaque sine sedimento longo tempore durari potest. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam

efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurium ad valetudinis restaurationem, & sanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra; sanguinem spiritum & calorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

Tinctura, est duplex, { Aperta, & Producta.

Aperta, est quæ in supeficie, sponte naturæ se conspiciendam offert: qualis est frequens in mineralibus.

Tinctura Producta est, Quę à centro ad superficiem producitur & extrahitur, In plerisque enim aliis in occulto recessu calor virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quędam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Titanos, est calx ex gypso.

Topazion, dicitur ab Insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula *Plin. lib.* 37. *cap.* 8. refertus hanc gemmam primùm allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti*. *Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt auro: alteram croceo colore superare aurum. Dicunt vim illis inesse contra libidines, & reddere eos homines castos, & animatos.

Trapha, est Capsa.

Tricor, est aurum.

Trigias, est Tartarum, trigia, id est fæx.

Tenacitas glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, est lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, est argentum, quod alias terra est cœlestis,

lestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste Luna.

Terra hispanica, est vitriolum.

Tinkar, est borax. Capistrum auri.

Tinctura dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

Thapneus, est medicina munda & repurgata.

Thisma, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

Toruscula dicitur gutta, ut toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Turba magna, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbit minerale, dicitur mercurius absque ullo corrosivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachsat, est metallum in sua minera adhuc existens.

Trarames, umbrarum sunt & spectrorum invisibiles, auditæ tamen, actiones.

Triferses, dicuntur spiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, est spirituum astrorum transmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit superni Planetæ suam conjunctionem semper habent in igneo signo, donec trigonum hoc durabit, sic de reliquis.

Tronus, & Tronossa, dicitur cœlestis ros ex aëre natus omnium dulcissima species mannæ, densa, tenax, & albissima præ cæteris, ex mercurio regionis me-

diæ generata, & separata prorsum ab omni sulphure & sale, vere & æstate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Truphat, est occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in suum esse prædestinatum.

Transudatio, est si in distillatione descensoria essentia prolectata transudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore supra admoto. Focus enim supra est circa ergastaculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno fit descensorio, balneo descensorio, arena descensoria, & simili arte.

Tripes ferreus vas est, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

Tritorium, (vulgo infundibulum) est vas transmittens in superficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, est terra.

Tumbaba, Timpedar, est sulphur vivum.

Turpethum, est coagulum specificum fixum, quo circa etiam abstractis impuritatibus, & indomita volatilitate segregatis, in imo vasorum consistit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum essentia, & vis specifica potissimum est in parte constante, aut saltem ut usibus artificiosis accommodata sit, in hanc formam redigitur, Vox Turpethi ex Arabum sermone, quo seu corticem herbæ ferulaceæ, seu radicem significant (quanquam postea medicinæ ex genere tithymallorum simili sit accommodata) in chymiam irrepsit propter conformem fortassis effectum, qui deprehensus est in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegitabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V. Vege-

V.

Vegetabilia, sunt viridantia radicem in terra defixam habentia, truncum & ramos in aëre, ut sunt herbæ, plantæ, & arbores.

Verto, est quarta pars libræ.

Viltrum Philosophorum, est alembicus, absolute tamen positum, est manica lanea in modum hypocraticæ, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, est alcool vini.

Vinum essatum, est quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affusum fuit.

Viriditas salis, est liquor aut oleum ejus viride.

Viscalcus, est viscus ramosus arboribus innascens, ut viscus quercinus, malorum, &c.

Viscus proprie, est { Pix decocta ex cimis, vel Locustis arborum.

Viscus secundæ generationis, est cruor qui descendit à salibus.

Visio, dicitur supernaturalis spirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conspicua.

Vitriolum liquefactum, aut vitriolatum, est vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit amplius, vel à minera æris, tractum calcanthum.

Vitriolum novum, est vitriolum album.

Vitriolum Romanum, est quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans, & *Vnquasi*, } Est argentum vivum.

Valrat, *Vlcac*, } Est folium.

Vapor, fumus.
Vas crudum, est vas novum.
Vas minus, quo res fossiles extrahuntur, *Robel.* dicitur.
Vas metallicum, ex metallo factum, inservit subtiliationi vel fusioni.

Subtilationi inserviens, est { Ahenum, vel Vesica.

Vasa fusoria, sunt materiam ipsam capientia, quorum administra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.
Vehiculum, est liquor, vel spiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem gustum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena, *Veneris*, } Est verbena.

Venas corio nudare, & venam aperire.
Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, saxis, afferre, palo tegere.
Vener, est Mercurius.
Venenum, Gifft, Mercurii lapis.

Venus, *Murpur*, } Est Cuprum.

Venter equi, est fimus equinus.
Ventus albus, est Mercurius.
Ventus rubeus, est auripigmentum rubeum.
Ventus Citrinus, est Sulphur.
Venti, sunt spiritus.

Vermicylum, est { Elixir, seu Tinctura.

Vermilion est, { Cinobrium, vel Minium.

Verntce,

Vernece, est Vernix guttosa.

Vlrach, est sanguis Draconis.

Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis latidudinis formatum, circa vestigium apertum, ut intra sinum suum convenientem alembicum recipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare debet, ut tam apte invicem concludi possint, ne minimum inde exspirare queat. Impositum capitellum è suo vertice canalem, duorum aut trium pedem altitudinis émittere debet, qui in summitate aliud capitellum ab aheno aliquo semper frigidam continente, qua spiritus in alembicum elevari, refrigefieri, & condensari possint, circundatum sustinent. Ex hoc capitello, epistomium, seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttatim in vas suppositum deducit.

Hujus *Vesicæ* usus, in vegetabilibus non est negligendus.

Viride æris,
Viride Græcum, } Est ærugo æris.
Vel *Hispanicum*,

Vitrum, *vitri* 5. genera sunt.

1. Ex *vitris Europæis*, præstantissima sunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Chrystallo.

2. *Vitra Asiatica*, fuerunt pretiosissima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3. Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4. Recrementa *vitri* rubentia.

5. *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, est combustio, calces, & cineres in transparens vitrum convertens.

Vitri fel,
Spuma vitri, } Germ. Glasgall.

Vitrum

Vtrum nigrum, Smalta.

Vmbilicus Veneris, Lapis est seu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum sit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quasi pomum, & *umbilicum* formosæ puellæ refert. Verum Germani magis respicientes ad formam ejus, quam refert à latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quasi fabam maris; quia reperitur in cochleas ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Vngosa, sunt hominum pecudumque excrementa.

Vngula, Morbus oculi, clavus.

Vnguentum Croceum, est Elixir.

Vrina puerorum, est mercurius.

Vsfida, est Scoria auri.

Vrsub, *Vsrub*, *Vzurup*, Est Saturnus.

Vva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Est autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum sub terra tempore veris, ex humore radicum forsitan superfluo: saporis omnino stiptici, colore foras purpureo, intus candido, & quasi lactifero. In æstate uva illa perit, & quasi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra siccari, & deinde pulverisari. Illo pulvere nihil est præsentius in dysenteria, & in omni sanguinis fluxu. *Ruland.* affirmat se aliquos sanasse ægros dysentericos cum illa unica uva quercina.

Vvæ

Vvæ Hermetis, Distillatio, Solutio, Sublimatio, Calcinatio, Fixatio.

Venus, est Morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chyrurg. magna folio, 463. *pag.* 2. S. *Viti morbus* describitur à *Parac.* tomo, 2. *pag.* 360.

Vitrioli albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

Volatile, dicitur in genere levissima quævis & facile sursum lata materia, ut cinis, pulvis, & similia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod sursum pellens per vomitiones purgat.

Vulcanii, vel Vulcanici, dicuntur operarii vel artifices semper circum ignem versantes cudendo, liquefaciendoque.

Vlcus æstiomenum, est cancrosum apostema depascens.

Vlißipona, est herba serpentaria, præstantissima ad colicam.

Vmbragines, dicuntur pygmei.

Vmbratiles, aut umbratilia, corpora transmutata sunt in hominum conspectum ab astris, & suis ascendentibus occultis oblata, quæ non secus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

Vndæ, vel Vndenæ, dicuntur homines aërei, terrenique spiritus.

Vndosa, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

Vnitas Trithemii, est ternarii in unionem reductio per abjectionem binarii, estque supernaturalis & spagyrica: Fundamentum abstrusarum rerum indaginis.

nis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit transitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.

Vrina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium, ut superfluum excrementum salis à natura pulsum.

Vrina vini, est acetum, usurpatur pro hominis urina vinum assiduo bibentis.

Vzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Vritur*. & *Vzifar*.

W.

W*Amas*, *Warnas*, } Est acetum Philosophorum.

Wismat, *Wismadt*, } Est Leprosum non tractabile, vel malleabile, rude stannum.

X.

X*Enechtum*, est præservativum externum contra pestem collo appensum, ut argentum vivum avellanæ conclusum, & similia.

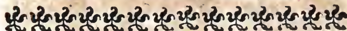
Xeni nephidei sunt spiritus, quibus jucundum est, atque pro deliciis habent, delitescentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam est concessum.

Xisinum, seu *Xisium*, } Dicitur acetum.

Xenechtum, alii prima virginis menstrua intelligunt.

Xenechdon Paracelso, est tabella arsenici, seu arsenicum contra pestem, quamvis ista compositio non solum habeat arsenicum, sed etiam rubetas, dictamnum & alia. Vanhelmont vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiston, est ærugo rasa.

Y.

Yarin, } Est flos æris.
Yaria,
Iaria,

Ydrargiros, est argentum vivum.

Yelion, } Est Vitrum.
Yalos,

Yvmo, } Est viride æris.
Yos,
Yn,

Ygropisos, est } Bitumen, vel Pix liquida.

Yridis, vel *Yride*, } Est auripigmentum.

Yris, Ferrum.

Yxir, est bona medicina.

Ysir, est pulvis.

Yrcus, *Lagides*, *Dasypus*, { Est cuniculus masculus, cujus sanguine vitra mollescere putantur, & etiam silices, modo rebus diaphoreticis impastetur. quod ab imperitis, falso hyrco sanguini ascribitur.

Z.

Zaibar, est Mercurius.

Zaidir, est { Venus, aut Viride æris.

Zephena,

Zephena, circuli sunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, est metallica marcasita,& mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potissimum apparet.

Ziniar, est viride æris.

Zonnetti, sunt gnomorum corpora phantastica.

Zuitter, vel *Zytter*, } Est marcasita.

Zafran, est crocus hortulanus.

Zafran, { Est Ochra, vel Ocrea.

Zaocel, est Taxus.

Zaibac, *Zaibuch*, *Zaibar*, *Zeida*, } Est argentum vivum.

Zauhiron, est crocus orientalis.

Zaras, est aurum.

Zarfu, est Stannum.

Zandick, est aqua foliata.

Zarnich, *Zarnec*, *Zarneck*, } Est auripigmentum.

Zatanea, *Zuccar*, *Zuccaria*, } Est flos agni casti.

Zebeb,

Zebeb, & *Chara*, } Est stercus.

Zebd, est butyrum. *Zub*, & *Zubd*, } Est butyrum crudum.

Zec, est dragacanthum.
Zefer, est pix.

Zegi, *Zet*, *Zezi*, } Est vitriolum.

Zeherech, *Alchas*, } Est flos æris.

Zeitrabra, est fluxile.
Zemech, est lapis lazuli.

Zengifur, *Zemasarum*, } est Cinobrium.

Zingar, *Zimar*, *Zynser*, } Est viride æris, vel flos æris.

Zericum, est arsenicum,
Zerifari, est aqua Casei.
Ziniar, est fermentum.
Zoroba, est vitriolum.
Zimar, Philosophicum.

Zenexton, præservativum contra pestem. Inservit duntaxat ut necet, & annihilet specificum virus quod tam in aëre externo, quam intus in Archeo est conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont, pag.* 152. 153.

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelsi*, annectere judicium Doctoris *Francisci Herring*, Medici doctissimi, circa gestationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea sententia est, has Arsenici placentas, circa regionem cordis gestatas, nihilominus efficiunt, quam præservationem gestatorum, imo potius perniciosæ & nocivæ sunt gerentibus, & hanc sententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus Columbus M.D. affirmat se sæpius observasse hujusmodi placentarum gestatores, super salefactionẽ corporum incidisse in subitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidosa accidentia, quæ non desierunt, donec sacculi vel placentæ fuissent remoti; & etiam observasse alios, licet non in instanti, brevi tamen tempusculo post in malignas, & pestilentiales febres incidisse, à quibus mortem obierunt.

Franciscus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat se vidisse arsenici in sacculo gestatorem, pilæ palmariæ certatione se minus calefacientem, morte subitanea periisse.

Mattheus Hessus, refert etiam cognovisse multos, qui licet argentum vivum avellanæ conclusum, collo appensum portaverunt, nihilominus peste objerunt, licet agyrte amuletorum istorum gestatores sospites & incolumes reddere sese juramento astrinxerunt.

Legimus etiam *Theophrastum*, magnum (non sine causa) Periclem haud sanæ mentis judicasse, quoniam amuleta gestasset.

Et ipse *Franciscus Herringius*, affirmat se vidisse multos *Londini* in thoracibus fœda cava habuisse foramina, ex gestatione illarum placentarum.

Vocabula

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Alchahest Martini Rulandi, Michaelis Toxitis, & Theophrasti Paracelsi, & Altahest Baptistæ Vanhelmont, eorum singulis descriptionibus mihi videtur esse unum & idem.

A *Martino Rulando*, sic describitur.

Alchahest, Mercurius dicitur præparatus: nonnulli volunt esse tartarum; (persuasi uti judico ex verbis de *Baptista Vanhelmont*, qui sic scribit in *pag.* 118. de febribus. Discite Medentes dissolvens aliquod quod sit homogeneum immutabile, dissolvens sua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum essentias. Quod si ad istud ignis arcanum non pertingatis, discite salem tartari reddere volatilem, ut hujus medio vestras dissolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facile deprehenditur à præparationis ejus descriptione.

A *Michaele Toxite* sic describitur, *Alchahest*.

Est Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad *Paracelsi* librum de viribus membrorum principalium, ubi A *Theophrasto Paracelso* sic describitur.

Est liquor *Alchahest* magnæ virtutis in hepate, ad

custodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem sic: *Alchahest* post suam coagulationem resolvatur, & postea coaguletur in formam transinutatam, ut processus ipsius est per congelationem & resolutionem; quod si sui simile uniat, tum est medicina hepatis super omnes alias medicinas: & etiamsi hepat jam esset fractum, ipse est loco hepatis, ac si nunquam fractum fuisset. Quare vobis Medicis summopere opus est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut sciatis præparationem *Alchahest*, propter multos morbos, qui ex hepate descendunt, ut illos avertatis. *Paracels.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchahest* Mercurii ad tabulam *lib.* quart. de gradibus, ad *cap.* septimum, ubi sub titulo Hepatis vocat hunc liquorem mysterium Mercurii, hactenus *Paracelsus*. A *Baptista* Vanhelmont sic describitur, *Alchahest* sub nomine *Alcahest*.

Liquor *Alcahest Paracelsi* omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt *Chimici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, V*anhelmont* Et in *lib*. 2. de natura rerum *cap*. 3. *pag*. 482. vacatur *Mercurius præparatus pro hepate.*

Idem *Alcahest Paracelsi* cuncta naturę corpora penetrat & subtiliando transmutat, V*anhelmont*.

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati consentiunt & concludunt quod,

Alchahest, seu *Alcahest*.	Est Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.

Et expressis verbis à *Theophrasto Paracelso*, & à *Baptista*

Baptista Vanhelmont vocatur liquor, sed hæc pro præsenti sufficiant; Et secundùm hunc primum gustum, me silentem, aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma, est Involucrum allegoricum verbum, seu oratio obscura rem totam quam significat ambagibus tegens. Antiqui solebant arcana sua, sub ænigmatibus, hieroglyphycis, & involucris tegere; ut nulli nisi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, *e. g.* Recipe adipem infantis deformis, & lachrymam vitis *Dionisiacæ* pulverisatæ, Misce. Per infantem deformem ursam intelligunt, & per lachrymam vitis *Dionisiacæ* gummi hederæ. Alterum solum modo adjiciam. Recipe sphæræ Microcosmi pulverisatæ, & pęoniæ planetarię masc. pulverisatę. Misce, per sphæram Miscrocosmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec cranii humani, nec cornu cervini ustio mihi arridet) & per pæoniam masc. planetariam intelligunt pæoniam collectam Sole, & Luna in Leone existente post plenilunium.

Chybur, est Sulphur, *Paracelsus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo præparatum, *pag.* 488. in *lib.* de natura rerum. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur, hoc *Chybur* da ægrota quod avertit omnes defectus pulmonis, eumq; integrum, & absq; omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis, & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quam in solo *Chybur*.

Caliditatem, tollunt hæc quæ sequuntur, { Opiata, Anodina, Stiptica, Laxativa, Acetosa.

O 4 *Fri-*

Frigiditatem tollunt, { Pontica, Amara, Cicatrisantia, Corrosiva, Absterſiva, Laxativa.

In quolibet Confortativo, non eſt curandum, calida ne res ſit, an frigida, ſed vis arcani conſideranda eſt.

Cerebrum, eſt radix omnium ligamentorum, cor membrorum, hepar ſanguinis, proinde principalia conſerva, & minora ab his proficiſcentia conſervaſti. Membra enim principalia non per ſe, ſed per accidens quiddam patiuntur, aufer ergo accidens, & ſanabis ægrotum.

Si vitam conſervare velis, non ſolum cor in eſſe ſuo conſerves, ſed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in eſſe ſuo. Nam quamvis cor ſit centrum ipſius corporis atque radix, quodlibet attamen membrum principale deſtructum affert mortem.

Gelutta, *ſeu* *Geluta*, } Eſt herba Carlina.

Gelutta & *Meliſſa*, dicuntur à *Paracelſo* in libro ejus de vita longa, renovare & transferre morbum, ſine omni virtute graduum in reparationem videlicet & renovationem priſtinæ juventutis.

Guajacum lignum, vere lignum hebenum eſt *Paracelſ.*

Gradus rerum quatuor ſunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi ſunt gradus.

Quæ

Quæ ex aëre, secundi sunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii.

Et ex igne quarti gradus sunt.

Porro qua virtute singulo gradu seorsim aliud alio vincitur, punctorum est, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, est Medicina firmentata de septem metallis.

Humores, non est quispiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus absolutè: nam sanguineus est omnis homo, cum sanguis sit pars corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salsus à prædominatione, Proinde Notabis, ut quod *Galenistæ Choleram*, tu sulphur rubeum dicito, quod illi phlegma, tu sulphur album cum salibus resolutis, & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito, porro quod ipsi sanguinem purgare dicunt falsum est, sed per ea pharmaca purgant naturam salis de Alumine, & magalia genera, *Para*.

Laxativum, *Quodlibet* *Laxativum*, } in se duo habet mala.

Alterum, quod debilitat.

Alterum quod plerumque plus secum evacuat quam par est.

Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In secundó gradu conforta cum cinamómo, gyryophitis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram sigillatam, corrallum album & rubrum, carabe, sericum crudum, os de corde Cervi & similibus.

Ut autem mitiges laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathera, id est particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet considerari: quod in omnium minutissima quaque gutta, anatomia microcosmi consistat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis suæ tinctura est: & cuilibet Medico intelligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam sunt, tot etiam esse integras anatomias, ut in Microcosmo, & in elementatis.

Magale, est Magalium genus, quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate consistere potest, proinde pars quælibet corporis, non purgando sed mundando curatur.

Omne Metallum, est Mercurius coagulatus.

Nectar, est Confectio albuminis ovorum.

Laruscus, id est auricula Muris.

Halereon, juxta Hermetem, vera Aquila est, *Paracelſ.*

Nullo utaris superfluo in receptis: nam quo plura conveniunt in receptis simplicia, vel composita, eo indoctior Medicus præscribens censetur: nam nullum receptum ultra sex simplicia in se habere universaliter debet. *Paracelſ.* de gradibus.

Pæonia recte collecta & præparata, est arcanum Epilepsiæ *Para.*

Qualitas, apud Spagyros, est omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro inter piam matrem, & ipsum cerebrum.

Lunaria

Lunaria, vel Cerebella, } Sunt conservantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari potest. *Para.*

Lillium Paracelsi, pro tinctura antimonii reponatur vera compositio Lilii Paracelsi ex libro de vita longa, quę tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operę conferrę potest. Et est diaphoreticum & hydroticum insignę, & magnarum virium: & exhibetur ad quoslibet morbos, à granis duobus ad quinque vel sex, in vino vel in aqua cordiali: Quod si hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia menstruo aliquo idoneo, in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis causatam, fœliciter curat, si observatis observandis, ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur, (quod in declinatione contracturæ fieri debet & sic contractura nulla arthritica resistit. Hujus tincturæ Antimonii compositionem *Beguinus fol.* 425. docet.

Spiritus vitæ, est spiritus qui versatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque versentur; Et omnia membra sive sint nobilia, sive non, unicum habent spiritum vitæ, cujus est eadem in omnibus virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ spiritus vivit in forma fumi, ratione secundæ generationis, quæ fit post primam naturam. *Paracels.*

Septem, In igne sunt septem planetæ, in aqua septem metalla, in terra septem herbæ, in aëre septem sunt tereniabin, & in animalibus septem sunt principalia membra. *Para.*

Ter-

Terra sancta, *Martinus Rulandus* Pater vocat crocum metallorum terram sanctam. *Beguinus, pag.* 292.

Terra vitrioli dulcis, est salis Colcotharis per calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus salsedinem, *Beguinus, pag.* 374.

Tinctura, aut Sulphur Narcoticum vitrioli, est Insigne anodynum reliquis omnibus meritò anteferendum; quod *Paracelsus* summopere commendat, & magni æstimat. Describitur apud *Beguinum pag.* 431.

Vitrioli Liquor, est arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor Vitrioli, optimum est in felle, & est oleum de Colcothar.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* scribi Cyprium & Romanum meritò suspecta esse debent, quod sint fere adultera, sophisticata, varia, diversorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foditur.

Conclusio

Conclusio Operis.

HOc fasciculo quicquid de *Paracelsi* scriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem sectantibus, pro mei exigui temporis spatio, & exili ingenio, mutuo collexi, ut non semper opus sit ad quoslibet authoris libros recurrere, sed ubiq; locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hanc parvam congeriem deferre queas. Lege & evolve in otiosis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi ansa in posterum dabitur de obscuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis dispersa, & interserta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut singula singulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velim, ne voces peregrinas, passim occurrentes,

rentes, aliter quam definitæ & descriptæ sunt, interpretetur. Nam si ad Græcam phrasim (cui consonare quodammodo videantur) exponat, toto cœlo ab autoris sententia aberrrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his universim dispersos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelsum* Sophisticis suis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quasi impium, sacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accusant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inscripsit, hisce calumniis facile responsum ferant. Sed nimis acriter, excitavit priscorum Græcorum discipulos, illorum coryphæos pseudo-medicos, & erroneos vocando, hæccine sunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed tam pertinaciter in verba magistrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum est, sapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus depromptum: adeo studiose, &

de

de industria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifestum confiteri; & uti equi conductitii è communi via, licet tutior, facilior, & magis expedita vobis monstrabitur, deflectere recusatis. Veremini sane ea retractare, quæ per totam vitam professi fuistis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur *Paracelsum* excellentissimum fuisse medicamentorum purgatorum, uti qui probe novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fœcibus, (separando pura ab impuris) elicere; non suos, cum Græcis, edocens discipulos, ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quam alimenta, in sua medicina devorare; uti nullum esset discrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis parasangis antecellit *Paracelsus Galenum*, quod ille tenero cibo &

potu

potu solidum corpus ægri nutriat; ille verò contra durorum metallorum virtutibus extractis, spiritus vitæ raros instauret & refocillet. In summa, Græci sibi ipsis totum munus, & officium adscripserunt, naturæ nihil. *Paracelsus* verò hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujus Ministrum facit, quo fundamento innitens, adversariorum innocuos, licet violentes impetus, non solum non reformidat, sed vilipendit.

F I N I S.

Characteres vocabulorum Chymicorum.

A.

ACetum,

Acetum distill.

Aer,

Æstas,

Æs,

Æs ustum seu Crocus Veneris,

Æs viride,

Alembicus Cucurbita,

Alumen,

Alumen,

Alumen combustum,

Alumen plumosum,

Albumen ovorum,

Amalgama,

Antimonium,

Antimonii regulus,

Antimonii vitrum,

Argentum,

Aqua Amphora,

Aqua ardens,

Aqua fortis,

Aqua regis,

Aqua vitæ,

Arsenicum,

Sublimatum,

Atramentum,

Auripigmentum,

Aurum,

Aurum potabile,

Autumnus,

Arcitenens,

Aurichalcum;

B.

BAln. Mar. s. Maris.

Bal. vapor. s. Roris,

Bolus communis,

Bolus Armen.

Borax.

C.

CAlx,

Calx

Calx viva,

Calx ovorum,

Cancer,

Caper,

Caput mortuum,

Cementare,

Cera,

Cerussa,

Chalibs,

Cineres,

Cineres clavellati,

Cinnabaris,

Coagulare,

Coagulatum,

Colcothar,

Cristallus,

Crocus,

Coculus albus,

Coculus Rubeus,

Crocibulum Tigil.

Cornu cerui,

Crocus Martis.

Cuprum,

D

DEstillare,

Dies,

Decoctio,

Digerere,

E

ELementum, Elementa quatuor,

F

FErrum vide Mars,

Filtrare, Fixare,

Flos æris,

Flos vitrioli,

Fimus equinus,

Fornax,

G

GRadus,

Gummi,

H

Hora,

I.

Ignis,

Ignis rotæ.

L

Lutum ſapientiæ,

Lateres cribratri,

Lutare,

Lutum commune,

Lamia,

Lapis calaminaris,

Prunellæ,

Hæmatitis,

Armenus,

Sabuloſus,

Gratiatus,

Tutiæ,

Libra,

Leo. ♌.
Libra, ♎.
Limatum,
Auri,
Ferri,
Plumbi,
Sanni,
Lithargy. auri,
Plumbi,
Argenti,

M.

Marcasita,
Magnes,
Materia prima.
Massa,
Mol, M
Menstruum,
Mercurius sublimatus,
Præcipitat.
Mercurius Saturni,

Jovis,

Æris,

Auri,

Lunæ,

Martis,

Stanni,

Philosophorum.

Mortificare,
Multiplicare.
Minutam,

Me,

N

Nitrum,

O

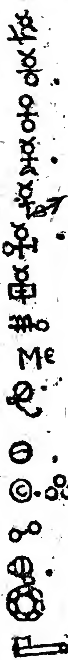
Oleum,

Oppositio,

Oleum vitrioli,

Operatorum,

Ovum,

P

PUrificare,
Philosophus,
Philosophi,
Philosophorum,
Piger Henricus,
Plumbum,
Plumbum Philosophor.
Pulvis,
Præcipitare,
Putrificare,
Phlegma,

Q

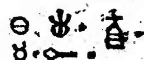
QUinta essentia vini,

R

REalgar,
Receptorium,
Reverberium,
Retorta,

S

Sal commune,
Sal gemmæ,

Sal petræ,

Sal Armoniacum,

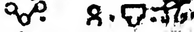
Colcothori,

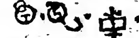
Sal Marinus,

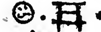
Sal Alkali,

Sal Tartari,

Sal Urinæ,

Sapo,

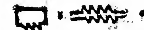
Sapanis Cineres,

Sigillum Hermetis,

Solutio,

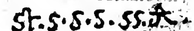
Spiritus,

Spiritus vini,

Stratum ſuper ſtratum,

Sublimare,

Succinum album,

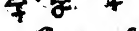

Succinum Citrinum,

Sulphur,

Sulphur Philosoph.

Sulphur verum,

Sulphur nigrum,

T

TAlcum,

Tartarus,

Tartarus calcinatus,

Tigillum,

Tumor,

Turbith,

Tutia,

V

VIvum,

Vitrum,

Vitriolum,

Virgo,

Vitriolum Roman.

Ulcus,

Urina,

Uncia,

Semiuncia,

Nota

Notæ quatuor Elementorum.

IGnis, 🜂

Aer, 🜁.

Aqua, 🜄. 🜄

Terra, 🜃.

Dies: ♁.

Nox, ♀.

Notæ metallorum.

SAturnus Plumbum, ♄.

Jupiter Stannum, ♃.

Mars ferrum, ♂. ♂.

Sol. Aurum, ☉.

Venus, Æs, Cuprum, ♀.

Mercur. argent. vivum, ☿. ☿. ☿.

Luna, argentum. ☽

Notæ Temporum.

ANnus, 🝮.

Mensis, 🝱.

Hora, 🝰.

Ana, ā. āā.

F I N I S.

